BUENOS AIRES

Parlamentul latino-american: necesitatea unei strategii comune

Între 23 și 26 august, în capitala Argentinei s-au desfășurat lucrările celei de-a XII-a reuniuni anuale a Parlamentului latino-american, la care au participat 160 de deputați și senatori din 18 țări ale continentului. Reuniunea a constituit un nou prilej de reafirmare a solidarității țărilor latino-americane și de subliniere a necesității găsirii unei „strategii comune" în fața uneia din cele mai grave probleme cu care sînt confruntate în momentul de față — datoria externă.

Constituit la 7 decembrie 1964, din inițiativa Peru-ului, pentru „a promova, armoniza și canaliza" solidaritatea țărilor continentului de la sud de Rio Grande, Parlamentul latino-american avea să înceapă a funcționa abia în 1987, la 23 de ani de la crearea sa, cînd, la Lima, a fost semnat „Tratatul de instituționalizare", ratificat de 18 țări latino-americane, prin care acestea l-au recunoscut drept organizație regională. Din parlament fac parte Argentina, Brazilia, Bolivia, Columbia, Costa Rica, Cuba, Ecuador, El Salvador, Guatemala, Honduras, Mexic, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Republica Dominicană, Uruguay și Venezuela.

Problema datoriei externe a continentului și criza din America Centrală au făcut obiectul a două rezoluții principale adoptate de participanți. Mai întîi, în comisiile de lucru și, apoi, în plen, parlamentarii latino-americani au propus o reuniune urgentă a șefilor de stat și de guvern de pe continent, în vederea definirii unei poziții comune în fața „problemei fierbinți", cum o numește agenția „Prensa Latina", a datoriei externe. O asemenea reuniune la nivel înalt este necesară — au subliniat vorbitorii —, dat fiind faptul că situația nu s-a schimbat în ultimii ani, în ciuda eforturilor depuse de guverne pentru a găsi o soluție acestei grave probleme. Amintind că datoria Americii Latine depășește 400 miliarde dolari, rezoluția semnalează faptul că imposibilitatea de a plăti a transformat țările continentului în exportatoare de capital spre țările industrializate, rezultatul fiind „spolierea, stagnarea și rămînerea în urmă a economiilor lor". Se subliniază că procesul de sărăcire a popoarelor subdezvoltate a atins niveluri „dramatice" și a generat „tensiuni sociale și politice". Totodată, se exprimă opinia că, în actualele condiții impuse de creditori, plata datoriei externe este imposibilă. De aceea, guvernelor latino-americane li se propune să acționeze concret, în vederea găsirii unei soluții „urgente și efective".

În cadrul lucrărilor, un accent deosebit a fost pus pe exigența eliminării barierelor protecționiste impuse de țările occidentale industrializate. În acest sens, comisia legislativă a respins ferm noua lege a comerțului exterior, semnată de președintele american Ronald Reagan, pe care parlamentarii latino-americani o consideră „nocivă pentru economiile regionale și ale întregii lumi a treia". Noua lege este calificată drept „opresivă și protecționistă, accentuînd și mai mult dezechilibrul economic, agravînd insuportabila datorie externă a națiunilor". De altfel, parlamentarii prezenți la Buenos Aires au ținut să remarce coincidența dintre semnarea legii americane și deschiderea celei de-a XII-a reuniuni anuale a parlamentului latino-american, coincidență pe care o consideră „emblematică" pentru „starea" continentului.

Un interes deosebit a fost acordat analizei situației centro-americane. A fost aprobată o rezoluție specială privind America Centrală, ce apără „prerogativele statelor de a-și exercita, liber și nestingherit, dreptul la autodeterminare și independență, fără amestec din afară".

Exprimîndu-și sprijinul față de acordurile semnate la Esquipolas de cei cinci președinți centro-americani, rezoluția se pronunță în favoarea unui dialog bilateral între Statele Unite și Nicaragua, posibilitate respinsă pînă acum de Washington. Totodată, guvernului și guerilei salvadoriene li se cere „să inițieze sau să continue eforturile" în vederea încetării focului.

La încheierea lucrărilor, parlamentul a ales noul președinte, în persoana senatorului columbian Humberto Pelaez Gutierrez. Vicepreședinte a fost ales senatorul argentinian Luis Leon, iar secretar general — peruanul Andres Townsend.

Rodica Dumitrescu

În această săptămînă...

Critici la adresa noii legi comerciale a S. U. A.

În ciuda protestelor partenerilor comerciali, Statele Unite au adoptat o lege comercială care cuprinde o seamă de stipulații apreciate ca protecționiste. Ca urmare, reacțiile critice n-au întîrziat.

Guvernul francez a dat publicității o declarație în care critică, în termeni energici, recenta legislație privind comerțul exterior, adoptată de Congresul Statelor Unite. Guvernul de la Paris se declară „alarmat" de o astfel de lege, pe care o consideră inspirată de tendințele protecționiste ce se fac simțite în S.U.A. Se apreciază că unele reglementări cuprinse în legea nu sînt conforme cu normele privind comerțul mondial din cadrul Acordului General pentru Tarife și Comerț (GATT).

De asemenea, primul ministru al Japoniei, Noboru Takeshita, — regretînd adoptarea noii legi privind comerțul exterior al Statelor Unite — a afirmat că va examina îndeaproape modul în care se aplică noua legislație și a exprimat speranța că Administrația de la Washington va pune capăt protecționismului comercial. Agenția „Kyodo" notează, pe de altă parte, că noua lege americană a stîrnit o adevărată „furtună" în cercurile de afaceri nipone.

Într-o declarație făcută la Bruxelles, Willy de Clercq, membru al Comisiei CEE, responsabil cu relațiile comerciale externe, a apreciat că noua lege a comerțului exterior american, semnată de președintele Reagan, are un caracter protecționist și încalcă o serie de norme ale comerțului internațional. De Clercq a afirmat, totodată, că această legislație confirmă tendința ce se manifestă în S.U.A. de a interpreta unilateral treburile comerțului internațional și a avertizat că, la cea mai apropiată reuniune a Consiliului Ministerial al Pieței comune, va atrage atenția asupra necesității unui răspuns adecvat al CEE la situația creată.

Criticînd noua lege privind comerțul exterior al S.U.A., secretarul executiv permanent al Sistemului Economic Latino-American (SELA), Carlos Perez del Castillo, a calificat-o drept discriminatorie și protecționistă.

Un purtător de cuvînt al Ministerului afacerilor externe al R. P. Chineze a exprimat îngrijorarea serioasă în legătură cu consecințele noii legi americane a comerțului. Acest act, care are o puternică tentă de protecționism, nu este conform cu poziția asupra comerțului liber exprimată repetat de guvernul S.U.A. și este contrară principiilor fundamentale încorporate în GATT — a declarat purtătorul de cuvînt. Dacă această lege va fi aplicată, ea va afecta negativ dezvoltarea, în continuare, a cooperării comerciale și economice între China și Statele Unite, a subliniat el.

Evidentul caracter protecționist al noii legi a comerțului exterior american a fost subliniat de o serie de deputați și senatori prezenți la reuniunea Parlamentului latino-american de la Buenos Aires :

Senatorul Humberto Pelaez Gutierrez (Columbia), noul președinte al Parlamentului latino-american : „Noua lege americană „are un puternic caracter protecționist : este unul din multiplii factori ce împiedică progresul națiunilor latino-americane, închizînd frontierele pentru exporturile lor. Dacă noi le-am face lor (Statelor Unite — n.n.) așa ceva, ne-ar califica drept agresori. Această lege a comerțului — a concluzionat Humberto Pelaez — este o dovadă în plus că trebuie să fim mai solidari și mai uniți ca oricînd".

Senatorul Rolando Pena Pantoja (Peru) : „Este necesară o respingere categorică a acestei noi dispoziții a Washingtonului, cu un puternic caracter protecționist". „Noi, parlamentarii latino-americani — a adăugat el —, trebuie să cerem guvernelor țărilor noastre să facă un protest oficial față de guvernul american pentru această agresiune".

Enrique Cornejo, președintele Institutului de Comerț exterior (ICE) din Peru : „Noua lege americană reprezintă o recrudescență a măsurilor protecționiste ce se vor menține în anii următori".

CIPRU

Acord pentru reluarea negocierilor

Desfășurată la Geneva, la mijlocul săptămînii trecute, cea de-a cincea întîlnire intercipriotă la nivel înalt după evenimentele din iulie-august 1974 și prima începînd din 1985 s-a încheiat printr-un semnificativ acord de reluare a dialogului intercomunitar, de relansare a eforturilor vizînd o soluționare politică, pașnică, a problemei cipriote.

Întîlnirea, după cum se știe, s-a desfășurat din inițiativa și cu participarea directă a secretarului general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar. Dornic să depășească impasul instaurat în ultimii ani, situația creată ca urmare a insuccesului planului său din 29 martie 1986, demnitarul O.N.U. a propus celor două părți cipriote, încă în luna mai, o „întîlnire de lucru", sub auspiciile sale, fără o ordine de zi prestabilită și fără condiții prealabile. Noul șef al statului cipriot, Ghiorghios Vassiliou, a acceptat în scurt timp noua inițiativă, în timp ce liderul comunității cipriote-turce, Rauf Denktaș, a menținut, o vreme, unele rezerve, legate, în special, de sugestia ca noile convorbiri să pornească de la precedentele acorduri intercipriote la nivel înalt. Realizate în 1977 și 1979, la întîlnirile lui Denktaș cu arhiepiscopul Makarios, primul președinte al Ciprului, și cu Spyros Kyprianou, al doilea șef al statului, aceste acorduri sînt anterioare proclamării unilaterale a nordului țării drept „Republică Turcă a Ciprului de Nord", de unde, probabil, și unele rezerve exprimate față de ele. Pînă la urmă, însă, obstacolele nou apărute au fost depășite, iar Denktaș a acceptat să-l întîlnească pe noul șef al statului „fără condiții prealabile", cum propusese secretarul general al O.N.U.

Observatorii politici sînt de părere că mai mulți factori au jucat un rol important în ceea ce poate fi considerat, de pe acum, succesul noii tentative de reluare a dialogului, de depășire a impasului prelungit de mai mulți ani. Mai întîi, tendințele de destindere înregistrate pe plan mai larg, în viața internațională, și de soluționare negociată a problemelor din diferite părți ale lumii. De altfel, dincolo de declarațiile exprese ale președintelui Vassiliou în această privință, însăși noua întîlnire intercipriotă la nivel înalt și-a înscris deliberările sub impactul unui asemenea eveniment. Programată, inițial, să se desfășoare la New York, în zilele de 24—25 august, ea a fost transferată la Geneva, spre mijlocul lunii, datorită obligațiilor de ultim moment ale secretarului general al O.N.U. privind inaugurarea negocierilor directe iraniano-irakiene, tot sub auspiciile sale, asupra rezolvării durabile a situației din Golf. O coincidență, s-ar putea spune, reciproc stimulativă. În al doilea rînd, evoluțiile constructive din relațiile greco-turce, cu un impact lesne perceptibil și asupra căutărilor vizînd soluționarea politică a problemei cipriote; totodată, prilej de reafirmare, mai ales de către partea elenă, a rolului „esențial" al unei atare reglementări pentru o destindere durabilă între cele două țări. În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, alegerea, cu sprijinul decisiv al forțelor de stînga, a unui nou președinte cipriot. Încă de la preluarea mandatului său, în luna februarie, președintele Vassiliou și-a exprimat dorința de a acționa pentru o soluționare justă și trainică a situației din insulă, care să garanteze, deopotrivă, drepturile fundamentale ale Republicii Cipru și ale celor două comunități — greacă și turcă. Această poziție și aceste exigențe au fost reafirmate de el și într-un interviu acordat, de la Geneva, televiziunii turce, noul șef al statului chemîndu-i pe ciprioții turci să uite „vechile neînțelegeri", să se alăture cipriților greci în vederea „construirii unui viitor fericit pentru toți". „Doresc în mod sincer — sublinia președintele — un viitor fericit pentru toți cipriții și, de asemenea, pentru poporul turc".

Prilejuind un acord primit cu vădită satisfacție în diferite capitale, întîlnirea intercipriotă de pe malurile Lemanului s-a desfășurat potrivit unui program elaborat cu multă atenție, din dorința expresă de a se facilita hotărîrile constructive. Cu o zi înaintea convorbirilor propriu-zise, la 23 august, secretarul general al O.N.U. a conferit, separat, cu cei doi protagoniști asupra unor chestiuni procedurale. Totodată, s-a anunțat că, paralel cu întîlnirea la nivel înalt, va avea loc, la invitația lui Perez de Cuellar, și una între personalități politice ale celor două comunități din insulă și oficialități ale O.N.U. De altfel președintele Vassiliou a fost însoțit, la Geneva, de toți liderii principalelor partide cipriote-grecești, reprezentante în parlament și care fac parte din organismul colectiv de decizie care este Consiliul Național (reactivat în ultimele luni); la rîndul său, Rauf Denktaș a fost acompaniat de o serie de personalități din nordul insulei. Apoi, la 24 august, la sediul Națiunilor

---

În această săptămînă...

Islamabad. Evoluții politice, precizări de poziții

Sub conducerea președintelui interimar, Ghulam Ishaq Khan, Consiliul de urgență al Pakistanului s-a întrunit, la 28 august, la Islamabad, pentru a examina situația din țară după tragica încetare din viață a fostului șef al statului, Mohammad Zia-ul Haq. Consiliul de urgență este format din președintele interimar, o serie de miniștri, comandanții celor trei arme și conducătorii provinciilor pakistaneze. Situația din interiorul țării și de la frontiere a fost apreciată drept satisfăcătoare, însă nu a fost adoptată hotărîrea de suspendare a stării de alertă a grănicerilor. Au fost, de asemenea, dezbătute și aprobate o serie de măsuri pentru crearea condițiilor necesare desfășurării alegerilor parlamentare din 16 noiembrie.

Referitor la scrutinul din noiembrie, președintele interimar a dat asigurări că acesta se va desfășura în mod liber și echitabil, și a solicitat deplină cooperare din partea liderilor politici. Afirmațiile sale au fost cuprinse într-o cuvîntare radiodifuzată, adresată recent națiunii. Cu acest prilej, Ghulam Ishaq Khan a declarat că Pakistanul va depune eforturi pentru a stabili relații prietenești cu țările vecine, pentru a promova pacea și securitatea internațională și pentru a fi găsită o soluție trainică în problema afgană, în conformitate cu acordurile de la Geneva.

Guvernul — a precizat, în altă ordine de idei, președintele interimar — va lua măsuri pentru întărirea securității și stabilității naționale ca și în vederea redresării economiei.

A reținut, totodată, atenția o recentă declarație a șefului Statului Major, generalul Mirza Aslam Beg, care a recomandat forțelor armate pakistaneze să nu se amestece în viața politică a țării, deoarece — a precizat generalul — „politica este domeniul politicienilor". Adresîndu-se unor ofițeri, la Rawalpindi, el a declarat că unicul obiectiv al armatei îl constituie securitatea și integritatea țării. „În această privință, armata pakistaneză își va îndeplini toate obligațiile" — a subliniat liderul militar. Referindu-se la rolul armatei, el a spus că „eforturile principale ale armatei vor fi canalizate spre menținerea legii și ordinii, pentru ca alegerile de la 16 noiembrie să se poată desfășura. Armata își va aduce contribuția la întărirea legăturilor dintre guvernul federal și cele provinciale, la crearea unei atmosfere care să favorizeze stabilirea unor legături autentice între mase și conducătorii lor".

Declarație

Președintele Comitetului Executiv al O.E.P., Yasser Arafat, a cerut Națiunilor Unite să adopte măsuri în vederea protejării populației palestiniene din teritoriile arabe ocupate, se afirmă într-o declarație dată publicității de Biroul O.E.P. de la Geneva, după recenta întrevedere dintre conducătorul palestinian și secretarul general al O.N.U., Perez de Cuellar — relevă agenția „KUNA". Yasser Arafat și Perez de Cuellar au trecut în revistă aspecte politice ale problemei palestiniene și eforturile depuse de O.N.U. pentru instaurarea păcii în Orientul Mijlociu, pe baza rezoluțiilor O.N.U., privind conflictul arabo-israelian, se precizează în declarație. Arafat a subliniat necesitatea organizării unei conferințe internaționale de pace în Orientul Mijlociu.

Unite din cunoscutul oraș elvețian, a avut loc întîlnirea propriu-zisă, cu participarea președintelui Vassiliou, a lui Rauf Denktaș și a lui Perez de Cuellar, ca și a adjunctului secretarului general al O.N.U. pentru probleme politice speciale, Marrack Goulding, și a reprezentantului O.N.U. în Cipru, Oscar Camillon. Încă după prima rundă de negocieri, Perez de Cuellar a putut anunța, printr-un mesaj adresat presei, acordul de bază al celor două părți privind reluarea negocierilor intercomunitare la 15 septembrie, la cunoscutul hotel „Ledra Palace" din Nicosia, situat pe „linia verde" **(green line)** ce separă, în prezent, nordul și sudul insulei. În același timp, s-a precizat că președintele Vassiliou și Rauf Denktaș au hotărît să se reîntîlnească la 16 septembrie, tot la Nicosia, în prezența lui Oscar Camillon, reprezentantul O.N.U. Ulterior, au devenit cunoscute și alte elemente ale acordului dintre cele două părți. Atît președintele țării, cît și liderul cipriotturc au acceptat, astfel, să se deplaseze la New York, lunile viitoare, pentru a se întîlni cu Perez de Cuellar și a analiza evoluția noilor negocieri intercomunitare. Interogat asupra acestui subiect, șeful statului a precizat că întrevederile de la New York vor avea loc, probabil, la sfîrșitul lui octombrie sau la începutul lui noiembrie, urmînd să constituie un „examen important". În sfîrșit, însemnătatea acordului realizat este pusă în evidență de angajamentul celor două părți de a încheia elaborarea principiilor unei reglementări politice „pînă la 1 iunie 1989", adică în decurs de mai puțin de un an de la actuala întîlnire.

După anunțarea acestor înțelegeri, președintele Vassiliou și Rauf Denktaș au avut, în cursul zilei, o nouă întrevedere, consacrată, se pare, unor chestiuni „procedurale" privind viitoarele lor convorbiri. De asemenea, la 25 august, secretarul general al O.N.U. a conferit cu liderii principalelor partide cipriote-grecești, prezenți la Geneva, asupra ansamblului de probleme actuale, a procesului noilor negocieri intercomunitare.

Rod al unor susținute eforturi politico-diplomatice, al voinței de conlucrare și dialog manifestate în ultimul timp, întîlnirea intercipriotă la nivel înalt și-a atins obiectivul vizat: relansarea tratativelor dintre cele două comunități, amorsarea unui proces de rezolvare politică, negociată, a situației din insulă. Cu toate că greul abia începe, datorită menținerii unor poziții diferite asupra unor aspecte fundamentale, ea poate fi considerată — atît prin desfășurare, cît și prin rezultate —ca un pas semnificativ pe calea restabilirii încrederii și conlucrării reciproce, a degajării metodelor celor mai adecvate de abordare a problemelor dintre cele două comunități cipriote. Exprimîndu-și satisfacția în legătură cu înțelegerile convenite și arătînd că acestea „depășesc așteptările", președintele Vassiliou a manifestat un „optimism prudent" referitor la negocierile propriu-zise, anunțate pentru luna septembrie. „Partea cipriotă-greacă, a spus el, va face tot ce îi va sta în putință pentru realizarea unei soluționări pașnice a îndelungatei probleme cipriote". Dorința de dialog și conlucrare, de rezolvare politică a dificultăților existente („care nu ar fi trebuit să apară niciodată") a fost exprimată și de Rauf Denktaș. „Sîntem foarte mulțumiți — declara, la Geneva, liderul cipriot turc — de noul spirit conciliator ce domnește între cele două comunități din insulă". De asemenea, anunțînd presei rezultatele întrevederilor dintre Vassiliou și Denktaș, desfășurate sub auspiciile sale, secretarul general al O.N.U. aprecia că acestea au creat „o nouă oportunitate pentru găsirea unei soluții juste și durabile a problemei cipriote". Cei doi lideri, adăuga el, „și-au reafirmat atașamentul față de acordurile la nivel înalt din 1977 și 1979, care prevăd că o bază a reglementării trebuie să fie stabilirea unei republici federale". Exprimîndu-și satisfacția față de rezultatele convorbirilor și arătînd că a putut identifica „un interes real al ambelor părți pentru angajarea unui serios proces de negocieri", Perez de Cuellar a menționat : „Trebuie să spun, foarte onest, că reuniunea depășește orice așteptare".

În legătură cu problemele de fond, amintite și de secretarul general al O.N.U., președintele Vassiliou arăta, înaintea convorbirilor, că guvernul său se pronunță pentru „un Cipru federal, demilitarizat și fără trupe străine pe teritoriul său". „Dorim o federație, alcătuită din două părți (majoritățile greco-cipriotă și turco-cipriotă), dar o singură insulă, o singură politică externă, în definitiv, o țară care să fie strîns asociată cu Europa" — arăta șeful statului. În declarațiile sale, Rauf Denktaș s-a pronunțat, și el, pentru „un stat unic", pe baza „unei formule federale din două zone" (sau „stat bizonal"); el nu s-a opus retragerii trupelor turcești din nordul insulei, aflate aici de la evenimentele din iulie-august 1974, dar „numai atunci cînd vom avea un guvern comun".

De fapt, discutarea și stabilirea priorităților unei rezolvări globale a problemei cipriote, asupra cărora punctele de vedere ale celor două părți continuă să difere, va constitui principalul obiect al noului proces de negocieri intercomunitare, convenit la întîlnirea de la Geneva. După convorbirile sale cu Rauf Denktaș, președintele Vassiliou arăta, de asemenea, că dorește, din rațiuni strict umanitare, o rapidă soluționare a problemei persoanelor dispărute după evenimentele din aceeași vară a lui 1974, care au dus la configurarea situației actuale. Salutînd spiritul constructiv al întîlnirii de lucru de pe malurile Lemanului, acordul privind relansarea dialogului intercipriot, comentatorii își exprimă speranța că acestea vor fi continuate și aprofundate la viitoarele negocieri, sub egida O.N.U., în așa fel încît să se poată ajunge la o reglementare politică a situației din Cipru, conform rezoluțiilor pertinente ale Națiunilor Unite și înțelegerilor intercomunitare la nivel înalt, intereselor de fond ale Republicii Cipru și ale celor două comunități din insulă.

I. Madoșa

Brazzaville.
Convorbirile cvadripartite

Cea de-a cincea rundă de negocieri cvadripartite privind soluționarea pașnică a conflictului din Africa australă, desfășurată cu ușile închise, între 24 și 26 august, în capitala Republicii Congo, urmează să fie continuată începînd cu 5 septembrie — s-a anunțat într-un comunicat oficial dat publicității. Documentul — transmite „Prensa Latina" — precizează că participanții (angolezi, cubanezi, sud-africani și americani) au examinat, „în cursul acestei runde, termenii unui calendar ce urmează a fi fixat între guvernele Republicii Populare Angola și Republicii Cuba pentru replierea spre nord și retragerea, pe etape și totală, a trupelor cubaneze din Angola și alte teme privind soluționarea globală a conflictului. Discuțiile de la Brazzaville — se arată în continuarea comunicatului — au fost serioase, detaliate și constructive. Delegații au propus criterii și au analizat alternative ce ar putea duce la soluționarea punctelor aflate încă în suspensie. Toți participanții — adaugă documentul — au decis că este necesar să se consulte cu respectivele guverne. De aceea au căzut de acord să se reunească din nou începînd cu 5 septembrie 1988".

Amintim că primele runde de convorbiri cvadripartite privind Africa australă s-au desfășurat la Londra (mai), Cairo (iunie), New York (iulie) și Geneva (începutul lunii august).

Negocierile în curs „se înscriu pe linia cererilor formulate de S.W.A.P.O. în decursul tuturor acestor ani de luptă" — au afirmat, la New York, Helmut Pan Angula, observator al S.W.A.P.O. la Națiunile Unite, și Nahas Angula, secretar cu problemele de cultură și educație al S.W.A.P.O. Acesta din urmă și-a exprimat, însă, îndoielile privind buna credință a Africii de Sud în ce privește independența Namibiei. Scepticismul său se datorează — după cum a declarat — faptului că „guvernul de la Pretoria și-a întărit, în mod substanțial, prezența militară pe acest teritoriu, intenționează să desfășoare manevre militare în portul namibian Walvis Bay și și-a intensificat, în ultimele două săptămîni, represiunile contra studenților și sindicaliștilor".

Pe de altă parte, agenția „Prensa Latina" semnalează că, la 25 august, trupele sud-africane din Angola au început să se retragă în teritoriul namibian, cu șase zile înainte de data stabilită oficial (1 septembrie). Este încă o dovadă a intensificării prezenței militare sud-africane în Namibia. Știrea provine — precizează agenția cubaneză — de la locuitori din nordul Namibiei, la frontiera cu Angola. Trupele sud-africane „s-au deplasat în grupuri mari" spre bazele militare ale armatei sud-africane în nordul Namibiei, iar cîteva vehicule, „probabil cele avariate în cursul ultimelor lupte, din apropiere de Cuito Cuanavale", au fost transportate în camioane militare. Martorii au afirmat că „avioane și zeci de camioane au participat la această retragere". Agenția „I.P.S." adaugă că retragerea subită a trupelor sud-africane i-a surprins pe ziariștii ce intenționau să se deplaseze la frontiera dintre Angola și Namibia pentru a observa replierea oficială. „Zvonurile de aici și din Namibia indică — arată agenția «I.P.S.» — că forța de apărare sud-africană (S.A.D.T.) intenționează să-și retragă marea parte a trupelor înaintea datei oficiale", iar aceasta deoarece „S.A.D.T. nu dorește ca ziariștii să observe mișcările de trupe", iar Pretoria vrea să evite „aflarea numărului exact al soldaților sud-africani din Angola".

SINGAPORE

Test electoral

La 3 septembrie, în Singapore, vor avea loc alegeri generale — consultare apreciată de mulţi dintre comentatori drept cea mai însemnată din ultimele două decenii.

Asemenea aprecieri au în vedere atît specificul vieţii interne singaporeze, cît şi actualul moment, considerat ca deosebit de important în perspectiva menţinerii liniei de continuitate politică şi prosperitate economică, caracteristice evoluţiei insulei în cele două decenii de guvernare de către Partidul Acţiunea Populară (PAP), condus de premierul Lee Kuan Yew. Înţelegerea mai exactă a contextului şi însemnătăţii apropiatului scrutin justifică, astfel, analizele alcătuite de diverşi observatori, acum, în preajma evenimentului electoral.

Este aproape o constantă a acestor analize observarea impactului pe care l-a avut asupra evoluţiei insulei-stat conducerea sa neîntreruptă, după obţinerea autonomiei, de către Partidul Acţiunea Populară, care a stabilit strategia de urmat şi a adaptat această strategie la realităţile unei lumi în continuă transformare. Desigur, nu a fost un proces uşor sau lipsit de dificultăţi. Dar succesele obţinute de Singapore, evoluţia sa de la o minusculă şi neînsemnată insulă ecuatorială — un loc considerat chiar impropriu pentru dezvoltare — la statul prosper de astăzi sînt bine cunoscute. Iată cum înfăţişează trecutul, nu foarte îndepărtat, al Singaporelui un reportaj al ziarului italian „Corriere della Sera" : În momentul obţinerii autonomiei de sub englezi, în 1959, singurele „bogăţii" ale insulei erau portul, moştenire a Companiei Indiilor, şi două fabrici, una de bere şi alta de încălţăminte de cauciuc, construite în timpul ocupaţiei japoneze din vremea celui de al doilea război mondial. Aproape întreg teritoriul era acoperit de junglă şi mlaştini. În oraşul pitoresc şi murdar, decolorat de ploi şi soare, prosperau traficanţii, amatorii de jocuri de noroc. Nu erau locuri de muncă, oamenii mureau de

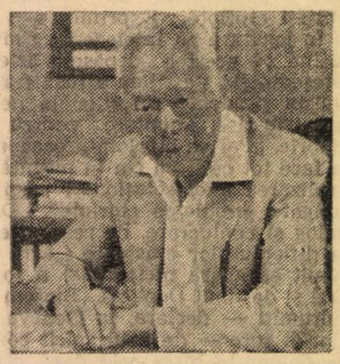

Premierul Lee Kuan Yew : opţiunea continuităţii

malarie, în lipsa unor elementare norme de igienă şi din ignoranţă. Populaţia — formată din descendenţi ai ţăranilor chinezi, indieni şi malayezi, sosiţi în urmă cu un secol — vorbea patru limbi şi nenumărate dialecte, practicau şase religii diferite şi era departe de noţiunea de „popor". Tensiunilor rasiale li se adăuga instabilitatea politică. Dintr-un asemenea „cocktail" a apărut actualul Singapore — un stat liniştit, ordonat, curat, cu cel mai mare venit pe cap de locuitor din Extremul Orient, după Japonia, exponent al uneia din cele mai prodigioase creşteri economice postbelice — notează cotidianul amintit. „Secretele" succesului : inteligenţa, stăruinţa, disciplina şi hărnicia locuitorilor, trezite şi stimulate de deciziile unei conducere pentru care principalul ţel l-a reprezentat, constant, realizarea unei continue şi rapide dezvoltări economice şi sociale.

Într-un comentariu, sugestiv intitulat „Singapore sau profitul cu orice preţ", publicistul francez Jacques Decornoy se referea, în paginile ziarului „Le Monde", la procesul complex — iniţial, benefic, dar care îşi va vădi ulterior riscurile — al integrării insulei în contextul economiei capitaliste contemporane. Abordînd problema pătrunderii, în regiunea sud-estică, a marilor firme şi bănci străine, în căutarea unui amplasament cît mai solid, J. Decornoy consideră că ea aproape a coincis cu instalarea la putere a actualilor lideri politici. În contextul transformării treptate a Asiei de Sud-Est într-un loc privilegiat al societăţilor multinaţionale şi al băncilor străine, Singapore s-a situat în epicentru — afirmă ziaristul francez —, pe o linie mediană între sensibilele zone ale Orientului Apropiat şi Extremului Orient, într-o regiune de mare însemnătate în calculele inventatorilor „dolarului asiatic" şi ale căutătorilor de zăcăminte de petrol. Noile culte au devenit, astfel, pentru insula singaporeză — scrie Decornoy — tehnologia şi productivitatea, scopul urmărit — profitul, iar opţiunea principală — industrializarea. În 1972, ministrul singaporez de externe îşi caracteriza ţara drept un „oraş global", un „oecumenopolis", o cetate a tehnologiei moderne.

Răspunzînd unor întrebări privind intensitatea şi ritmul susţinut ale dezvoltării, premierul Lee Kuan Yew afirma : Singapore are o singură posibilitate de supravieţuire, şi anume nu trebuie să se oprească niciodată, nu trebuie să se mulţumească niciodată cu ceea ce a realizat. Pentru a supravieţui, singaporezii trebuie să urce în continuare treptele dezvoltării, muncind mai mult, studiind mai mult, devenind şi mai disciplinaţi.

Insula nu are resurse naturale, singura bogăţie pe care s-a putut baza fiind forţa de muncă şi inteligenţa — se subliniază la Singapore. O problemă serioasă a fost atragerea capitalului pentru dezvoltare. Deoarece economiile interne şi investiţiile publice s-au vădit insuficiente, s-a recurs la atragerea societăţilor multinaţionale, convinse să investească datorită garanţiilor oferite de o forţă de muncă ieftină, de climatul politic stabil şi prezenţa unor infrastructuri (transporturi, telecomunicaţii, bănci) la nivel corespunzător. Pe aceste baze a fost creat un sistem economic în care întreprinderile multinaţionale au furnizat resursele financiare şi tehnologia şi deţinut gestiunea industriilor de avangardă exportatoare.

Vedere panoramică din Singapore

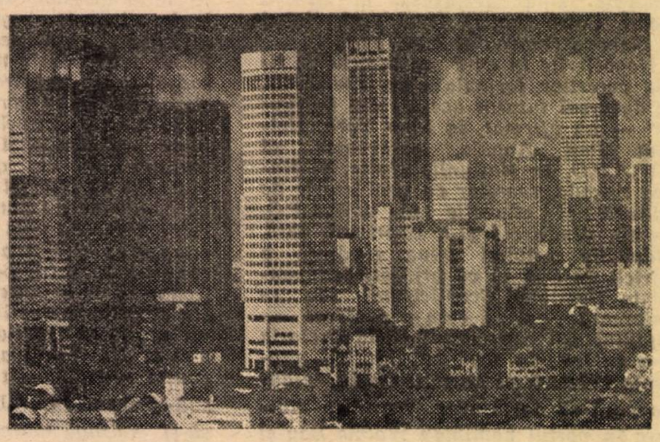

Repere singaporeze

● *Stat situat în sud-estul Asiei, în partea de sud a peninsulei Malacca, format din insula Singapore şi alte insule mai mici, totalizînd o arie terestră de 616 kmp.*

● *Populaţia — 2 370 000 locuitori (în 1980) — locuieşte, în proporţie de 95 la sută, la oraş. Capitala — Singapore — este singura aşezare urbană. Din punct de vedere etnic, locuitorii sînt : chinezi (76 la sută), malayezi (15 la sută), indieni (7 la sută), restul aparţinînd altor grupări etnice.*

● *Istoria modernă a Singaporelui începe în 1819, cînd Sir Thomas Stamford Raffles soseşte în insulă, în căutarea unui loc propice pentru deschiderea unui nou centru comercial britanic. În 1867, Singapore devine colonie britanică, şi datorită poziţiei geografice — la răscrucea unor importante drumuri comerciale —, cunoaşte o rapidă dezvoltare. Ocupat de japonezi între 1942 şi 1945, separat administrativ de Malayezia în 1946, Singapore obţine, în 1959, dreptul la autoguvernare internă. Face parte, cîţiva ani, din Federaţia Malayezia, din care se retrage la 9 august 1965, proclamîndu-se republică independentă în cadrul Commonwealthului. Conform Constituţiei din 22 decembrie 1965, Singapore este republică prezidenţială. Din 1959, Partidul Acţiunea Populară (PAP), al premierului Lee Kuan Yew, este partid de guvernămînt. Parlamentul este unicameral, membrii săi fiind desemnaţi prin vot direct. Preşedintele ţării este ales de parlament.*

În acest context, nu au putut fi trecute cu vederea și unele deficiențe, rămîneri în urmă, dificultăți existente. În primul rînd, faptul că bogăția insulei-stat nu se împarte egal tuturor cetățenilor săi, că persistă, deși atenuat, față de alte țări din zonă, discrepanța între bogați și săraci. Se reproșează, de asemenea, existența unei legislații sociale socotite prea riguroase, orarele de muncă prelungite, sacrificarea întreprinderilor singaporeze, înghițite de companiile transnaționale.

Punctele vulnerabile ale modelului economic singaporez s-au vădit cu prilejul declinului din anii 1985—1986. Pentru prima oară din 1964, s-a înregistrat, în 1985, la creșterea produsului intern brut, o cifră sub zero (—1,7 la sută, față de +8,2 la sută în 1984). A fost un adevărat șoc pentru o națiune obișnuită, vreme de două decenii, cu ritmuri de creștere de peste 9 la sută. Semnalele neliniștitoare se înregistrau aproape la toate capitolele economice. Grav era că sectoarele cele mai lovite de recesiune — construcțiile edilitare, șantierele navale, rafinăriile de petrol — formau cei trei piloni ai „boom"-ului singaporez. Căutînd cauzele, experții le găseau în însăși natura modelului economic, axat pe exportul de produse finite. Cît timp cererea externă fusese mare, totul funcționase bine, dar — în condițiile creșterii valului protecționist în rîndul partenerilor comerciali occidentali, în special în cazul S.U.A. — criza s-a declanșat. Deși declinul a fost de scurtă durată, economia singaporeză reluîndu-și repede ritmul înalt de dezvoltare (3,8 în 1987, iar, pentru anul în curs, se estimează o cifră mai mare), situația creată a dat de gîndit. Pentru prima oară, după multă vreme, — nota publicația „Far Eastern Economic Review" — formațiunea guvernamentală singaporeză se confruntă cu o nouă situație, reclamînd schimbări atît în plan economic, cît și politic. Un indiciu, în acest sens, ar fi fost și apariția reprezentanților opoziției în rîndurile parlamentului, după alegerile generale din 1984.

O oarecare neliniște transpare, de la o vreme, din declarațiile unor oameni politici și ai cercurilor de afaceri din Singapore. De pildă, un parlamentar vorbea de inconvenientele create economiei țării sale de dependența de comerțul și investițiile străine, ca și de integrarea financiară în sistemul monetar occidental. Prezentînd proiectul de buget pe anul financiar în curs (început la 1 aprilie), ministrul de finanțe, Richard Hu, a lăsat să se întrevadă posibilitatea unei ușoare scăderi economice, în condițiile protecționismului crescînd în viața economică internațională. „În astfel de circumstanțe nefavorabile, devine urgent să privim spre noi piețe, în Japonia, Europa și alte țări" — declara ministrul singaporez.

Semnificația momentului actual pentru activitatea și viitorul formațiunii guvernamentale era subliniată cu prilejul convenției organizate la începutul acestui an, dedicată — potrivit agenției „Bernama" — stabilirii țelului, transformărilor și rolului partidului în perioada următoare. Cu prilejul convenției a fost abordată, potrivit observatorilor, și problema organizării alegerilor generale, în contextul adoptării unei importante reforme electorale. Anunțate, recent, pentru 3 septembrie, aceste alegeri sînt apreciate ca un test însemnat pentru viața politică singaporeză. Rezultatele sale urmează a aduce clarificări — consideră comentatorii — asupra marjei de care va dispune partidul guvernamental, atît în continuarea proiectelor de dezvoltare a insulei-stat, cît și în ce privește posibilele noi opțiuni din viitor.

Liana Enescu

În această săptămînă...

Tratative sovieto-americane

În cadrul tratativelor sovieto-americane privind armamentele nucleare și cosmice, la Geneva au continuat negocierile referitoare la armamentele strategice ofensive și armamentele cosmice. În grupul pentru armamentele cosmice, părțile au procedat la un schimb de opinii în legătură cu noile propuneri sovietice vizînd perfectarea protocolului referitor la viitorul acord asupra respectării și nedenunțării Tratatului privind sistemul de apărare antirachetă. În acest sens — apreciază agenția „TASS" — nu s-a înregistrat nici un progres, deoarece partea americană insistă asupra unor „amendamente" la înțelegerea de la Washington, în spiritul interpretării „largi" a Tratatului. În grupul pentru armamentele strategice ofensive au fost, de asemenea, examinate noile propuneri sovietice vizînd protocolul referitor la inspecții și protocolul privind transformarea sau lichidarea rachetelor. În acest domeniu, s-a înregistrat un anumit progres — arată agenția „TASS". Partea americană a prezentat o serie de formulări noi privind proiectul de tratat referitor la reducerea cu 50 la sută a armamentelor strategice ofensive, care sînt studiate de partea sovietică.

De asemenea, zilele trecute, a sosit la Geneva delegația U.R.S.S. care va participa la cea de-a treia rundă a tratativelor globale sovieto-americane privind limitarea și, în final, încetarea experiențelor nucleare. Adresîndu-se ziariștilor, șeful delegației, I. Palionîh, a arătat — relevă agenția „TASS" — că actuala rundă de negocieri trebuie să devină o etapă în dialogul dintre U.R.S.S. și S.U.A. privind această importantă problemă a dezarmării nucleare. El a menționat înfăptuirea cu succes a primei părți a experimentului comun privind controlul asupra experiențelor nucleare, exprimîndu-și speranța că atmosfera constructivă de colaborare, care s-a creat între părți, permite să se conteze pe înaintarea cu succes pe calea spre principalul țel al tratativelor — încetarea completă a experiențelor cu arma nucleară. De asemenea, a sosit la Geneva și delegația S.U.A. Conducătorul ei, Paul Robinson, a apreciat pozitiv activitatea comună a experților sovietici și americani în domeniul controlului asupra experiențelor nucleare și a declarat că delegația S.U.A. va acționa constructiv pentru soluționarea problemelor rămase nerezolvate.

Noi propuneri privind o reuniune parlamentară comună între Nordul și Sudul Coreei

În cadrul celei de-a patra runde de convorbiri între delegați din Nordul și Sudul Coreei, referitoare la pregătirea unei reuniuni parlamentare comune Nord-Sud, șeful delegației nord-coreene, Chon Gum Chol, a cerut — potrivit agenției „ACTC" — ca prima ședință a întîlnirii parlamentare comune să aibă loc la Phenian, la o dată apropiată, iar problema celei de-a 24-a ediții a Jocurilor Olimpice să fie înscrisă ca punct de urgență pe ordinea de zi. Chon Gum Chol a declarat că, pentru a scoate întîlnirea din impas și pentru organizarea de negocieri istorice între parlamentele din Nordul și Sudul Coreei, la o dată apropiată, și luînd în considerare afirmațiile delegației sud-coreene la cea de-a treia rundă de convorbiri, partea nord-coreeană prezintă propuneri noi.

Beijing. Vizita premierului nipon în R.P. Chineză

Între 25 și 30 august, primul ministru nipon, Noboru Takeshita, a efectuat o vizită oficială în R. P. Chineză, la invitația guvernului chinez. Este prima vizită efectuată de premierul nipon în această țară, după alegerea sa ca șef al guvernului de la Tokio, în noiembrie anul trecut.

În cadrul convorbirilor, care au avut loc la Beijing, între Yang Shangkun, președintele R. P. Chineze, și premierul nipon, s-a subliniat dorința reciprocă de a se întări cooperarea între cele două țări pe bazele favorabile existente — informează agenția „China Nouă". Semnarea, în 1978, a Tratatului de pace și prietenie dintre cele două țări a contribuit la dezvoltarea acestor relații, s-a relevat în cursul întrevederii.

Întîlnirea dintre secretarul general al C.C. al P. C. Chinez, Zhao Ziyang, și Noboru Takeshita a prilejuit un amplu schimb de opinii privind relațiile dintre cele două țări și unele probleme ale vieții internaționale. Zhao Ziyang și-a exprimat adeziunea față de eforturile premierului nipon de a dezvolta, pe termen lung, prietenia chino-japoneză și speranța că cele două țări își vor întări raporturile în vederea intensificării cooperării dintre ele.

Convorbirile avute de premierul nipon cu președintele Comisiei Militare a R. P. Chineze, Deng Xiaoping, și cu primul ministru al Consiliului de Stat, Li Peng, au pus în evidență dorința celor două părți de a dezvolta relații de prietenie și bună vecinătate, durabile și stabile, bazate pe încredere reciprocă.

Aprecieri importante asupra raporturilor dintre cele două țări — arată „China Nouă" — au fost făcute la o conferință de presă ținută la Beijing, unde primul ministru al Japoniei, Noboru Takeshita, a declarat că o colaborare economică pe termen lung între Japonia și China, bazată pe relații de strînsă prietenie, este nu numai în avantajul dezvoltării economice a celor două țări, ci și al Asiei și întregii lumi, în general. Premierul nipon a relevat că acordul chino-japonez privind protejarea investițiilor (semnat, cu prilejul actualei sale vizite, de către Zheng Tuobin, ministrul chinez pentru relațiile economice externe și comerț, și de T. Nakajima, ambasadorul Japoniei la Beijing) este de o mare importanță pentru dezvoltarea economiilor celor două țări.

În vederea întăririi colaborării pe plan tehnologic, Takeshita a precizat că a propus organizarea unei conferințe chino-japoneze privind schimbul de tehnologie, iar partea chineză a fost de acord.

LONDRA

Deficitul comercial și politica economică

Deficit record al balanței de plăți ; nouă creștere a ratei dobînzilor ; neliniști privind soarta monedei ; îngrijorare economică. Temerile privind creșterea inflației — și, prin incidență, eșecul politicii guvernului — sporesc.

De cîteva luni, domină în economia britanică o seamă de lucruri pe care guvernul se străduie să le minimalizeze, considerîndu-le drept un fenomen al sectorului particular, iar opoziția și nu puțini experți le menționează drept dovada eșecului sau a erorilor politicii guvernului. Fapt e că s-a vorbit despre tensiuni între premier și ministrul de finanțe, tensiuni care, fără să fi izbucnit efectiv, au stîrnit și zvonuri de schimbări guvernamentale — ceea ce pare să ilustreze că, în ciuda aparentei coeziuni, chiar în echipa conservatoare s-au înfruntat puncte de vedere diferite. În centrul lor au stat politica monetară și urmările ei, cea mai vizibilă fiind deficitul comercial.

În urmă cu cinci luni, ministrul de finanțe, Nigel Lawson, afirma că este de așteptat un deficit comercial de aproximativ patru miliarde lire sterline. Cifra se încadra într-un ansamblu de date pe care ministrul le prezenta drept ilustrînd avîntul actual al economiei britanice și succesul ei în a reuși o creștere cu inflație redusă. Dar, curînd, chiar ministrul a fost nevoit să admită că cifrele sale „nu mai sînt de actualitate". În mai, iunie și iulie, deficitele au înregistrat recorduri, săptămîna trecută anunțîndu-se o creștere de 2,652 miliarde lire sterline, cum nu s-a mai înregistrat de 15 ani. Aceasta duce nu numai la depășirea substanțială, în doar o jumătate de an, a previziunii anuale a ministrului, dar și la posibilitatea atingerii unui record de 10 miliarde (sau chiar mai mult) pe întreg anul, cu urmări nu numai nedorite, dar și imprevizibile. După Statele Unite, Marea Britanie pare să fie confruntată cu efecte similare ale unei politici monetariste aplicate cu obstinație. Însuși Nigel Lawson declara săptămîna trecută (deși continuă să se arate încrezător în succesul politicii sale) că „cifrele sînt nedorite".

Ca să țină în frîu acest fenomen, trezoreria a optat, de la început, pentru sporirea ratei dobînzilor (împrumuturile mai scumpe ar fi descurajat cheltuirea imediată a banilor). Aceste măsuri au stîrnit, la un moment dat, neînțelegeri chiar în cadrul guvernului, pe care premierul a încercat să le aplaneze în luările sale de cuvînt din Camera Comunelor. În mai multe rînduri, ratele dobînzilor au fost ridicate, ajungînd de la 7,5 la sută la 12 la sută. Și la ultimul anunț de deficit record, reacția ministrului a fost similară. Dar mulți experți sînt de părere că majorarea deficitului balanței de plăți reflectă creșterea continuă a importurilor, declanșată de cheltuieli de consum abundente — și nu un avînt evident al investițiilor. Bryan Gould, purtătorul de cuvînt laburist în probleme economice, declara, încă la începutul verii, că „asemenea cifre sînt teribile și sîntem amenințați cu o criză a balanței de plăți". „Exporturile stagnează de aproape un an, ca rezultat direct al dobînzilor ridicate ce au împins lira sterlină spre niveluri nerealiste și fac ca produsele britanice să devină necompetitive pe piață". După ultima sporire a ratei dobînzilor, săptămîna trecută, Bryan Gould revenea asupra opiniilor sale respingînd ideea că asemenea măsuri ar fi un panaceu pentru problemele economiei. „Aș dori să fie astfel, dar evidența este alta. Ratele dobînzilor — deja foarte mari în termeni internaționali — sînt foarte nepotrivite pentru a controla împrumuturile. Dificultatea este că ministrul nu va căuta, din rațiuni ideologice, alte măsuri ce-i stau la dispoziție, făcînd problema și mai complicată, iar industriei britanice îi va fi și mai dificil să investească".

Consecințele de care se tem toți sînt multiple. Dacă deficitul nu scade (și nu par să existe semne), rata dobînzii va fi și mai mare. Aceasta, însă, va antrena o sporire a costului vieții și va crea dificultăți oamenilor de afaceri în a împrumuta pentru dezvoltare. Simultan, se va înregistra sporirea inflației și a șomajului. Deja mai multe din prognozele guvernului „nu mai sînt de actualitate". În iulie, pentru a cincea lună consecutiv, s-a înregistrat o creștere a inflației, ceea ce va face să fie depășită cifra anuală ; Nigel Lawson a recunoscut că estimările anterioare au fost eronate. Șomajul a coborît, potrivit cifrelor oficiale, la 2,326 milioane persoane ; dar Michael Meacher, purtătorul de cuvînt laburist în problemele muncii, declara că, în realitate, șomajul a sporit cu peste o jumătate de milion și că datele guvernului sînt conjuncturale și urmare a unor metode de calcul în permanentă schimbare. „Oxford Economic Forecasting", un institut de prognoze economice, și-a publicat prevederile pentru anii 1988—1990, care, în mare, pot fi subsumate sentimentului de îngrijorare : inflația va crește, în acest an, la 5 la sută, deficitul comercial va atinge 11 miliarde lire sterline. Guvernul susține, însă, că temerile sînt nejustificate.

Chiar un ziar ca „The Daily Telegraph", susținător al conservatorilor, remarca : „Paradoxal, deficitul comercial este parte din prețul pe care trebuie să-l plătim pentru a ține în frîu presiunile inflaționiste. Este adevărat, cum se plînge în mod regulat Confederația industriei britanice, că ratele ridicate ale dobînzii tind să ridice valoarea lirei, făcînd importurile mai ieftine. Dar aceasta contribuie și la a menține un mediu competitiv în interior, descurajînd acorduri salariale excesive. Dacă rata dobînzilor ar fi redusă și lira ar coborî, cum sugerează criticii lui Lawson, inflația ar lua avînt". Dar același fenomen generează o firească neîncredere, a cărei persistență poate avea efecte pe termen lung ; cele asupra monedei pot fi imprevizibile — se vorbește, de pildă, despre o posibilă devalorizare, cum s-a întîmplat cîndva cu dolarul. Iar ministrul de finanțe se străduiește, în continuare, — observă „The Daily Telegraph" — „să se distanțeze de tabloul comerțului în deteriorare, descriindu-l ca pe un fenomen al sectorului particular și insistînd asupra faptului că guvernul are un surplus financiar. Aceasta însă nu prea are sens. Dacă sectorul particular economisește în mod inadecvat, guvernul trebuie să facă ceva în legătură cu asta". Comentînd ultimele cifre ale creșterii deficitului și ratei dobînzilor, săptămînalul „The Observer" ajungea la concluzia că „miracolul economic" anunțat de guvern este încă foarte departe și exprima îndoieli în legătură cu capacitatea guvernului de a soluționa criza.

Întreg complexul arid de cifre, concepte economice și opțiuni divergente, care s-au înfruntat în ultimele luni, avea, desigur, să se reflecte și în dezbaterile guvernamentale. Au apărut speculații referitoare la anumite disensiuni în cadrul echipei conservatorilor și chiar zvonuri privind o demisie a ministrului finanțelor. La sfîrșitul lunii iulie, dna Margaret Thatcher le-a îndepărtat, făcînd un elogiu al ministrului și procedînd la o remaniere guvernamentală minoră (și „neașteptată", susțineau observatorii), care a schimbat cîteva posturi și a scindat ministerul sănătății și asigurărilor sociale în două departamente. Politica economică urma să rămînă aceeași, fapt subliniat de Nigel Lawson într-un discurs rostit la Institutul pentru probleme economice. Dar noi elemente, contrare prognozelor guvernului, ar putea aduce, la începutul acestei toamne, argumente noi în discuție.

Stelian Țurlea

În această săptămînă...

Rangoon.
Situație încordată

În ultima săptămînă, situația s-a menținut încordată în Birmania. Deși legea marțială a fost ridicată în capitala birmană și, de asemenea, a fost anunțată eliberarea unor persoane arestate în timpul recentelor tulburări, între care Aung Gyi, lider al mișcării de opoziție, demonstrațiile au continuat.

Cel puțin 100 000 de persoane au participat, la 28 august, la o manifestație organizată în incinta Universității din Rangoon — informa agenția „TASS". În cursul manifestației, s-a decis reînființarea Uniunii studențești birmane, dizolvate de autorități în 1962. La această demonstrație, ca și la alte manifestații, desfășurate în capitala birmană în ultima vreme, s-a cerut demisia actualei conduceri, constituirea unui guvern de tranziție, organizarea de alegeri generale — a informat agenția amintită, adăugînd faptul că, la Rangoon, continuă greva, paralizînd de cîteva zile viața orașului.

Într-o cuvîntare radiotelevizată — despre care a relatat agenția „China Nouă" — Maung Maung, președintele Birmaniei și președintele Partidului Programul Socialist Birman, a anunțat că, la 12 septembrie, va avea loc un congres extraordinar al partidului, căruia îi va fi supusă spre aprobare propunerea de a se organiza un referendum național în legătură cu introducerea în țară a unui sistem multipartit. Dacă propunerea va fi adoptată, ea va fi supusă unei sesiuni de urgență a parlamentului la 13 septembrie, urmînd ca, în cazul în care va fi adoptată și de forul legislativ, referendumul să se desfășoare în decurs de o lună. Dacă poporul se va pronunța în favoarea unui sistem multipartit, în cel mai scurt timp vor fi organizate alegeri generale, la care, însă, nu va participa nici unul dintre actualii membri ai conducerii superioare.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R.S. VIETNAM

Ritmuri ale dezvoltării

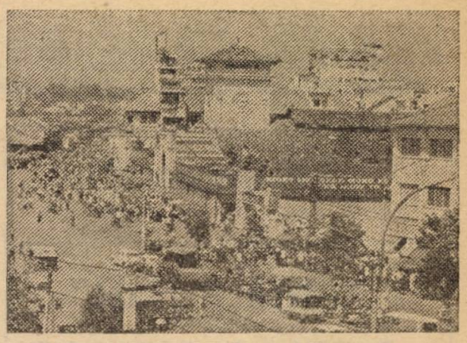

Vedere din orașul Ho Și Min

Construit pe malurile Fluviului Roșu — cu apele sale curgînd liniștit, într-o desfășurare amplă, impresionantă —, orașul Hanoi se întinde pe largi suprafețe, de la partea sa centrală, la zona suburbană industrială și rurală, sugerînd, prin continua alunecare a bicicletelor, un imens furnicar în plină activitate. Poduri lungi, impunătoare, traversează fluviul, dînd imaginea împletirii armonioase dintre natură și creația omului, dedicată unei vaste opere civilizatoare, în care valori perene de muncă și viață renasc în timpul prezent, cel al noii epoci, socialiste, care aduce transformări adînci pe pămîntul unei milenare istorii. Dominant, în această imagine, este, pe zi ce trece, noul, asumat cu efort și puternică voință de a învinge, de a construi, de a dezvolta, în numele luptei omului pentru edificarea unei vieți eliberate de povara anilor îndelungați de război, pentru o existență independentă, în care tot ce rodește este spre beneficiul celor ce seamănă, al ridicării edificiului socialist al țării.

Înfăptuirile prezentului pe calea progresului economic și social sînt sesizabile, de altfel, pretutindeni : în nordul, în centrul și în sudul țării, în capitală și în marile orașe, în zonele urbane sau rurale. Mari construcții, vitale pentru devenirea socialistă a țării, cum este hidrocentrala de la Tri An, în plină realizare, devin rodul unui efort popular de anvergură, în care rolul major al tehnicii se întrepătrunde cu neobosita muncă și hărnicie a oamenilor. De altfel, după reunificarea țării, în 1975, transformarea treptată a economiei naționale a fost concepută ca un proces vast, de lungă durată. Astfel, într-o primă etapă, — prevăzută a se încheia la începutul anilor '90 — s-a stabilit, drept sarcină prioritară, dezvoltarea agriculturii, iar, în etapa următoare, înfăptuirea industrializării socialiste în întreaga țară. Documentele celui de-al VI-lea Congres al P.C. din Vietnam, din decembrie 1986, relevă, în legătură cu aceste probleme, că, în cincinalul 1981—1985, au fost obținute o serie de realizări importante, deși țara s-a confruntat cu numeroase dificultăți de ordin economico-social. Producția agricolă și cea industrială au înregistrat, astfel, o sporire continuă, depășindu-se unele momente anterioare de stagnare sau reducere a creșterii ; a continuat, de asemenea, edificarea bazei tehnico-materiale a țării, fiind construite unele obiective de mari proporții, ca și întreprinderi mici și mijlocii în diverse domenii de activitate.

Actualul cincinal — 1986-1990 și-a propus, între principalele sale orientări și obiective ale dezvoltării economico-sociale, trasate de Congresul al VI-lea al P.C. din Vietnam, realizarea unor importante prefaceri în toate sectoarele economiei naționale. Resursele materiale și umane sînt, astfel, concentrate cu prioritate spre înfăptuirea celor trei programe economice majore privind dezvoltarea producției de cereale și produse alimentare, a celei de bunuri de consum și a fabricării de produse pentru export. Se are în vedere, în mod concret, asigurarea autosatisfacerii în domeniul consumului de produse agroalimentare, precum și crearea unor rezerve ; obținerea unei producții medii anuale de alimente de 20—20,5 milioane tone, prin utilizarea tuturor resurselor regionale și locale de sporire a producției de cereale ; creșterea medie anuală cu 13—15 la sută a producției de bunuri de consum, mai ales a celei de textile, medicamente, hîrtie etc ; majorarea volumului exporturilor în comparație cu cincinalul trecut, importurile urmînd a fi destinate, cu precădere, îndeplinirii celor trei programe economice de bază.

Țară în plin efort constructiv, aflată într-un vast proces de înnoire, Vietnamul își conturează, astfel, edificiul său de mîine, într-o operă de permanentă transformare, în care demersurile de azi, învingînd treptat dificultățile, se văd răscumpărate de ritmurile dezvoltării actuale și de perspectivă. Se întemeiază noi uzine, sînt croite noi drumuri, se fac prospecțiuni petroliere și miniere, se construiesc locuințe, așezăminte de cultură, sisteme de irigații, ce oferă oamenilor noi spații și domenii de viață și activitate. Ele sînt prezente la Hanoi, în orașul Ho Și Min — fostul Saigon, de la a cărui eliberare s-au împlinit abia 13 ani și care este cea mai mare aglomerare umană a țării (peste 3,5 milioane de locuitori) —, la Hai Phong sau în oricare dintre localitățile presărate pe geografia prelungă a Vietnamului.

Legate prin tradiționale relații de prietenie și colaborare, România și Vietnam au înregistrat, în bogata cronică a raporturilor lor, un nou moment de însemnătate deosebită, care a avut loc în primăvara acestui an — vizita oficială de prietenie, efectuată, la Hanoi, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, valoroasă contribuție la aprofundarea relațiilor bilaterale de colaborare prietenească. Noul dialog româno-vietnamez la nivelul cel mai înalt a dat, încă o dată, expresie sentimentelor de prietenie și respect reciproc dintre partidele, țările și popoarele noastre, dorinței comune de a dezvolta și aprofunda conlucrarea multilaterală româno-vietnameză. Convorbirile dintre conducătorii de partid din cele două țări au pus în evidență hotărîrea Partidului Comunist Român și Partidului Comunist din Vietnam de a acționa pentru intensificarea colaborării lor, pentru întărirea solidarității și conlucrării, pentru un dialog activ. Întrevederile avute, înțelegerile la care s-a ajuns deschid noi perspective raporturilor reciproc avantajoase, asigurînd extinderea legăturilor dintre România și Vietnam în diverse domenii de interes comun, în folosul ambelor țări, al cauzei socialismului, păcii și înțelegerii între popoare.

Anca Voican

Imagine din capitala țării

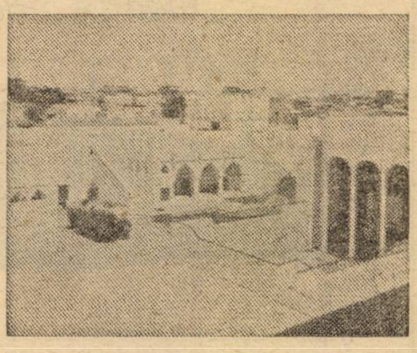

QATAR

Proiecte economice

La 3 septembrie, ca de fiecare dată în ultimii 17 ani, emiratul Qatar își aniversează proclamarea independenței naționale.

Situat în Asia de sud-est, în Peninsula Arabică, Qatarul ocupă o suprafață de 22 014 kmp și are o populație de 315 000 locuitori, fiind menționat istoric, pentru prima oară, de Pliniu cel Bătrîn în secolul I î.e.n. Deși cea mai mare parte a teritoriului este ocupată de deșert, excepție făcînd micile oaze dispuse de-a lungul coastei, subsolul său ascunde imense rezerve de petrol care asigură emiratului unul dintre cele mai mari venituri pe locuitor din țările Orientului Mijlociu. Pe lîngă petrol, subsolul qatarez adăpostește și mari cantități de gaze naturale, zăcămîntul său din nord, de la North Field (30 trilioane metri cubi), fiind apreciat de experți drept cel mai mare din lume. De asemenea, guvernul de la Doha se preocupă constant pentru creșterea unor ramuri ale industriei, cum ar fi siderurgia, petrochimia, rafinarea petrolului, îngrășăminte chimice și ciment, planul de dezvoltare prevăzînd extinderea producției de bunuri industriale strategice și bunuri de consum. De asemenea, o dezvoltare considerabilă a cunoscut-o rețeaua rutieră, menită să faciliteze transportul materiilor prime către industria prelucrătoare.

Între Republica Socialistă România și Statul Qatar s-au creat și se dezvoltă relații de colaborare prietenească, întemeiate pe stimă și respect reciproc, în fața cărora se deschid perspective de extindere pe multiple planuri, în special în sfera cooperării economice și tehnice.

„L'Espresso"
ROMA

„LUMEA A TREIA" — DATORII ŞI ECOLOGIE: DUBLU CRAH*)

SE PRĂBUŞESC, unul după altul, ca nişte popice uriaşe. Zilnic, sute de arbori din pădurile braziliene, din regiunea Rondonia, sînt tăiaţi sistematic. Astfel obţinut, lemnul îi serveşte Braziliei să-şi plătească imensa datorie externă, ce se ridică la circa 110 miliarde dolari. Ca aproape toate ţările lumii a treia, şi Brazilia se vede obligată să-şi masacreze propriile resurse naturale pentru a-şi mări exportul. Fiecare copac doborît înseamnă un pumn de dolari ce se aruncă în oceanul datoriilor. Dar preţul este prea ridicat : cel puţin opt milioane de hectare de păduri sînt distruse anual. Cele 12 miliarde de dolari, pe care Brazilia a reuşit să le ramburseze în ultimii ani, nu justifică un asemenea masacru ecologic.

Ne aflăm, însă, în faţa unui cerc vicios. Datoria înseamnă o tot mai mare devastare a mediului ambiant. Iar Brazilia reprezintă doar exemplul cel mai izbitor. În Amazonia, situaţia este catastrofală. „În fiecare minut — avertizează economistul peruan Hugo Cabieses — sînt distruse cincisprezece hectare de păduri virgine". Întreaga Americă Latină, o mare parte din Asia, Africa (la sud de Sahara) sînt prizoniere ale propriilor datorii contractate cu băncile occidentale (în primul rînd, americane). Alte mii de miliarde de dolari constrîng ţările lumii a treia să-şi prădeze propriul patrimoniu : păduri devastate, zăcăminte de minereuri exploatate pînă la limita epuizării, fabrici ce lucrează în ritmuri infernale pentru a produce mai mult, poluînd mediul.

Datoriile conduc ţările lumii a treia spre dezastrul ecologic. Dar, cum să rupi acest cerc vicios ? Este problema ridicată în cadrul unei reuniuni organizate la Roma, între 8 şi 9 iulie a.c., de revista „L'Espresso", în colaborare cu publicaţia „La Nuova Ecologia" (Noua ecologie) şi cu promotorii „Campaniei Nord-Sud : biosferă, supravieţuirea popoarelor, datoria externă". Din dezbateri a reieşit, cu evidenţă, că ameninţarea nu priveşte doar ţările în curs de dezvoltare. Devastarea mediului reprezintă un pericol planetar. „Efectul de seră", cu toate dezechilibrele pe care acest fenomen îl provoacă asupra climei terestre, este cauzat şi de distrugerea sistematică a pădurilor. Preţul prea ridicat, pe care lumea a treia îl plăteşte pentru propria datorie, riscă să devină insuportabil pentru toate ţările. Chiar şi pentru cele mai bogate, care, pînă acum, s-au limitat, în toată această afacere, în a juca rolul de creditori preocupaţi doar de riscul de a nu-şi putea recupera propriii bani.

În cele din urmă, şi în ţările cele mai industrializate, încep să se audă glasuri avertizînd că distrugerea mediului reprezintă un pericol mult mai grav decît neplata datoriilor. Iar exigenţa unor alte relaţii cu ţările în curs de dezvoltare se pune cu un accent din ce în ce mai mare. În cursul reuniunii, acest lucru a fost subliniat de Giorgio Ruffolo, ministrul italian al mediului ambiant, şi de predecesorul său, Francesco De Lorenzo. Giorgio Napolitano, secretar cu relaţiile externe al P.C. Italian, a arătat că intervenţia guvernelor occidentale poate fi eficace doar dacă se abordează problema centrală : datoria lumii a treia. Canada a anulat, unilateral şi fără condiţii, o jumătate de miliard de dolari din creanţele pe care le are în ţările africane.

Dar aceasta este o cale practicabilă doar pînă la un anumit punct. „Sconturile" nu pot fi atît de însemnate încît să reducă drastic dimensiunile datoriei. Cu preţurile materiilor prime, care continuă să scadă, ţările debitoare trebuie să-şi dreneze, în continuare, resursele lor naturale. „Problema datoriei — remarcă vicepremierul Gianni De Michelis — este strîns legată de o strategie globală : poate fi înfruntată doar în cazul unei perioade de creştere economică mondială de cel puţin zece sau cincisprezece ani. Altfel, nu se poate vorbi decît de paleative". Mici ajustări nu sînt, aşadar, suficiente pentru a opri măcelărirea mediului înconjurător. Lumea a treia se aşteaptă la mai mult. Riscul pe care unele ţări în curs de dezvoltare nu vor — sau nu pot — să şi-l asume pentru a rambursa o mare parte a datoriilor lor, a determinat băncile americane să ia hotărîrea de a-şi spori propriile rezerve destinate acoperirii creditelor acordate ţărilor în curs de dezvoltare. (Este vorba de o măsură luată în vederea compensării pierderilor rezultînd din eventualitatea nerambursării, de către aceste ţări, a sumelor datorate — n.n.).

E mai mult decît un simptom al pesimismului privind capacitatea de plată a lumii a treia. Decizia relevă că inclusiv ţările bogate par să-şi dea seama că au greşit pe toată linia în politica lor faţă de cele în curs de dezvoltare. De aceasta sînt acuzate cele două organisme care au administrat această politică : Banca Mondială şi Fondul Monetar Internaţional. „Trebuie să recunoaştem că am greşit mult — admite reprezentantul Băncii Mondiale, Thomas Blinkhorn —, mai ales în raporturile cu ţările africane". Şi adaugă : „Pe termen lung, nimeni nu poate să-l ajute pe celălalt. Am fost prea optimişti în anii trecuţi. Credeam că ţările lumii a treia pot avea o creştere mai mare decît au avut-o în realitate. Succese mici şi trecătoare, precum cele înregistrate de Argentina, nu sînt suficiente. Avînd în vedere situaţia, este în interesul reciproc de a găsi o modalitate de reducere a datoriei. Şi e mai ales urgent să abordăm relaţia datorie-distrugere ecologică".

Autocritica nu e, însă, suficientă pentru a calma corul criticilor împotriva F.M.I. şi Băncii Mondiale. Economista indiană Vandana Shiva consideră că „rolul acestor instituţii e destinat să apună cît mai curînd. Puterea lor este excesivă, nu atît în ce priveşte banii pe care-i controlează, cît mai ales condiţiile pe care le impun". Rămîne problema desemnării acelor subiecţi internaţionali care ar putea îndeplini, pe viitor, funcţia de garanţi în raporturile Nord-Sud. Dar, mai cu seamă, trebuie găsite noi mecanisme de intervenţie: „Nu e suficient să finanţezi dezvoltarea — e de părere deputatul ecologist Gianni Mattioli —, ci e nevoie de ceva care să nu mai constrîngă ţările lumii a treia să-şi continue masacrul ecologic".

Exemplul, de data aceasta, l-a dat Bolivia. În acest stat sud-american, ecologiştii americani de la „Conservation International Foundation" au intervenit cu o formulă originală: Debt-Nature Swap. Au făcut, deci, un schimb: şi-au asumat

În ultimii ani, datoria externă a „lumii a treia" aproape s-a dublat. În schimb, materiile prime (cu care ţările în curs de dezvoltare îşi plătesc propriile datorii) continuă să piardă teren : din 1980 şi pînă în 1987, indicele preţurilor la materiile prime s-a redus cu două treimi

*) Extrase din „L'Espresso", nr. 29, din 24 iulie a.c.

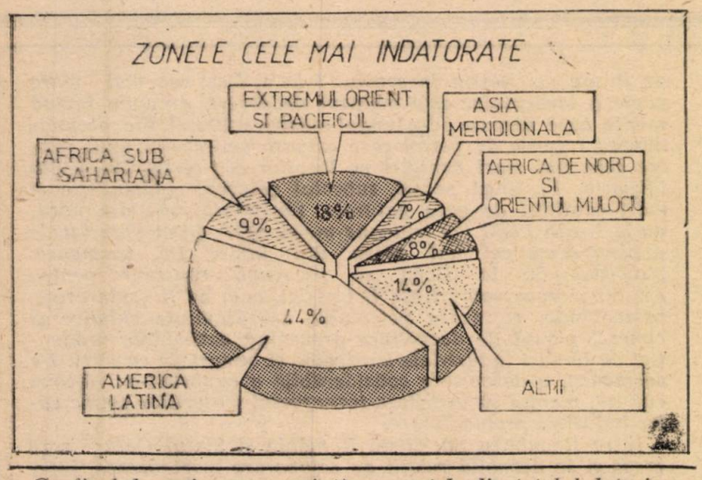

Graficul de mai sus reprezintă procentele din totalul datoriei externe a „lumii a treia". Aproape jumătate din această datorie (mai exact, 44 la sută) se concentrează în ţările latino-americane, în frunte cu Brazilia şi Mexicul

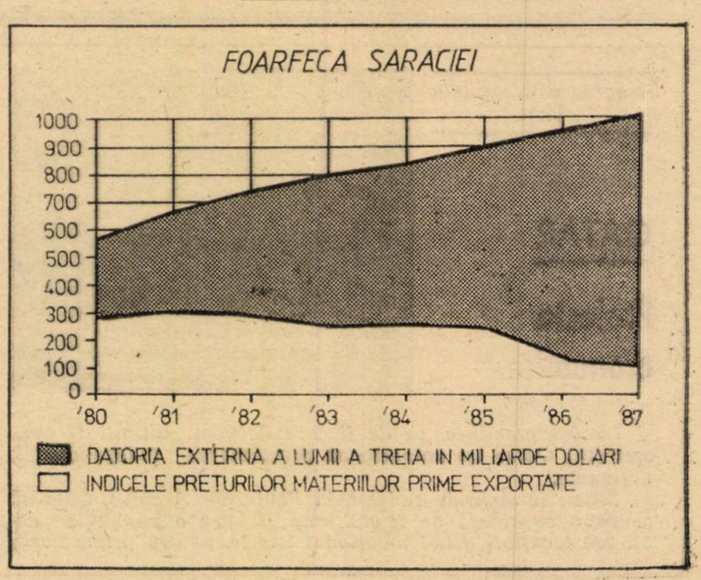

650 000 de dolari din datoria externă boliviană, pentru care guvernul de la La Paz s-a angajat să protejeze două milioane de hectare de pădure amazonică în regiunea Beni, la granița cu Brazilia. Cazul a făcut carieră. Ecuadorul a semnat un acord cu „World Wildlife Found", din Statele Unite, care primește o vastă zonă de păduri ecuatoriale, ce acoperă un milion de dolari din datoria externă. Aceeași organizație americană duce tratative cu Costa Rica, pentru crearea parcului național de la Guanacaste, precum și cu Filipine. În schimb, guvernul de la Manila își va reduce datoria externă cu un milion de dolari. Cifrele nu sînt, însă, în măsură să rezolve problema de la rădăcină. Asociațiile ecologiste s-au angajat pe această cale. Dar, deocamdată, guvernele tac.

TEMERILE CREDITORILOR. „O datorie mică îl preocupă pe debitor; dar, cînd datoria e mare, cel care intră în panică este creditorul". Această veche regulă a economiei explică temerile țărilor puternic industrializate: vor reuși să recupereze vreodată miile de miliarde de dolari împrumutate țărilor în curs de dezvoltare? O privire spre ultimii cinci ani de istorie economică internațională duce la un răspuns negativ: Brazilia, Mexicul, Argentina (țările cele mai îndatorate, cu un venit pe locuitor definit ca mediu de Banca Mondială), țări din Africa sub-sahariană, Filipine, Zimbabwe și mici țări din centrul Americii (așa-numitele țări „low income", ceea ce înseamnă un venit scăzut) nu pot plăti dobînzile pe o perioadă scurtă. „Deși se angajează cu toate forțele de care dispun, restituirea către guverne și bănci occidentale reprezintă o operațiune cu mult peste posibilitățile lor" — explică economistul senegalez Samir Amin, participant la reuniunea organizată de „L'Espresso". „Raportul dintre datorie și exporturi, acestea din urmă reprezentînd unica resursă de valută străină, a atins, în 1987, valoarea de 453 la 1". Ceea ce înseamnă că deficitul cu exteriorul depășește cu 453 la sută toate exporturile. O altă cifră la care merită reflectat: în cele 15 țări cele mai îndatorate din lume, serviciul datoriei — adică plata cotelor anuale ale dobînzilor și rambursarea capitalului — reprezintă 36 la sută din exporturi. În mod normal, exporturile ar trebui să finanțeze importurile. Or, în actualele condiții, „pentru a-și onora propriile datorii, țările în curs de dezvoltare cele mai îndatorate trebuie să renunțe să-și cumpere mărfuri din străinătate — comentează laconic Yash Tandon, economist din Zimbabwe — sau să-și închidă propria balanță de plăți cu un deficit imens". Cu cît deficitul este mai mare, cu atît datoria este mai mare. De altfel, tăierea importurilor înseamnă, pentru multe din aceste țări, a nu mai putea importa petrol sau alte surse de energie, indispensabile pentru dezvoltarea lor, sau chiar mărfuri, precum alimentele și alte materii prime. Un veritabil rebus, așadar, cu o singură ieșire: anularea, totală sau parțială, a datoriilor pe care cei mai săraci le au față de cei mai bogați.

La Toronto, la întîlnirea la nivel înalt a șefilor de stat și guvern ai celor șapte state cele mai puternic industrializate, această problemă a ocupat un anume loc pe agenda convorbirilor. Multe s-au schimbat de pe vremea cînd începuse să se susțină necesitatea unui moratoriu unilateral (era în 1983, „anul negru" al datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare). Atunci, bancherii din lumea occidentală au fost de-a dreptul scandalizați ; azi, țări precum Franța și Italia nu ascund faptul că vor să anuleze cel puțin 40 la sută din datoria existentă. Planul elaborat de ministrul american al trezoreriei, James Baker, chiar dacă n-o spune oficial, ar avea același rezultat : anularea unei părți din deficitul țărilor în curs de dezvoltare.

Nu e, însă, vorba de o reală solidaritate internațională. Ci doar de faptul că își face tot mai mult loc ideea că dinamica explozivă a datoriilor riscă să amenințe echilibrul însuși al economiei mondiale. Pentru cel puțin trei rațiuni, ce se întrepătrund într-un „cocktail" ucigător.

A EXPORTA PENTRU A PLĂTI. Piața mondială e invadată de mărfuri provenite din lumea a treia. Brazilia, țara cu cea mai mare datorie mondială, a devenit cel de-al treilea exportator net, după Japonia și R.F.G. „Vindem în străinătate tot ceea ce producem" — declară Moacyr Grechi, episcop de Rio Branco, în Amazonia . Și se vinde la prețuri extrem de scăzute. Nu numai pentru că Brazilia are o structură a costurilor de producție ce nu poate fi comparată cu cea a țărilor industrializate, ci mai ales pentru că moneda sa națională se devalorizează, zilnic, la nesfîrșit. La fel procedează India, care și-a făcut din produsele sale textile un veritabil cal de bătaie. E vorba de țări enorme, cu o mare capacitate de vînzare a materiilor prime. Iar rezultatele se văd: cotarea la bursă a materiilor prime este slabă și va rămîne astfel timp de încă cîțiva ani ; țările dezvoltate sînt invadate de produse din lumea a treia, care concurează produsele naționale și reușesc, cu mare greutate, să reziste cererilor de măsuri protecționiste pentru limitarea invaziei străine. Introducerea acestor măsuri ar avea un efect imediat: ar înrăutăți și mai mult situația economică a țărilor în curs de dezvoltare, făcînd imposibilă orice ipoteză de restituire a datoriilor.

În cursul actualului deceniu, volumul global al exporturilor din țările în curs de dezvoltare a crescut într-un ritm de nici 2 la sută — cu un punct mai puțin față de rata creșterii comerțului mondial. Înrăutățirea termenilor de schimb — adică raportul dintre prețurile la export și, respectiv, import — a fost, în aceeași perioadă, de 3 la sută anual: de aici, o drastică redimensionare a cotei exporturilor lor, care a scăzut, de la 28 la sută, în 1980, la 19 la sută din valoarea tuturor schimburilor mondiale, în 1987.

„Pentru a supraviețui, își vînd sîngele!"

Se numește Jucenil Navaro de Souza. Într-o zi, acest tînăr șomer din Rio s-a dus la supermagazinul din cartierul său. I s-a făcut rău și a căzut. Moartea a survenit instantaneu. Își vînduse jumătate din sînge — 2,5 litri —, pentru a-și putea cumpăra de mîncare. Povestea lui este povestea pe care sute de donatori de sînge au trăit-o... pînă au murit. Erau brazilieni, mexicani, haitieni, indieni și chiar americani.

Pe pămînt, în total 20 de miliarde de litri de sînge curg în venele oamenilor. Întrucît este reînnoit permanent de măduva spinării, el reprezintă o adevărată „afacere", exploatată de industriile farmaceutice, bine cotată la bursă. În țările lumii a treia, dar și în țările bogate, vînzarea sîngelui este un comerț ca oricare altul. Dar unul care ucide.

Mii de mexicani intră ilegal în Statele Unite pentru a-și vinde sîngele, întorcîndu-se peste frontieră în aceeași seară. După cum mărturisesc responsabilii din centrele de colectare, acești mexicani reprezintă între 70 și 90 la la sută dintre „furnizorii" lor. Plasma le este cumpărată cu 16 dolari litrul și revîndută cu un beneficiu de 225 la sută. În 1984, Statele Unite — unde legea (cea mai elastică din lume) autorizează o prelevare de 62 de litri de plasmă de persoană pe an, față de numai 10 în Franța — furnizau jumătate din plasma mondială.

Donatorii de sînge sînt recrutați mai ales dintre săraci, șomeri, cerșetori — populația cea mai expusă la maladii. În Brazilia, o comisie parlamentară releva, recent, că 85 la sută dintre acești donatori profesioniști suferă de subalimentație.

Printre exportatorii de sînge, Africa de Sud ocupă un loc de frunte. Întreprinderi mijlocitoare, precum Globelar, au ca sarcină comercializarea sîngelui. Între Africa și Statele Unite, prețul este multiplicat pînă la 2 000 de ori.

În total, 25 de țări din lumea a treia sînt antrenate, în asemenea situații dramatice, spre imensul profit al celor cîtorva mari corporații multinaționale occidenale, care își împart 60 la sută din comerțul mondial de sînge. Cifra lor de afaceri se dublează la fiecare șapte ani. Ea atinge, în prezent, 20 miliarde franci, adică produsul național brut al Gabonului.

Repartiția sîngelui este și mai nedreaptă decît cea a bogățiilor lumii : în 1984, America de Nord colecta, de la săracii săi, 45 la sută din plasma mondială (dar nu consuma decît 22 la sută), Asia — 47 la sută, în timp ce America Latină și Africa, zone care au cel mai mult nevoie de ea, nu cumpărau decît 4 la sută.

Pentru a pune capăt abuzurilor, Organizația Mondială a Sănătății a cerut guvernelor să generalizeze practica donării benevole de sînge pentru a ajunge la autosuficiență. În fața giganților farmaceutici, aceste recomandări par niște dorințe nevinovate. „Pentru a controla piața sîngelui — explica Luis Fernando Barré, președintele Fundației braziliene de hemofilie — societățile multinaționale nu ezită să submineze programele naționale de transfuzii sanguine prin presiuni mai mult sau mai puțin discrete sau prin corupție".

„Comerțul cu sînge reprezintă fațeta cea mai inumană a capitalismului modern", spunea Sergio Rezende, autorul unui film — „Pînă la ultima picătură..." — despre moartea unui donator de sînge din Brazilia. Cum poate fi oare trecut cu vederea faptul că destinația organelor umane provenite din lumea a treia este reflectarea exactă a destinației materiilor prime și a repartiției inegale a bogățiilor care decurge din aceasta și obligă continente întregi să rămînă subdezvoltate ? Sute, poate mii de oameni au murit pentru că și-au vîndut organele sau sîngele. În 1987, în lume au murit de foame 50 de milioane de oameni.

(Din **„Jeune Afrique"**, nr. 1 423/1988)

PUNCTE DE VEDERE

ECONOMIA MONDIALĂ — SUB SEMNUL INCERTITUDINII *)

PIAȚA MONDIALĂ SE RESTRÎNGE. Și mai gravă este situația importurilor țărilor îndatorate. De cinci ani, acestea nu mai cumpără din Occident: piețe imense sînt, astfel, închise întreprinderilor capitaliste. Automobile, computere, telefoane și toate produsele ce caracterizează dezvoltarea economiilor industrializate nu pot intra pe acele piețe. O piesă, importantă pentru crearea de locuri de muncă și producerea de venituri ,s-a blocat: țările îndatorate nu au bani pentru a importa. Și, din acest motiv, piața mondială trăiește un moment de dramatică stagnare: în anii '80, schimburile au crescut cu o rată inferioară creșterii producției industriale. Situația rămîne gravă: nevoite să blocheze importurile, țările în curs de dezvoltare nu numai că au resimțit o cădere drastică a nivelului de viață al populațiilor autohtone, ci și-au văzut întrerupt și afluxul de tehnologii moderne, capabile să le scoată din rolul de simpli producători de materii prime, pentru a le transforma în țări în curs de industrializare. În acest fel, au scăzut puternic capacitatea lor de dezvoltare economică, veniturile și, deci, posibilitatea de plată a datoriei către Occident.

RISC DE FALIMENT. „Statele suverane nu pot da faliment" — această frază a repetat-o mereu Walter Wristow, fostul „chairman" de la „Citicorp". Această convingere a dus principalele instituții de credit din lume în pragul falimentului. Începînd cu anii '70, băncile occidentale s-au umplut de dolari din comerțul cu petrol. Erau faimoșii „petrodolari" pe care, în fiecare lună, șeicii arabi îi adunau în seifurile occidentale. Cum să folosești toți acei bani? O soluție simplă era avansată de guvernele țărilor lumii a treia. Le lipsea totul: străzi, poduri, aeroporturi și căi ferate. Pentru a le construi, aveau nevoie de mulți bani, și aceștia abundau în băncile Occidentului. Și bancherii, toți, fără excepție, au lărgit baierele creditului. N-avea importanță că unele din proiectele finanțate nu erau de o foarte mare utilitate. Jocul a funcționat pînă la sfîrșitul anilor '70. Creșterea ratei dobînzilor, revalorizarea dolarului (în care erau făcute aceste împrumuturi)au provocat o creștere înspăimîntătoare a poverii datoriilor. Cine ceruse împrumut un dolar s-a văzut în situația de a trebui să restituie cinci. Cazul Braziliei este paradoxal: dacă ar continua să plătească doar dobînzile datoriei sale de 110 miliarde dolari, în numai cinci ani, ar plăti dublul tuturor datoriilor contractate de-a lungul a 17 ani !

INCERTITUDINILE persistente cu privire la economia mondială și insuficiența creșterii economice continuă să greveze perspectivele pe termen mediu — apreciază Banca Mondială în ultimul său raport anual cu privire la dezvoltare.

Existența unor dezechilibre bugetare și comerciale între țările cele mai industrializate prezintă, în cele din urmă, riscuri serioase pentru „sănătatea" economiei mondiale — avertizează banca.

Dacă guvernele acestor țări nu vor lua măsuri suplimentare pentru a corecta distorsiunile și pentru a-și restructura politicile lor economice, posibilitățile de a menține și de a face să progreseze economia mondială vor fi compromise. Or, această condiție este esențială pentru îmbunătățirea perspectivelor de creștere economică ale țărilor lumii a treia, ale căror economii s-au degradat continuu de la începutul deceniului.

Fără acțiuni concertate, avertizează Banca Mondială, economia mondială va rămîne precară în anii viitori, iar țările industrializate vor cunoaște o rată de creștere economică anuală de numai 1,8 la sută în perioada 1988—1995. În majoritatea națiunilor din lumea a treia, activitatea economică se va plafona la 2,2 la sută, iar în Africa subsahariană va stagna.

În ultimii cinci ani, țările industrializate au reușit să stăpînească inflația și să mențină o rată de creștere economică pozitivă. Rămîn, însă, unele probleme însemnate, ca de pildă instabilitatea ratelor de schimb, rate ale dobînzilor prea ridicate, investiții foarte reduse și o accentuare a protecționismului. Acești factori handicapează dezvoltarea țărilor din lumea a treia și sporesc povara datoriei lor.

În această privință, S.U.A., al căror deficit bugetar enorm continuă să apese asupra ratelor dobînzilor, ar trebui să ia măsuri serioase pentru a reduce și mai mult cheltuielile lor bugetare. Dar o scădere a consumului și a importurilor în această țară, care ar rezulta dintr-o reducere a deficitului bugetar federal, trebuie compensată printr-o activitate mai susținută în R.F.G. și Japonia — cele două țări mari cu excedente externe ridicate —, pentru a se evita o încetinire a creșterii economice mondiale, și așa destul de fragilă.

Japonia trebuie, astfel, să-și mențină politica sa de relansare a creșterii interne, acțiune pe care raportul o califică drept cea mai încurajatoare în tabloul actual al economiei mondiale.

În schimb, tendințele în cadrul C.E.E. sînt mai puțin favorabile. O rată ridicată a șomajului frînează cererea internă și menține creșterea sub potențialul ei — constată autorii raportului.

De asemenea, apreciază raportul, reducerea transferurilor nete de resurse din țările cele mai sărace spre țări mai bogate constituie o condiție esențială pentru deblocarea procesului de dezvoltare.

*) După agenția „China Nouă".

Noua Caledonie. După recentul acord

Reprezentanți ai guvernului francez, ai luptătorilor pentru independență kanaki și ai celor ce se opun acordării independenței Noii Caledonii au reușit să realizeze un acord, la Paris, asupra unui proiect de lege al cărui text va fi prezentat francezilor — în cadrul unui referendum — în toamnă. Observatorii politici — arată agenția „E.F.E." — apreciază că, astfel, a fost deschisă calea spre autodeterminarea acestui teritoriu de peste mări al Franței. Proiectul de lege include circa 100 de articole și stabilește ca, în termen de 10 ani, să fie înfăptuită reorganizarea teritorială a Noii Caledonii, înaintea referendumului privind autodeterminarea, prevăzut să aibă loc în anul 1998.

Ministrul francez al departamentelor și teritoriilor de peste mări, Louis Le Pensec, a declarat că acordul semnat de reprezentanți ai guvernului Franței și ai celor două fracțiuni rivale caledoniene constituie o urmare a acordurilor de la Matignon, semnate la 26 iunie, sub auspiciile primului ministru francez, Michel Rocard.

Liderul Frontului de Eliberare Națională Kanak Socialist (F.L.N.K.S.), Jean Marie Tjibaou, și senatorul conservator Dick Ukeiwe, șeful delegației Adunării pentru Republică în Caledonia (R.P.C.R. — care este împotriva independenței), au semnat acordul după trei zile de convorbiri-maraton. „Este un eveniment aproape neașteptat, dacă ne gîndim la situația ce domnea în Noua Caledonie acum trei luni", a relevat Le Pensec.

Atît Jean Marie Tjibaou, cît și Dick Ukeiwe au declarat că acordul încheiat „constituie o importantă victorie" pentru Noua Caledonie.

Observatorii relevă că, între principalele puncte ale textului acordului, este inclusă hotărîrea guvernului francez „de a pune capăt dezechilibrelor economice, sociale și culturale și de a asigura comunității melaneziene locul ce i se cuvine". În acest sens, se are în vedere acordarea de subvenții speciale pentru dezvoltarea teritorială.

Noua Caledonie va rămîne divizată în trei provincii — de nord, de sud și Insulele Loialității — ce „vor dispune de competențe proprii în domeniul dreptului comun". În același timp, se are în vedere acordarea unei amnistii pentru toți cei ce au comis infracțiuni în perioada stabilirii noului statut al arhipelagului (cu excepția celor ce s-au făcut vinovați de asasinate).

Toți comentatorii politici — remarcă agenția „E.F.E." — relevă că acordul realizat reprezintă, înainte de toate, o victorie pentru guvernul socialist al lui Michel Rocard — victorie obținută, de fapt, la sfîrșitul lunii iunie, cînd a reușit să-i aducă la aceeași masă a negocierilor pe cei doi adversari tradiționali din Noua Caledonie.

Liderul F.L.N.K.S., Jean Marie Tjibaou, a declarat presei, după semnarea acordului, că el va „explica acordul" membrilor mișcării separatiste caledoniene. Observatorii politici apreciază că Tjibaou se va lovi de reticențele unor lideri din cadrul F.L.N.K.S., care, în mai multe ocazii, au respins ideea unor negocieri cu conducătorii R.P.C.R. și cu autoritățile de la Paris.

Acordul a fost respins deja de Frontul de Eliberare Kanak — aripa radicală a F.L.N.K.S. —, precum și de aripa neocaledoniană a Frontului Național (de extremă dreapta), pe motiv că, angajînd întreaga mișcare, liderul Frontului de Eliberare Națională Kanak Socialist, Jean Marie Tjibaou, și-a depășit mandatul primit. În schimb, Partidul Adunarea pentru Republică (opoziție conservatoare) a salutat, alături de Partidul Socialist (de guvernămînt), „succesul" guvernului condus de Michel Rocard.

AVERTISMENT. Convenția mamelor nipone, care a adoptat hotărîrea de a strînge un miliard de semnături din întreaga lume pe Apelul pentru eliminarea armelor nucleare, și Maratonul internațional al păcii Hiroshima—Nagasaki, desfășurat pe distanța de 430 km, s-au constituit în adevărate semnale de avertisment față de escaladarea cursei înarmărilor și pericolul unui război nuclear

Raport

Comitetul ONU pentru folosirea pașnică a spațiului extraterestru a dat publicității un raport în care reliefează necesitatea preîntîmpinării militarizării spațiului cosmic. Una dintre căile eficiente pentru înfăptuirea acestui deziderat — se subliniază în raport — constă în consolidarea colaborării internaționale în domeniul cercetărilor cosmice. Documentul exprimă opinia că la extinderea acestei colaborări poate contribui crearea unei „organizații cosmice mondiale". Această organizație — opinează autorii documentului — ar putea coordona eforturile statelor în sfera activității pașnice în Cosmos și ar contribui la înfăptuirea unui control asupra respectării acordurilor internaționale privind prevenirea escaladării cursei înarmărilor în Cosmos. Raportul comitetului urmează să fie prezentat celei de-a 43-a sesiuni a Adunării Generale a ONU, care va începe la 20 septembrie.

Pregătiri

Lucrările pregătitoare ale conferinței ministeriale a mișcării de nealiniere, ce va avea loc între 7 și 10 septembrie la Nicosia, sînt încheiate — a anunțat un purtător de cuvînt oficial din capitala Ciprului. La conferință vor participa peste 800 de reprezentanți din cele 101 țări membre, precum și din partea statelor care au statut de observator sau invitat.

Soluționare

Guvernul Republicii Burundi a declarat că este hotărît să soluționeze prin mijloace pașnice conflictul intern dintre triburile hutu și tutsi, care s-a soldat cu mii de victime. Oficialități din Bujumbura au relevat că se mai înregistrează unele ciocniri în nordul țării, adăugînd, însă, că situația este în curs de normalizare.

„Eurotunnel"

Întreprinderea franco-britanică „Eurotunnel" a anunțat că s-au ivit dificultăți neprevăzute în fața constructorilor viitorului tunel pe sub Canalul Mînecii, ce va uni Franța și Marea Britanie printr-o șosea cu mai multe benzi de circulație și o cale ferată dublă. Dificultățile sînt generate, în primul rînd, de structura complexă a solului în zona forării tunelului, ceea ce face ca lucrările să aibă un ritm mai lent decît se prevăzuse inițial. Potrivit unui purtător de cuvînt al firmei, lucrările de forare în zona britanică au avansat cu numai 1,8 kilometri, față de cei 3,5 planificați, ceea ce înseamnă o întîrziere de 13 săptămîni. Întîrzieri importante sînt înregistrate și în zona franceză a tunelului. După cum apreciază specialiștii, se resimte și o lipsă de fonduri, care, de asemenea, nu este de natură să contribuie la „intrarea în grafic" a lucrărilor. Firma constructoare s-a angajat să deschidă tunelul pentru folosire publică în 1993 ; în caz contrar, urmează să plătească amenzi unor bănci de asigurări.

Accident

În istoria catastrofelor aeriene militare din R. F. Germania s-a înregistrat un eveniment nefericit, soldat cu un bilanț parțial de 40 de morți și circa 400 de răniți — relatează agențiile internaționale de presă. Este vorba de accidentul aerian ce a avut loc la 28 august la baza americană din localitatea Ramstein, situată în regiunea Rhenania-Palatinat : în cadrul unui concurs demonstrativ, organizat în perspectiva „Zilei aviației" (26 septembrie) de Alianța Nord-Atlantică (NATO), două aparate militare italiene, ce zburau în formație de cinci, s-au ciocnit în aer ; explozia lor a atins un al treilea aparat care s-a prăbușit peste o parte din cei 30 de mii de spectatori ce asistau la demonstrație. Piloții celor trei avioane și-au pierdut viața. Accidentul a provocat o reacție rapidă a ministrului vest-german al apărării, Rupert Scholz, care a cerut aliaților NATO să anuleze imediat orice fel de demonstrații aeriene. Săptămîna trecută, partidele din opoziție și-au manifestat dezacordul față de decizia lui Scholz de a construi avioane militare de tip Jager-90. Agenția „Prensa Latina" informează că actualul accident este al 13-lea dezastru aerian militar ce a avut loc anul acesta pe teritoriul R.F.G.

1000+1

Intenții

Ministrul de externe panamez, Jorge Ritter, a condamnat, în cadrul unei conferințe de presă relatate de agenția „EFE", intențiile S.U.A. de a nu respecta angajamentele asumate prin tratatul Torrijos—Carter privind Canalul Panama și de a furniza fonduri opoziției panameze și contrarevoluționarilor nicaraguani. Camera Reprezentanților a Congresului american — a spus Ritter — examinează un proiect de rezoluție ce prevede „abrogarea tratatului asupra Canalului Panama și a Tratatului privind neutralitatea acestei căi de navigație". El a menționat, de asemenea, că „o bună parte a fondurilor Băncii Naționale Panameze, blocate în S.U.A., a fost transferată unor elemente din opoziție și contrarevoluționarilor nicaraguani".

Plenară

La Lisabona a avut loc Plenara C.C. al P.C. Portughez, în cadrul căreia au fost aprobate proiectul noului program al partidului și proiectul privind modificările în statutul acestuia, și au fost dezbătute aspecte ale pregătirilor în vederea celui de-al XII-lea Congres al P.C.P. Într-o conferință de presă consacrată rezultatelor plenarei, Alvaro Cunhal, secretarul general al partidului, a subliniat că în proiectul noului program sînt înscrise obiective care oglindesc linia politică consecventă, fermă a comuniștilor portughezi, în interesul majorității poporului.

Cerere

Președintele Egiptului, Hosni Mubarak, i-a cerut primului ministru israelian Yitzhak Shamir să accepte formula unei conferințe internaționale de pace privind Orientul Mijlociu — relatează ziarul „Al Ittihad", citînd surse diplomatice din Cairo. Într-un recent mesaj adresat lui Shamir, Mubarak a respins o propunere israeliană privind inițierea de negocieri directe cu Iordania, Egipt și o delegație palestiniană din teritoriile ocupate. Totodată, președintele egiptean a cerut Israelului să se abțină de la orice acțiuni militare în Liban.

Șarpe

Un exemplar rar din specia de reptile Homalopsis Buccata a fost descoperit recent în provincia Prachin Brui, din estul Thailandei. Specialiștii au precizat că acest șarpe cu două capete, avînd o lungime de 30 cm, este inofensiv pentru om. Mediul său preferat îl constituie lacurile cu apă dulce, iar hrana — peștele. Ținut într-o grădină zoologică, el se bucură de o atenție specială din partea specialiștilor, care speră să-l aducă la maturitate, întrucît se estimează că în prezent „vîrsta" sa nu depășește două luni, relatează „China Nouă".

IN LUMEA ȘTIINȚEI

Un interesant experiment aerospațial internațional: „Tian-Șan — Intercosmos '88"

Elaborarea și perfecționarea metodelor de cercetare a structurilor active ale Pămîntului cu ajutorul mijloacelor aerospațiale și aparaturii terestre specializate, precum și studierea evoluțiilor posibile ale proceselor geologice actuale, în vederea cunoașterii mai aprofundate a acestora, a consecințelor previzibile pe care ele le pot determina în viitor au constituit obiectivele principale ale experimentului aerospațial internațional „TIAN-ȘAN—INTERCOSMOS '88", desfășurat, timp de mai bine de trei săptămîni, în zonele montane ale U.R.S.S. din R.S.S. Tadjică și R.S.S. Kirghiză.

Savanți și specialiști din țări socialiste, inclusiv din Republica Socialistă România, care, după cum se știe, participă activ la realizarea Programului „Intercosmos", au efectuat, în intervalul menționat, un volum impresionant de investigații — geologice, geofizice, seismologice, hidrodinamice și hidrochimice — în toate cele trei poligoane științifice situate, primul dintre ele, în zona Faizabad (Tadjikistan), iar celelalte la Toktoguli și Frunze (în Kirghizia).

Activitățile multiple desfășurate în numeroasele puncte experimentale din perimetrul poligonului tadjic — cel de la Faizabad — au putut fi urmărite, nemijlocit, de autorul însemnărilor de față, participînd la călătoria documentară organizată în timpul experimentului de agenția de presă sovietică „NOVOSTI".

Experimentul aerospațial internațional „TIAN-ȘAN—INTERCOSMOS '88" a fost prefațat de o reuniune științifică găzduită de Academia de științe a R.S.S. Tadjice, unde renumiți cercetători sovietici au prezentat peste 20 de comunicări, urmărite cu interes de cei aproape 150 de participanți la expediție — savanți și specialiști din Moscova, Leningrad, Dușanbe, Kiev, Lvov, Harkov, Frunze, precum și numeroși oaspeți din Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, România, Ungaria și Vietnam.

S-a trecut, apoi, la realizarea practică a experimentului aerospațial. De la bun început, trebuie remarcat că acțiunea a fost cît se poate de bine organizată, sub toate aspectele. La dispoziția participanților s-a aflat un întreg arsenal de mijloace tehnice și științifice, precum și mijloace de transport, cum sînt autovehicule de teren, avioane-laborator și elicoptere. O parte însemnată a aparaturii științifice, folosite în poligonul de la Faizabad, a fost trimisă de țările invitate să participe la experiment. Astfel, țara noastră a trimis magnitometre protonice perfecționate, apte să lucrez atît la sol, cît și la bordul aeronavelor, precum și analizoare gazohidrodinamice pentru determinarea compoziției chimice în diferite medii. În punctele de măsurători din perimetrul poligonului științific, puteau fi văzute magnitometre poloneze și sovietice, stații seismice, telemetre cu laseri, spectometre ultrasensibile — creații recente ale specialiștilor din U.R.S.S., în timp ce, la bordul complexului orbital „MIR", au fost duse în prealabil, pentru a fi utilizate și în cursul experimentului, spectrometre cu canale multiple, realizate de specialiștii bulgari, iar pe avioanele-laborator AN-30, ca și pe alte aeronave au lucrat camere de luat vederi perfecționate, construite prin colaborare de savanți și specialiști din U.R.S.S. și R.D.G.

Faptul că experimentul a debutat în zonele montane ale Tadjikistanului nu este întîmplător — au precizat coordonatorii activităților științifice. Două cunoscute sisteme muntoase — de fapt, cele mai mari de pe glob : Tian-Șan și Pamîr, supranumite și „acoperișul lumii" — vin în contact, tocmai aici, în „Țara de piatră" tadjică. În cea mai mare parte sînt munți golași, cu foarte puțină vegetație, spre deosebire de Carpații noștri; în schimb, în aceste lanțuri muntoase se întîlnesc roci dintre cele mai vechi de pe Terra, formate în urmă cu peste 4 miliarde de ani, ca și dintre cele mai recente. Verticalele imense din sistemul Tian-Șan—Pamir (Vîrful Comunismului din Pamir, de 7 495 m, este cel mai înalt din U.R.S.S.) dau o imagine impresionantă asupra scoarței pămîntești, reprezentînd un adevărat laborator geologic natural, care pare să ofere cheia rezolvării multor probleme ale tectonicii contemporane. De altfel, în cursul experimentului actual — după cum s-a precizat la o conferință de presă organizată la Academia de științe tadjică — s-au efectuat măsurători și verificări pentru determinarea caracterului mișcării relative a plăcilor Indiană și, respectiv, a Tian-Șan-ului, pornindu-se de la considerentul că aceste zone se apropie, putînd determina, în viitor, anumite modificări în configurația depresiunii tadjice. Principalul — s-a spus la aceeași conferință de presă — este ca, prin aceste verificări, să se poată detecta dacă

BRAZILIA

Coordonate ale dezvoltării și cooperării

La 7 septembrie, Brazilia sărbătorește ziua proclamării independenței naționale, moment de reafirmare a unor importante obiective : adîncirea procesului democratic intern, asigurarea creșterii economice, a unui nivel corespunzător de trai pentru populație, în consens cu uriașele resurse umane și materiale ale țării.

Una din cele mai întinse țări de pe glob, care ocupă aproape jumătate din suprafața continentului sud-american, Brazilia și-a consacrat eforturile, în ultimii ani, extinderii și diversificării ramurilor sale industriale, dezvoltării științei și tehnologiei avansate, valorificării bogățiilor solului și subsolului. Multiplicarea surselor de energie, exploatarea, cu randament sporit, a terenurilor agricole, transformarea și dezvoltarea diverselor regiuni ale țării se află, de asemenea, în atenția guvernului de la Brasilia, condus de președintele Jose Sarney.

Preocupată de valorificarea potențialului economic și de materii prime al regiunii, Brazilia promovează întărirea și lărgirea cooperării cu statele vecine și, în general, cu țările latino-americane ; această strategie răspunde, totodată, necesității de abordare pe o bază comună, solidară, a problemelor ce confruntă aceste state, în primul rînd împovărătoarea datorie externă a țărilor din regiune. În lumina acestor obiective, Brazilia participă la activitatea „Grupului celor opt", care și-a propus identificarea unor noi căi și domenii de strîngere a raporturilor politico-economice și comerciale între țările membre. De asemenea, Brazilia se pronunță pentru o reglementare politică, negociată a crizei din America Centrală, o expresie a acestei poziții constituind-o participarea sa la demersurile în direcția păcii în această zonă, promovate de statele din „Grupul de sprijin".

Între România și Brazilia se desfășoară tradiționale relații de prietenie și colaborare pe multiple planuri. Atît în domeniul vieții internaționale, cît și al conlucrării bilaterale — în sfera economică și comercială, tehnico-științifică și culturală —, raporturile româno-braziliene au cunoscut un ritm ascendent, pe baza idealurilor comune privind dreptul la dezvoltare al popoarelor, într-un climat de pace și largă colaborare internațională.

În acest cadru, un rol deosebit l-a avut dialogul la nivel înalt româno-brazilian, prilejuit de vizita în Brazilia a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu. Convorbirile și înțelegerile stabilite au creat condiții noi de amplificare a schimburilor bilaterale în diverse domenii de activitate, asigurînd dezvoltarea lor pe mai departe, în interesul ambelor popoare, al păcii și înțelegerii între toate națiunile lumii.

există posibile legături și în intervale restrînse — ca, de pildă, perioada experimentului — între diferitele procese geofizice, geologice și alte asemenea fenomene naturale care animă aceste zone. Cu alte cuvinte, important este ca testele să aducă argumente științifice asupra prezenței relațiilor de intercondiționare între potențialele măsurate, pentru a se putea trage, de aici, concluzii practice privind posibile evoluții viitoare ale scoarței terestre și mișcărilor din interiorul acesteia.

Pe planul acțiunilor practice, în interesul obținerii unor date științifice certe asupra proceselor active din zonele tadjice, s-a stabilit ca experimentul să nu fie împins, cu orice preț, spre înălțimile extreme ale Tian-Șan-ului, ci să se desfășoare în perimetre accesibile tuturor categoriilor de mijloace de investigație — mai întîi în poligonul etalon Faizabad, iar, în continuare, în alte două poligoane similare din Kirghizia.

Particularitățile specifice zonelor menționate, puse în evidență de experimentul actual, prezintă o însemnătate aparte și pentru savanții și specialiștii veniți aici din alte țări, cu aparatură destul de sofisticată, pentru a măsura, verifica și compara datele proaspete cu cele anterioare și a trage concluziile teoretice și practice ce se impun — a remarcat, într-o convorbire, inginerul geolog Valentin Averianov, bun cunoscător al „Țării de piatră" din Tadjikistan. Recurgînd la analogii și luînd în considerare realitățile prezente din Tian-Șan, colegii noștri din alte țări au posibilitatea de a transfera rezultatele acestui experiment la alte sisteme muntoase, inclusiv la cel al Carpaților — preciza interlocutorul, menționînd că aceasta este posibilă deoarece există situații analoge, îndeosebi în ceea ce privește mișcările tectonice, în sensul unor evoluții asemănătoare a anumitor elemente și structuri montane.

Dar să-i vedem la lucru, în teren, pe participanții la experimentul din Tadjikistan. Timp de o săptămînă încheiată, ei s-au îmbarcat zi de zi, încă la primele ore ale dimineții, pe mașini de teren speciale, avînd înscrise pe parbrize denumirea acțiunii „TIAN-ȘAN — INTERCOSMOS '88", au urcat la bordul avioanelor-laborator sau al elicopterelor, deplasîndu-se, astfel, sistematic în zeci și zeci de puncte de măsurare și verificare împînzite pe platouri înalte, la poalele unor piscuri cu altitudini de peste 3 000 m, ca și în locuri prestabilite din depresiuni. Constituiți în echipe mixte, potrivit specialităților lor, purtînd cu ei aparatură științifică, acești harnici specialiști-alpiniști au adus contribuții remarcabile la realizarea, punct cu punct, a programului de cercetări și experimente geologice, geofizice, seismologice, hidrochimice și hidrogeologice. La lăsarea serii, după o zi densă în activități programate riguros în graficele și fișele de operațiuni și respectate pînă la cele mai mici detalii, în pofida vremii constant caniculare (în toată această perioadă, sub soarele arzător tadjic, temperatura nu a coborît sub 38 de grade), participanții la expediția științifică reveneau la bază, în Dușanbe, predînd „recolta de date" la centrul de coordonare și pregătindu-se pentru activitatea din ziua următoare.

Am însoțit echipele mixte de specialiști, în cîteva rînduri, în asemenea deplasări pe itinerare la mari altitudini. S-a întîmplat ca două din echipele la care m-am alăturat să fie tocmai cele alcătuite din specialiști români și sovietici. Echipați cu magnetometre portabile, membrii acestor formațiuni de lucru efectuau, alternativ, măsurători comparative asupra oscilațiilor cîmpului magnetic al Pămîntului în puncte dinainte stabilite, deplasîndu-se pe înălțimi situate la cîteva sute de metri de locul de aterizare a elicopterului.

... Zburăm cu un „MIG", pilotat de echipajul comandat de Aleksandr Lobakov, echipaj care, după cum am aflat, înregistrase, în acea zi, un record în materie de „vizitare" a punctelor de măsurători: peste 20 de decolări și aterizări. Specialiștii români, Dan Zorilescu și Vladimir Gancz, ambii de la Institutul de geologie și geofizică din București, împreună cu colegii lor de echipă sovietici, Ludmila Bezuglaia și Vladimir Kulikovski, erau, de acum, cunoștințe vechi ale echipajului. În răgazul permis de deplasarea pînă la punctul următor de aterizare — de fapt, chiar capitala tadjică — notez aprecieri ale geologilor sovietici asupra conlucrării cu colegii lor români, ca și despre aparatura românească pe care au folosit-o intens, în timpul misiunii. „Realmente, a fost o colaborare prietenească, fructuoasă cu specialiștii dumneavoastră" — mă încredințează Vladimir Kulikovski. Confirmînd această apreciere, Ludmila Bezuglaia ține să arate că „magnitometrele românești sînt, cu adevărat, aparate de performanță". Înzestrate cu memorie și fiind complet automatizate, ele s-au dovedit a fi „la înălțime", acolo, în munții și depresiunile Tian Șan-ului. Practic, atît magnitometrele, cît și analizatorul de gaze românești, folosite în cadrul experimentului, au funcționat ireproșabil la temperaturile foarte ridicate, specifice lunii august, dînd un reușit test de rezistență și precizie.

La încheierea activității în poligonul științific tadjic, coordonatorii experimentului au prezentat, în cadrul întîlnirii cu ziariștii care au însoțit expediția, un bilanț preliminar, urmînd ca rezultatele definitive ale investigațiilor să fie sintetizate după terminarea acțiunilor programate pe celelalte poligoane din Kirghizia vecină. Reprezentantul Institutului academic de geologie din Moscova, Vladimir Trifonov, a arătat, cu acest prilej, că, prin eforturile și competența colectivelor de savanți și specialiști din țările participante la experiment, s-a realizat un volum de activități de o amploare fără precedent în analele expedițiilor geologice. Un asemenea complex de cercetări, bogat și variat, este unic și în analele colaborării internaționale actuale — a continuat omul de știință sovietic, adăugînd: Experimentul aerospațial „TIAN-ȘAN—INTERCOSMOS '88" se înscrie, prin rezultatele sale de certă valoare științifică, ca o pagină memorabilă în cartea cunoașterii, reprezentînd un aport semnificativ la dezvoltarea științei pe calea colaborării internaționale pașnice.

Corespondență de la Mihai Coruț

MAREA JAMAHIRIE ARABĂ LIBIANĂ POPULARĂ SOCIALISTĂ

În pragul a două decenii de dezvoltare independentă

Poporul libian sărbătorește, în prima zi a lunii septembrie, unul din cele mai de seamă momente ale istoriei sale. Se împlinesc, astăzi, 19 ani de la victoria Marii Revoluții de la 1 Septembrie 1969, în cursul căreia forțele patriotice, conduse de colonelul Moammer Al-Kadhafi, au răsturnat regimul monarhic feudal și au deschis o nouă etapă în istoria țării. Bazele militare navale străine au fost desființate. Statul s-a reorganizat. A fost stabilit controlul național asupra exportului petrolier. Libia s-a angajat plenar pe calea dezvoltării economico-sociale de sine stătătoare, reușind să obțină realizări remarcabile: o impresionantă rețea de autostrăzi, șosele asfaltate pînă în deșert, electrificare generală etc. Capitala țării este, și ea, străbătută de largi artere, flancate de clădiri înalte, din beton și sticlă. Alături de modernizarea orașului, un loc aparte îl ocupă conservarea sau recondiționarea unor vestigii multimilenare. S-a creat, astfel, un comitet special care a trecut la înregistrarea monumentelor istorice de valoare, acesta urmînd să propună măsuri concrete în vederea protejării lor.

Deși a patra țară ca întindere din Africa (1 759 540 kmp), nouă zecimi din teritoriul libian este acoperit de deșert (Sahara libiană). Partea dens populată o constituie o fișie îngustă de 30—40 km, întinsă în lungul litoralului mediteranean, unde sînt amplasate majoritatea așezărilor și unde se desfășoară o intensă activitate economică. Datorită acestor condiții, a fost inițiată, de la începutul anilor '70, o amplă actiune pentru fertilizarea deșertului, o adevărată „revoluție verde" cuprinsă în cadrul unui program eșalonat pe 10 ani.

Pentru folosirea rezervelor de apă subterane, aflate la mari adîncimi sub nisipurile Saharei, s-au executat numeroase foraje, s-au construit diguri, baraje, dense sisteme de irigații prin care s-au smuls pustiului, pentru agricultură, peste 1 milion ha. Un alt proiect gigantic este în curs de realizare. Este vorba de construirea „marelui fluviu artificial" care va aduce apă din Sahara pe țărmul Mediteranei. Se urmărește, astfel, transformarea țării într-un grînar al continentului african, datorită celor 2 milioane metri cubi de apă care se vor scoate din cele peste 250 de puțuri forate în oazele Tazerbo și Sarir. Lunga arteră subterană va străbate deșertul la o adîncime de circa 7 metri, pe o distanță de 1 800 km. Grație acestor prefaceri, Marea Jamahirie Arabă Libiană Populară Socialistă este numită, pe drept cuvînt, „Țara nisipurilor care înfloresc".

Animat de sentimente prietenești față de popoarele arabe, de toate popoarele care au pășit pe calea dezvoltării de sine stătătoare, poporul român urmărește cu interes succesele obținute de tînărul stat din nordul Africii. Între România socialistă și Jamahiria Libiană s-au statornicit relații de fructuoasă colaborare, în dezvoltarea cărora un rol determinant au avut întîlnirile la nivel înalt de la București și Tripoli, care au deschis de fiecare dată noi perspective conlucrării multilaterale româno-libiene.

IN LUMEA ȘTIINȚEI

Sistemul imunitar: o luptă neîncetată, minuțios organizată (II)

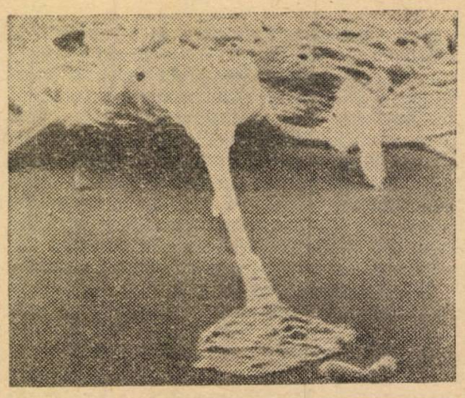

Permanent în alertă, o celulă macrofagă, aflată în „patrulare", produce o extensie celulară, numită „pseudopod", pentru a distruge o bacterie, înainte de a chema în ajutor și alți apărători

Cum s-a dezvoltat, oare, acest uluitor sistem biochimic ? Primele etape ale evoluției sale sînt cufundate în mister. Din studierea speciilor primitive, oamenii de știință au putut, totuși, să deducă existența unor mecanisme rudimentare de combatere a infecțiilor la diferite forme de viață care au existat cu peste un miliard de ani în urmă. Primul indiciu a fost descoperit în anul 1883, cînd Elie Mecinicov, un zoolog rus, a înfipt un spin de trandafir în larva unei stele de mare. La scurt timp după aceasta, el a observat că spinul fusese complet înconjurat de celule, mai precis de fagocite. „Aceste creaturi minuscule au apărut foarte devreme pe scara evoluției", declară Carol Reinisch, de la Tufts School of Veterinary Medicine. „Ele pot distinge între ceea ce este identic și ceea ce nu este identic cu ele însele, aceasta fiind, de fapt, deosebirea esențială".

De-a lungul milioanelor de ani, acești apărători primitivi au pus la punct arme din ce în ce mai sofisticate, ca să lupte împotriva microorganismelor, ce pot intra mult mai rapid în mutații genetice și, astfel, să evolueze mai repede decît formele superioare de viață. Sistemul imunitar modern, cu celulele sale T și B, nu a început să se contureze însă decît de-abia acum circa șase sute milioane de ani, aproximativ în momentul apariției vertebratelor. Odată așezate pe poziții, aceste două tipuri de celule par să fi echilibrat destul de repede balanța de forțe, deoarece ele au o capacitate remarcabilă de a produce o varietate uimitoare de celule T ucigașe și, respectiv, de anticorpi capabili să atace orice invadator.

Imunologul Susumu Tonegawa este cel care a elucidat, la mijlocul anilor '70, mecanismul prin care aceste celule imunitare produc marea diversitate de apărători. Pentru descoperirea sa, lui Susumu Tonegawa i s-a decernat, în anul 1987, Premiul Nobel. Tonegawa a dovedit că genele celulelor B, care comandă producerea de anticorpi, apar în segmente distincte. Aceste segmente, asemenea cărților din mîna unui jucător de poker, sînt amestecate constant și rapid, în combinații diferite. Dacă se adaugă mutațiile care se produc în momentul în care celula B se divizează în celule plasmatice, aceste gene, cel puțin în teorie, ar putea să stea la baza a 10 milioane de variații de anticorpi. Alți savanți au arătat că celulele T au un mecanism similar. Așadar, în interiorul ființei umane, care evoluează lent, sistemul imunitar trece printr-o evoluție internă, proprie și rapidă.

Cu mult timp înainte ca oamenii de știință să încerce să dezvăluie misterele acestui sistem remarcabil, strămoșii noștri aveau cîteva noțiuni privind imunitatea. Din experiență, ei știau că oricine a supraviețuit anumitor boli nu va mai recidiva. Chiar din secolul al XI-lea, doctorii chinezi manipulau sistemul imunitar, punînd în nările pacienților praful rezultat din măcinarea crustei care acoperea ulcerațiile provocate de variolă ; ei puteau, deseori, să provoace o îmbolnăvire ușoară, care prevenea, însă, un masacru general. În anii 1700, oamenii își frecau pielea cu această substanță, pentru a se proteja împotriva bolii.

Aceste practici primitive au fost introduse în coloniile engleze și americane. În 1721 și 1722, în timpul unei epidemii de variolă, un medic din Boston, numit Zabdiel Boylston, a zgîriat pielea fiului său de șase ani, precum și a altor 285 de persoane, și a frecat locul zgîrieturii cu lichidul eliminat din ulcerațiile provocate de variolă. Doar șase pacienți au căzut victimă epidemiei, ceilalți au fost salvați.

O abordare mai sigură a imunologiei a fost făcută în 1796, cînd Edward Jenner a tras concluzia că este mai mult decît o coincidență faptul că lăptăresele, care suferiseră de o formă ușoară a unei boli numită vaccinia, căpătau foarte rar victime variolei. El a inoculat lui James Phipps, în vîrstă de opt ani, o substanță care conținea germeni de vaccinia și, apoi, l-a expus la variolă. Șase săptămîni mai tîrziu, băiatul nu a contractat boala, confirmînd prin aceasta că s-a produs imunizarea. A fost nevoie de mai bine de un secol și jumătate pînă să se descopere motivul : antigenii virusului de vaccinia sînt, practic, similari cu cei ai virusului de variolă, încît ei pot să activeze sistemul imunitar, pentru a respinge o infecție cu variolă.

În 1880, Louis Pasteur, celebrul biolog francez, a produs un vaccin împotriva holerei la găini, după ce a descoperit că microbii slabi de holeră nu îmbolnăveau găinile, ci le imunizau împotriva bolii. Pasteur, căruia i se acordă meritul de a fi fondat imunologia, și-a desăvîrșit munca prin crearea unui vaccin împotriva turbării, preparat din creierele unor oi și iepuri infectați cu virusul turbării.

Continuînd opera lui Pasteur, oamenii de știință din secolul al XX-lea au învățat să producă, în masă, bacteriile și virușii, apoi să-i slăbească sau să-i distrugă, pentru a-i folosi ca ingredient principal al vaccinului, împotriva unor boli ca : tifosul, febra galbenă, gripa, poliomielita, oreionul și rubeola. Se întîmplă, însă, din nefericire, ca vaccinurile să provoace boala pe care ar trebui să o prevină. (Motivul — uneori, virușii „distruși" supraviețuiesc, iar virușii slăbiți nu provoacă, adesea, o reacție imunitară). În general, vaccinurile au fost, totuși, destul de eficiente ; în ultimii ani, Academia națională de științe din SUA a înregistrat doar cîteva cazuri de poliomielită și de difterie și numai cîteva decese datorate tusei convulsive și rubeolei. Maurice Hilleman, director la Merck Institute din Pennsylvania, caracterizează primii ani ai epocii vaccinelor drept „perioadă de căutări".

În prezent, explozia înregistrată în domeniul biologiei moleculare și în imunologie a permis producătorilor de vaccinuri să dea dovadă de mai multă siguranță și eficiență în activitatea lor. În loc să folosească bacterii sau virusi morți sau atenuați, ei extrag, de pe suprafața acestora, proteina marcatoare sau antigenul care declanșează reacția imunitară. Folosind tehnologii și tehnici de recombinare genetică, antigenii, sau o parte a antigenilor care sînt folosiți ca prim ingredient pentru vaccinuri, se pot produce în masă. Cercetătorii creează, de asemenea, vaccinuri care sînt alcătuite, în mare parte, din antigeni sintetizați din produse chimice, în cadrul laboratoarelor. Atunci cînd vaccinurile se dovedesc ineficiente, oamenii de știință pot, în genere, să determine cauza. „Astăzi, cînd un vaccin nu declanșează o reacție de protecție, putem detecta ce anume funcționează și ce nu — celulele B, celulele T, limfocitele, indiferent ce", declară Malcolm Gefter, de la M.I.T. Oamenii de știință pot, așadar, să „remedieze" vaccinul. De pildă, vaccinul elaborat în 1985 împotriva gripei hemofilice, de tip B, care provoacă meningită bacteriană, nu dădea rezultate decît parțial ; cu toate că îi ferea de virușii pe copiii mai mari, vaccinul nu dădea rezultate la copiii sub doi ani, la care riscul îmbolnăvirii este cel mai ridicat. Antigenul folosit pentru producerea vaccinului original a fost supus din nou procedurilor de inginerie genetică, sporindu-i-se potența, și noul vaccin este testat în prezent pe sugari.

În ciuda acestor tehnologii avansate, se pare că este mai greu decît oricînd să se creeze noi vaccinuri. Unii virusi, unele bacterii, unii paraziți au o complexitate atît de mare și un sistem de apărare atît de evoluat împotriva reacțiilor imunitare, încît nici o strategie de folosire a vaccinurilor nu a dat încă rezultate satisfăcătoare. Virușii de gripă, de pildă, trec prin mutații rapide, schimbîndu-și permanent antigenii, în acest proces. În consecință, un sistem imunitar consolidat cu ajutorul unui vaccin împotriva virusului de gripă, predominant cu un an în urmă, nu va mai fi ajutat, probabil, de același vaccin în acest an. Chiar și virusul răcelii obișnuite creează probleme, deoarece există cel puțin 100 de variante identificabile. Parazitul care provoacă malaria pune și el o problemă : el pătrunde atît de rapid în celule, încît se ascunde de anticorpi. Ca să complice și mai mult lucrurile, el trece prin trei stadii de evoluție, fiecărui stadiu fiindu-i caracteristic o categorie de antigeni specifici. Dat fiind faptul că nici unul din vaccinurile împotriva malariei, care au fost puse la punct pînă în prezent, nu poate să facă față acestei diversități, boala produce încă ravagii la Tropice.

Problemele de acest gen, cu care se confruntă producătorii de vaccinuri, pălesc, însă, în comparație cu problemele pe care le prezintă virusul SIDA. „Sîntem în prezența unui organism puternic, bine dezvoltat și bine pus la punct, care face

orice ca să se apere", declară Gefter. Virusul SIDA trece prin mutații într-un ritm de două ori mai rapid decît virusul de gripă. Poate să stea în stare latentă în celulele organismului uman, unde anticorpii nu-l pot ataca, fără să dea la iveală antigenul, care poate să-l demaște și să-l lase pradă celulelor ucigașe. Noile descoperiri indică faptul că virusul de SIDA folosește, de asemenea, „momeli" imunologice, care provoacă reacții imunitare fără efect. Ceea ce este și mai rău este faptul că acest virus are o capacitate unică, și anume aceea că poate să organizeze un atac fulger și letal împotriva celulelor T ajutătoare, paralizînd astfel sistemul imunitar, înainte ca acesta să poată contraataca. Aceasta înseamnă că, pentru a preveni instalarea unei infecții cu SIDA, vaccinul trebuie să stimuleze sistemul imunitar pentru a scoate din joc virusul de SIDA, imediat după expunerea la acest virus, înainte ca el să poată pătrunde în celulele T ajutătoare.

În prezent, oamenii de știință cercetează virusul de SIDA ca să descopere dacă există vreo porțiune din învelișul său exterior care rămîne neschimbată în timpul mutațiilor sale rapide. Ei speră ca, folosind antigenul din aceste secțiuni, să poată produce un vaccin, care să rămînă eficient în ciuda numeroaselor mutații. Un grup de cercetători, condus de dr. Daniel Zagury, de la Universitatea pariziană Pierre et Marie Curie, a creat un astfel de vaccin, care se pare că ar produce o reacție imunitară slabă. Zagury și cîțiva voluntari au mers pînă acolo, încît și-au inoculat, anul trecut, acest vaccin. Cu toate acestea, mulți cercetători, printre care și Hilleman, consideră că șansele pentru elaborarea unui vaccin împotriva SIDA sînt încă mici. Alți cercetători nu sînt de acord cu această concluzie. „Nu cunoaștem meandrele comportamentului acestui virus, decît de un an și ceva. Cînd vom ajunge să înțelegem mai bine care sînt stratagemele sale și cu ajutorul instrumentelor de inginerie genetică pe care le avem la dispoziție, putem să punem la punct vaccinuri complexe, adaptate la ciclul de viață al virusului de SIDA", declara Gefter.

Chiar și în absența virusului de SIDA sau a altor microorganisme infecțioase, sistemul imunitar se poate, uneori, dereglа. Adesea, cu de la sine putere, sistemul imunitar poate avea o reacție exagerată. El poate să nu reacționeze sau poate să se întoarcă împotriva organismului, pe care el este menit, de fapt, să îl apere, dezlănțuindu-se cu aceeași furie ucigătoare de care dă dovadă împotriva invadatorilor și celulelor canceroase. Pînă în prezent, au fost identificate circa 80 deficiențe ale sistemului imunitar. Aproximativ o persoană din 400 are cel puțin un component lipsă din sistemul imunitar, sau care funcționează deficitar, de obicei din motive genetice. La o persoană din 10 000, această deficiență duce la tulburări grave. Poate că cel mai tragic exemplu este boala de imunodeficiență combinată gravă, o boală rară, datorată absenței atît a celulelor B, cît și a celulelor T. Victima cea mai cunoscută a acestei boli a fost un băiețel din Texas, care a trăit 12 ani într-un spațiu izolat de germeni, în timp ce medicii căutau, în zadar, să găsească un remediu pentru boala sa. David a murit în 1984, la patru luni după un transplant de măduvă osoasă, prin care doctorii speraseră că îi vor putea suplini celulele imunitare de care ducea lipsă.

Așa cum pot mărturisi cei care suferă de alergie la fîn și de alte boli alergice, sistemul imunitar poate să reacționeze uneori la polen, la puful de animale, mucegai sau la medicamente, care sînt de obicei inofensive. La victimele alergiilor, sistemul imunitar intră, totuși, în acțiune în momentul apariției acestor substanțe cunoscute sub numele de alergeni. El începe să producă anticorpi numiți imunoglobuli E. Ei se prind de celulele localizate în țesutul cutanat, în învelișul tractului respirator, intestinal și în jurul vaselor de sînge. Aceste celule încep să emită, prompt, un număr de semnale chimice, printre care histamina, o substanță care dilată vasele de sînge, permițînd celulelor să treacă mai ușor de pereții capilarelor. Aceste schimbări, care au drept scop să accelereze sosirea celulelor imunitare, provoacă inflamația și umflăturile asociate cu reacțiile alergice.

Persoanele alergice sînt tratate, în prezent, cu antihistaminice care blochează temporar reacția imunitară, precum și cu spray-uri nazale și inhalatori steroizi, care reduc inflamația. S-ar putea, însă, ca tratamentul cel mai eficient să fie elaborat curînd. Oamenii de știință au sintetizat particule de molecule proteice, care împiedică anticorpii de imunoglobină E să declanșeze o reacție alergică.

Una dintre erorile, cu efectele cele mai devastatoare ale sistemului imunitar, implică incapacitatea acestuia de a distinge între ceea ce este identic și ceea ce nu este identic cu sine, dînd naștere, astfel, așa-numitelor boli autoimunitare, care pot fi paralizante și, uneori, fatale. Se pare că zeci de tulburări funcționale, care, odinioară, îi puneau în dilemă pe doctori, sînt, de fapt, boli autoimunitare. Printre ele se numără diabetul de tip 1, miastenia gravis, scleroza în plăci, artrita reumatoidă și lupus eritematos sistemic. În cazul acestor boli autoimunitare, dar și al altora de acest gen, sistemul imunitar organizează un atac selectiv, feroce, împotriva unor părți din organism, distrugînd celulele sau componentele celulare pe care le-a identificat, în mod greșit, ca elemente străine. Diabetul de tip 1, de pildă, de care suferă 1,5 milioane de americani, s-a crezut, ani de-a rîndul, că este provocat de un virus. Cercetătorii au demonstrat că este, probabil, rezultatul unei deficiențe a sistemului imunitar. Din motive care nu sînt încă foarte clare, celulele imunitare invadează pancreasul și distrug celulele Beta, care produc insulina. Atunci cînd se întîmplă aceasta, organismul nu poate să transforme zahărul în energia de care celulele au nevoie pentru a funcționa. Celulele mor de foame și zahărul netransformat se acumulează în sînge, avariind învelișul fragil al vaselor acestuia. Printre complicațiile asociate cu diabetul de tip 1 se numără afecțiunile cardiace și renale, tulburări circulatorii, afectarea văzului și comoțiile cerebrale.

Oricît ar fi de incomplet nivelul actual de înțelegere al rolului pe care-l joacă sistemul imunitar în diabetul de tip 1, cercetările au condus la un tratament experimental. În Canada și Europa, cercetătorii au întrerupt administrarea de injecții cu insulină, înlocuindu-le cu ciclosporină, un medicament folosit în transplantul de organe pentru oprirea din acțiune a sistemului imunitar. Tratamentul cu ciclosporină, care diminuează atacurile celulelor T, împotriva celulelor Beta, a dat rezultate neașteptate : mulți pacienți au putut să întrerupă injecțiile cu insulină timp de un an. Totuși, subminînd întregul sistem imunitar, ciclosporina face ca diabeticul să devină mai vulnerabil la alte boli. Atunci cînd se administrează doze mari, medicamentul poate să aibă efecte secundare, printre care se numără și leziunile renale.

Pentru găsirea unui tratament mai selectiv pentru diabetul de tip 1, cercetătorii încearcă să descopere mecanismul prin care sistemul imunitar atacă celulele Beta. În octombrie anul trecut, o echipă de cercetători de la Stanford University au descoperit forme „rătăcitoare" ale unei gene, care controlează dezvoltarea și creșterea celulelor T. Raționamentul echipei de cercetători a fost următorul : la diabeticii de tip 1, această genă produce o „insignă" proteică ușor diferită, ca structură, de cea normală, provocînd atacul sistemului imunitar împotriva celulelor Beta. Cercetătorii speră ca, în cele din urmă, să găsească o soluție pentru a neutraliza efectele negative ale acestei molecule și să elimine, astfel, necesitatea unor elemente de suprimare a reacției imunitare, cum este ciclosporina.

O altă boală autoimunitară, miastenia gravis, o tulburare neuromusculară, de care suferă 15 000 de americani, este provocată de anticorpii care atacă centrii vitali ai sistemului nervos, ducînd la pierderea treptată a controlului mușchilor. Studiile inițiale sugerează că doze mici de ciclosporină pot avea efect în atenuarea simptomelor bolii. Totuși, unii cercetători caută un remediu mai selectiv, care presupune producerea în masă de anticorpi specifici unui anumit antigen. Acești anticorpi, așa-zișii monoclonici, sînt meniți să imobilizeze numai acele celule B care produc anticorpii răspunzători de această boală.

Traducere și adaptare de Adrian Dascălu

(Va urma)

SAN MARINO

O politică a dialogului

Cea mai mică, dar și cea mai veche republică din Europa și din lume — San Marino — sărbătorește, la 3 septembrie, ziua națională. Micul stat este situat în centrul Peninsulei Italice (suprafața — 60,57 kmp, populația — circa 20 000 locuitori). De-a lungul istoriei sale, veche de aproape optsprezece secole, San Marino și-a încredințat destinul promovării unor relații de bună vecinătate și prietenie cu toate popoarele. Vocația conlucrării și prieteniei este, de altfel, concretizată de politica externă a țării, o politică a dialogului, a colaborării pașnice.

Relațiile de prietenie și colaborare statornicite între România și San Marino, relații bazate pe stimă și respect reciproc, cunosc un curs ascendent. Momente de cea mai mare însemnătate în evoluția acestora le-au constituit întîlnirile și convorbirile la nivel înalt, care au reliefat, de fiecare dată, dorința comună de a adînci și diversifica colaborarea pe multiple planuri dintre cele două țări, în interesul reciproc, al păcii și securității în Europa și în lume.

Program

Guvernul thailandez va promova o politică externă independentă, situînd în centrul atenției interesele națiunii, cauza păcii și coexistenței pașnice cu toate țările, pe baza respectării independenței, suveranității, integrității teritoriale, a neamestecului în treburile interne și soluționării divergențelor pe cale pașnică — a subliniat primul ministru al Thailandei, Chatichai Choonhavan, prezentînd, în parlament, programul noului guvern. El a relevat că guvernul de coaliție va acționa în vederea întăririi colaborării și unității politice și economice cu toate țările ASEAN, va sprijini măsurile vizînd transformarea Asiei de sud-est într-o zonă a păcii și neutralității, a stabilității politice și economice.

Schimb

Etiopia și Somalia au procedat, la 23 august, la un schimb de prizonieri de război în orașul etiopian Dire Dava, din regiunea Ogaden. Potrivit agenției etiopiene „ENA", schimbul de prizonieri reprezintă „unul din cele mai importante evenimente în cadrul procesului de normalizare a relațiilor dintre Etiopia și Somalia". (Addis Abeba și Mogadiscio au semnat, în aprilie anul acesta, un acord de pace).

Remaniere

Primul ministru al Australiei, Robert Hawke, a procedat la o remaniere a cabinetului. Senatorul Gareth Evans a fost numit ministru al comerțului exterior și ministru de externe — funcție deținută pînă acum de Bill Hayden, care va deveni noul guvernator general al țării. Au fost schimbați și titularii altor ministere, între care cel de interne. Preluarea funcțiilor va avea loc la 2 septembrie.

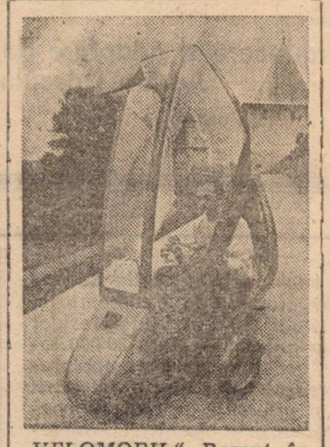

„VELOMOBIL". Recent, în orașul sovietic Novgorod a fost prezentat un nou tip de „velomobil" în cadrul „Sărbătorii ecologiei și sănătății,", organizată de Ministerul construcțiilor de automobile și Consiliul central al asociației unionale a inventatorilor și inovatorilor

1000+1

SOCIALE. În Franța au avut loc, în ultima vreme, ample manifestații cu caracter social, îndeosebi pentru crearea de noi locuri de muncă. În 1987, numărul șomerilor a fost de două ori mai mare decît în 1979, iar, în luna iulie a.c., cota celor fără lucru era de 10,4 la sută. În imagini : acțiuni de colectare de semnături la Paris și Toulouse în favoarea drepturilor sociale (sus) și greva minerilor din Gardanne pentru garantarea locurilor de muncă

Furturi

În cursul anului trecut, din depozitele armatei R.F. Germania au fost furate arme automate, pistoale și o mare cantitate de muniție, potrivit presei vest-germane, citată de agenția „Taniug". De asemenea, într-un document al Bundeswehrului se arată că, în 1987, s-au înregistrat 16 cazuri de încălcare a secretului militar și pierderea a 54 documente militare confidențiale.

Vîrstă

După părerea unui astronom olandez, Universul este mai „tînăr" decît se credea, diferența fiind de cîteva miliarde de ani. Problema vîrstei Universului preocupă de mult pe specialiști, dar, pînă acum, nu s-a putut ajunge la un răspuns definitiv în această chestiune, scrie revista „La Recherche". Vîrsta estimată se încadrează între limitele de 10 și 25 miliarde de ani, în funcție de metoda de cercetare folosită. Specialiștii sînt de părere că Universul trebuie să aibă cel puțin vîrsta celor mai vechi obiecte cosmice care îl alcătuiesc, apreciată pînă acum la 18 miliarde ani. Cercetătorul olandez a repus în discuție vîrsta acestor stele, măsurînd-o din nou prin altă metodă, ajungînd la concluzia că stelele respective datează de 12 miliarde ani. Astronomii au primit, însă, cu rezervă această ipoteză.

Declarație

Revoluția nicaraguană și-a ales calea, ea este o revoluție de orientare socialistă și are un caracter profund antiimperialist, iar întregul popor nicaraguan o va apăra pînă la capăt — a declarat președintele Nicaraguei, Daniel Ortega, într-o alocuțiune rostită la un miting organizat la Managua. Ortega a cerut Administrației S.U.A. să pună capăt amestecului în treburile țării sale. Situația ce s-a creat în Nicaragua, ca urmare a agresiunii americane, — a spus el — trebuie examinată pornindu-se de la problema securității statelor din regiune și nu trebuie să constituie un pretext pentru luarea în discuție a problemelor interne ale țării. Președintele nicaraguan a propus Statelor Unite examinarea problemelor securității bilaterale, dar a relevat că principiile revoluției nicaraguane nu pot fi obiect de tranzacție și că nu se poate discuta de pe poziții de forță cu Nicaragua.

Cooperare

Conducătorii celor 10 state insulare din Pacific — Fiji, Kiribati, statele federate ale Micronezieii, Papua, Noua Guinee, Insulele Solomon, Tonga, Tuvalu, Vanuatu și Samoa de Vest —, care au participat la o conferință la Tokio, au convenit să coopereze în vederea consolidării înțelegerii reciproce și au solicitat asistență din partea țărilor dezvoltate în realizarea unei „economii autonome". La încheierea conferinței a fost anunțată, de asemenea, crearea unei fundații pentru sprijinirea dezvoltării infrastructurii economice și sociale a statelor insulare din sudul Pacificului.

Propuneri

Secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a avut, la Geneva, întrevederi separate cu trimisul special marocan Driss Slaoui și cu Bechir Mustafa, membru al Comitetului Executiv al Frontului POLISARIO, responsabil cu relațiile externe. În cursul convorbirilor, au fost examinate aspecte legate de propunerile O.N.U. (adresate Marocului și Frontului POLISARIO) vizînd reglementarea conflictului din Sahara occidentală. Secretarul general a prezentat celor două oficialități „unele clarificări" privind aceste propuneri. S-a precizat că Marocul și Frontul POLISARIO vor răspunde, oficial, săptămîna aceasta, la propunerile lui Cuellar.

Piramidă

Pentru prima dată din momentul în care, în urmă cu 100 de ani, cercetătorii au pătruns în interiorul piramidei lui Keops, camera sarcofagului va fi deschisă publicului. În prezent, se desfășoară ultimele lucrări de curățire și de amenajare a tunelului din interiorul piramidei, ce duce la camera sarcofagului, astfel încît numeroși turiști să poată vizita „inima" celei mai mari piramide de la Giseh. Totodată, se iau măsuri speciale pentru ca fluxul mare de vizitatori să nu dăuneze interiorului piramidei.

„C. I. A. – războaiele secrete: 1981 – 1987“

(8)

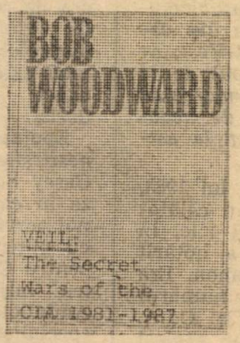

Bob Woodward

[Sprijinul clandestin al C.I.A. nu mai poate fi ținut secret. Informațiile abundă. „Războiul secret se revarsă“ — își titrează „Newsweek“ un articol. Rebelii „contras“ pătrund în Nicaragua și luptele se întețesc. Politica americană este criticată. Congresul se opune acordării de fonduri pentru operațiuni ce vizează răsturnarea guvernului de la Managua. „Am primit o mie de scrisori într-o lună — declara democratul Clarence Long, din Maryland. Doar șapte dintre ele sprijineau politica președintelui“. Comisia pentru afaceri externe a Camerei Reprezentanților votează, la sfîrșitul lui aprilie 1983, să respingă acordarea unui ajutor militar suplimentar de 50 milioane dolari, în acel an, pentru Salvador. Senatorul Christopher Dodd, membru al comitetului pentru relații externe, a cerut o sesiune secretă a întregului Senat pentru a audia pe unii membri ai serviciilor de informații, înainte de a se lua vreo hotărîre referitoare la ajutorul acordat Americii Centrale. Senatorul Barry Goldwater, sprijinitor al Administrației, insista că „faptele nu arată vreo intenție americană de a răsturna guvernul din Nicaragua“; dar cei mai mulți dintre colegii săi nu erau de acord cu această apreciere, inclusiv Edward Boland, președintele comisiei similare a Camerei...

Bob Woodward continuă:]

La 3 mai, directorul Agenției s-a prezentat în fața comisiei pentru informații a Camerei Reprezentanților, care a votat, cu nouă voturi contra cinci, suspendarea creditelor pentru acțiunea clandestină.

La 6 mai, Casey s-a prezentat în fața comisiei din Senat, pentru a-și juca ultima carte. A reușit să devieze discuția asupra unei chestiuni tehnice privind *finding*-ul din 1981. Majoritatea senatorilor era de părere că operațiunea nicaraguană avea, acum, alte scopuri decît o simplă interzicere a livrărilor de arme.

Casey s-a arătat plin de solicitudine. Da, a spus el, acel *finding* ar trebui reformulat. Goldwater a sugerat să se alcătuiască un nou *finding* care să definească noi obiective: a face presiuni asupra sandiniștilor, a-i împinge spre „democratizare“, a-i forța să „negocieze“.

Casey se arătă conciliant. Administrația ar supraveghea programul și ar preciza obiectivele. Venind din partea sa, era o concesie majoră.

Moynihan, Leahy și cîțiva republicani credeau că dispun de o majoritate suficientă pentru a cere o suspendare imediată a creditelor.

Dar Goldwater, care se consultase, în prealabil, cu Reagan și Casey, a propus un compromis.

Casey știa că legislatorilor le plăceau mult compromisurile. Era destul să numești compromis o procedură oarecare și să-i aplici ștampila Goldwater pentru a fi sigur de cîștig. Goldwater a propus o continuare a finanțării vreme de încă cinci luni, și subordona deblocarea a 19 milioane de dolari suplimentari, pentru anul fiscal următor, conceperii unui nou *finding* care ar descrie obiectivele programului. Compromisul mai specifica, totuși, că cele 19 milioane dolari vor fi „supuse, în prealabil, unui vot majoritar al comisiei“.

Compromisul a fost adoptat cu 13 voturi contra două — republicanii Wallop și John Chafee.

Casey era încîntat. Comisia se lăsase păcălită. C.I.A. avea banii care îi trebuiau.

Două zile mai apoi, „Washington Post“ scria cu litere mari: „Armata rebelă nicaraguană susținută de S.U.A. atinge un efectiv de 7 000 oameni“. Articolul punea întrebări abia voalate în legătură cu „sinceritatea C.I.A. în informările prezentate membrilor comisiilor“. Un articol din „New York Times“ cita, fără să numească, un democrat din comisia senatorială pentru informații: „Oricum, C.I.A. ne minte“.

În ce-l privește pe Casey, acum, că obținuse finanțarea operațiunii nicaraguane pentru cel puțin cinci luni, era timpul să treacă la etapa următoare.

După plecarea lui Enders, Casey și dna Kirkpatrick, *[reprezentantul S.U.A. la O.N.U.]* au încercat să-l numească în postul său pe Constantine Menges. Secretarul adjunct era, automat, chemat să prezideze „grupul interagenții“ care conducea operațiunea clandestină. Dar, totuși, nu se dorea un fanatic de dreapta în post.

Un compromis a fost găsit în persoana lui L. Anthony Motley, ambasadorul S.U.A. în Brazilia. La 44 de ani, Motley era un fost agent imobiliar și colector de fonduri pentru Partidul Republican. Născut în Brazilia, vorbea curent portugheza. Reagan și Deaver fuseseră favorabil impresionați de calitățile sale de organizator, cu prilejul unei călătorii prezidențiale în Brazilia.

Motley a fost convocat la Washington, unde secretarul de stat l-a informat că fusese promovat adjunctul său. În timpul unei reuniuni la Casa Albă, Jim Baker i-a dat lui Motley următoarele sfaturi: Politica președintelui — a spus J. Baker — consta în a exacerba la maximum pasiunile în Nicaragua, dar în a evita orice înfruntare deschisă.

Apoi, în mai 1983, John Horton a fost numit ofițer național de informații însărcinat cu America Latină *[în locul lui Constantine Menges care a părăsit C.I.A., unde devenise stînjenitor. Horton avea 62 de ani, lucrase 27 de ani la C.I.A., fusese șef de stație în Uruguay și în Mexic, șef adjunct al „diviziei latino-americane“, apoi „șef al diviziei sovietice“ în Direcția operațiunilor; părăsise Agenția cu opt ani înainte].* A început prin a-și petrece o parte a timpului pe lîngă Clarridge, omologul său în Direcția operațiunilor, care puse punctul pe i de la început: amîndoi lucrau pentru Bill Casey. Aceștia voiau un program de sprijinire a „contraș“-ilor, și Clarridge îl furniza.

Horton înțelese foarte repede că, pentru C.I.A., această operațiune nicaraguană era singurul adevărat centru de interes în America Latină. Într-acolo se concentrau toate eforturile ei.

[În aceeași perioadă, țările Americii Latine, cu deosebire cele din America Centrală, au inițiat eforturi diplomatice de a pune capăt tensiunilor și războaielor civile centro-americane, eforturi ce vor primi numele de „inițiativa Contadora“. Aceste eforturi de pace au primit sprijin și din partea multor țări vest-europene, care, la rîndul lor, au început să se îndoiască de argumentele Washingtonului și să afirme că S.U.A. ar trebui să-și reconsidere poziția și să participe la negocieri. „Dacă Administrația Reagan dorește, cu adevărat, să acorde «grupului de la Contadora» o șansă — cum a spus președintele Reagan în discursul său în fața Congresului din luna aprilie 1983 — ar trebui (scria Juan De Onis în «Newsweek») să sprijine negocierile politice din Salvador și să se abțină de la a stimula noi elemente de fricțiune între Nicaragua și Honduras. Iar, dacă Admi-

Soldați sandiniști în luptă cu forțele „contras“

nistrația Reagan dorește, cu adevărat, să scoată problemele Americii Centrale din cadrul conflictului Est-Vest, ar trebui să lase «grupul de la Contadora» să urmărească toate posibilitățile de negociere." Dar se întîmpla astfel ?]

La începutul verii lui 1983, Casey a programat o călătorie secretă, de două zile, în America Latină și a hotărît să-l ia și pe McMahon. Era cu totul neobișnuit ca numărul unu și numărul doi ai C.I.A. să părăsească țara în același timp, dar directorul Agenției ținea ca adjunctul său să fie asociat, mai îndeaproape, operațiunii nicaraguane. La C.I.A., glumele n-au lipsit : Casey voia să-l compromită pe McMahon, făcîndu-l să-și lase amprentele pe războiul secret. Bineînțeles, Clarridge mergea și el. Iar Casey a hotărît să-l ia și pe Horton.

Casey era foarte hotărît să facă imposibilul pentru a proteja operațiunea nicaraguană. Va trebui, deci, să ungă bine rotițele relațiilor sale tensionate cu doi din viitorii săi detractori : Congresul și mass media. În același timp, el își dădea seama că, de doi ani și jumătate, încredințase aceste relații foarte delicate unui om departe de a fi calificat pentru această sarcină : J. William Doswell, responsabilul Biroului pentru probleme externe la C.I.A. Deși fusese democrat întreaga sa viață, Doswell îl susținuse pe Reagan în 1980. La 53 de ani, nu avea nici o experiență în domeniul informațiilor. Operațiunea nicaraguană îi inspira cu mult mai puțin entuziasm decît lui Casey, care se săturase să folosească un vînzător ce se îndoia de calitatea propriei sale mărfi. În ce-l privește pe Doswell, era de părere că, afișînd față de Congres o atitudine disprețuitoare și polemică în mod sistematic, Casey mergea exact împotriva scopului dorit.

Epuizat de aceste certuri nesfîrșite, Doswell demisionă. Casey hotărî, atunci, să creeze în cadrul Agenției două noi servicii separate și dotate cu puteri importante, unul pentru Congres, celălalt pentru mijloacele de informare. Amîndouă vor fi conduse de specialiști ai acțiunii clandestine.

Pentru a conduce relațiile Agenției cu Congresul, Casey l-a ales pe Clair Elroy George, care avea la activ 27 de ani petrecuți în Direcția operațiunilor. George era prototipul însuși al veteranului „epocii glorioase" a C.I.A. Pentru a conduce relațiile cu mijloacele de informare, Casey l-a desemnat pe George Lander, cu 32 de ani în serviciul Agenției.

■

Senatorul William Cohen, republican din statul Maine, care nu se afla în comisia senatorială pentru informații decît de nouă luni, profită de prilejul de a se întreține rapid cu Casey după o audiere a comisiei. Ca republican, Cohen dorea să susțină Administrația în problema Nicaragua. Știa că Goldwater îl recrutase personal pentru a face parte din comisie, dar avea impresia că, între senatori, consensul era fragil. Compromisul lui Goldwater nu ținea decît de un fir.

Dacă veți tăia creditele pentru operațiunea din Nicaragua, i-a spus Casey, Congresul va fi răspunzător de ce se va întîmpla.

Cohen ezita. Poate Casey avea dreptate. Președintele îl chemase personal pe Cohen. „Bill, ghicește pentru ce anume te-am chemat ? îi spusese Reagan care se arătase, ca întotdeauna, plin de solicitudine. Vrem ajutorul tău, dacă se poate". Cohen îi răspunsese că va sprijini guvernul, dar că era neliniștit.

Casey îl sfătui pe Cohen să viziteze America Centrală. Mergeți să vedeți cu propriii ochi, duceți-vă în Nicaragua, vorbiți sandiniștilor. Vor sta de vorbă cu un senator al Statelor Unite.

Ideea de a merge pe teatrul de operațiuni și de a interoga martorii îl seducea pe Cohen, care fusese procuror. Întotdeauna se străduia să fie exact, să cunoască faptele. Pentru a înțelege lumea misterioasă a informațiilor, citise cele 532 pagini ale cărții lui James Bamfort despre N.S.A., *The Puzzle Palace*, apărută în 1982. Răspunsul la întrebarea ridicată de operațiunea din Nicaragua nu se găsea în vreo carte sau dare de seamă, ci pe teren.

Cohen nu lua vreo poziție prea tranșantă și prea rapidă în problemele vieții politice. Era, de altfel, un poet. Culegerea sa, *Of Sons and Seasons* (Despre fii și anotimpuri), fusese publicată în 1978. Era un bărbat care judeca în funcție de fapte. În 1974, jucase un rol hotărîtor în comisia judiciară a Camerei Reprezentanților, care votase procedura *impeachment* (acuzare) a președintelui Nixon. Înaintea apariției afacerii cu benzile magnetice, Cohen explicase, în timpul unei dezbateri televizate, cum raționa el prin inducție : „Dacă dormi afară și, trezindu-te, vei vedea zăpadă proaspătă pe pămînt, vei trage concluzia că a căzut în timpul nopții, chiar dacă n-ai văzut-o căzînd".

Gary Hart, senator democrat din Colorado, era unul din prietenii cei mai buni din Senat ai lui Bill Cohen. Vreme de mai mulți ani scriseseră împreună, în secret, un roman de spionaj. Fusese conceput în urma unei reuniuni a Senatului care se terminase tîrziu și în care se arătaseră la fel de neîncrezători în agențiile de informații și în responsabilii lor. Romanul, *The Double Man* (Omul dublu), părea să fie, dacă nu un succes comercial, cel puțin o noutate amuzantă în serviciul bipartismului. Eroul era un senator care ducea o anchetă despre terorismul internațional. Unul dintre trădători era directorul C.I.A., care disimula informații comisiei senatoriale, unde introdusese o femeie care spunea totul Agenției.

Cohen l-a abordat pe Hart într-o după-amiază din vara lui 1983. Hart făcuse parte din Comitetul Church [*comitet care, în 1975—1976, anchetase activitatea externă a Agenției, descoperind nu numai o largă depășire a atribuțiilor, ci chiar pregătirea sau implicarea în asasinarea unor lideri străini ; raportul comitetului a stîrnit multă vîlvă, determinînd și îngrădiri ale C.I.A.*] și experiența aceea îl dusese la concluzia că C.I.A. „strica" operațiunile clandestine de genul Nicaragua. Se cufundase în raportul secret de opt mii de pagini despre comploturile vizînd asasinate, întreprinse de C.I.A. în anii '50 și '60, și mai ales cele îndreptate împotriva lui Castro.

Versiune românească și comentarii de Stelian Țurlea

(Va urma)

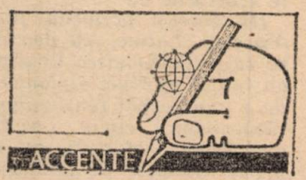

Jaful de trecut

Comerțul internațional este de două feluri : legal și ilegal. Primul se desfășoară în văzul lumii, se lovește de tot felul de bariere și discriminări, și o omenire întreagă se gîndește cum să îl dezvolte spre binele general. Dezideratul este salutar, dar inoperant din moment ce indicatorii dinamizării sale reliefează o stare de stagnare sau chiar de regres. Cel de-al doilea tip de comerț, clandestin, îmbracă triumfător planeta, se dilată galopant, nu este promovat de guverne sau de opinia publică și se luptă împotriva sa cu arma în mînă. Ofensiva împotriva tuturor speciilor de trafic este salutară, dar inoperantă.

Traficul ileagl cu droguri, arme sau sclavi se desfășoară în oprobriul general, cu o rentabilitate și o putere de regenerare care merită studii speciale. Ele există, sînt voluminoase și percutante și nu folosesc, în esență, la nimic.

Nu este deloc uimitor că, printre foarte numeroasele zone de interes ale traficului ilegal care îmbracă forme internaționale corespunzătoare, cel realizat cu animale sălbatice prosperă liniștit. Un om de știință francez, Patrick Le Duc, afirma recent că cifra de afaceri anuală, în acest domeniu, se ridică la peste 150 000 000 dolari. Comerțul clandestin cu cu crocodili sau colibri mă tulbură parțial. Ceea ce mi se pare teribil este comerțul cu trecut.

Opinia generală este că trecutul poate fi ascuns, deformat sau stins. Dar furat, comercializat și achiziționat ? Este limpede că un popor își percepe trecutul la el acasă și nu vizitînd colecțiile particulare secrete de aiurea. Este la fel de limpede că nici un popor nu își lasă perchiziționat trecutul, nu își lasă șantierele arheologice, muzeele sau monumentele pe mîna unor traficanți și, în general, nu se lasă spoliat de propria sa identitate. Și, totuși, comerțul ilegal cu piese atestînd trecutul unui popor sau altul se vinde și se cumpără în culisele riguros secrete ale unui trafic în plin avînt. Italia, Spania, Grecia au devenit adevărate plăci turnante ale acestor operații, așa cum țări din Asia, America Latină sau Africa sînt, masiv și sistematic, „demontate" piesă cu piesă sau pe halcane. Temple asiatice, biserici catolice, coloane și portaluri elene, sculpturi romane, fresce întregi au dispărut sub privirile stupefiate ale autohtonilor, cărora nu le vine să creadă că un nou tip de colonialism cultural jefuiește pe ascuns, cum altădată metropolele civilizate jefuiau la lumina zilei.

UNESCO a remarcat această realitate deloc marginală, Interpolul s-a alertat și acționează cu rezultate apreciabile, însă fenomenul nu numai că nu dispare, dar se dezvoltă furtunos. Bineînțeles că jaful de trecut a căpătat proporții incalculabile în lumea a treia și, cu precădere, în lumea a patra și a cincea, prea preocupate de prioritățile prezentului imediat pentru a mai avea resurse să-și conserve trecutul. „Săracul păgubit" este, și în acest caz, o realitate... tradițională de o incomensurabilă tristețe...

Radu Budeanu

Întrevedere

În cadrul unei întrevederi cu ministrul de externe al Republicii Bangladesh, Hunayun Rasheed Choudhury, aflat în vizită la Beijing, secretarul general al C.C. al P.C. Chinez, Zhao Ziyang, a exprimat dorința Chinei ca țările sud-asiatice să coexiste în mod pașnic și să dezvolte relații de bună vecinătate. Relevînd că țara sa dorește pacea, stabilitatea și dezvoltarea economică a Asiei de sud, el a reafirmat sprijinul Chinei față de poziția justă a țărilor din regiune privind menținerea independenței naționale, suveranității de stat și integrității teritoriale. A fost afirmată, totodată, dorința comună de intensificare a relațiilor dintre China și Bangladesh — relatează agenția „China Nouă".

Embargo

Surse guvernamentale au confirmat informațiile de presă potrivit cărora Franța va ridica parțial, în următoarele zile, embargoul asupra importurilor de petrol iranian. Potrivit surselor citate, companiile petroliere franceze vor putea cumpăra țiței iranian în cantitățile stipulate în acordurile bilaterale, dar nu de pe piața liberă — precizează agenția „KUNA".

Sprijin

Președinții Angolei și Mali — Eduardo Dos Santos și, respectiv, Moussa Traore — și-au exprimat sprijinul față de organizarea, în 1989, a unei conferințe internaționale privind datoriile Africii. De asemenea, în comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei efectuate de Moussa Traore în Angola, se menționează că cei doi șefi de stat și-au reafirmat sprijinul față de eforturile secretarului general al O.N.U. de a găsi o soluție pașnică și negociată în problema Saharei occidentale. În ce privește situația din Ciad, interlocutorii au evidențiat necesitatea rezolvării acestei probleme prin dialog. A fost exprimat, totodată, sprijinul față de organizarea unei conferințe internaționale de pace în Orientul Mijlociu, precum și față de cauza poporului palestinian și O.E.P., ca reprezentat unic și legitim al acestuia.

Acceptare

Primul ministru al Japoniei, Noboru Takeshita, a acceptat demisia ministrului apărării, Tsutomu Kawara, care și-a recunoscut responsabilitatea pentru ciocnirea, la 23 iulie, în portul Tokio, a unui submarin cu o ambarcațiune civilă. (Accidentul s-a soldat cu moartea a 30 de persoane). În funcția de ministru al apărării și director general al Agenției pentru apărare a fost numit Kichiro Tazawa — relatează agenția japoneză „Kyodo".

„Prăbușire"

Potrivit datelor difuzate la Washington de Ministerul american al comerțului, în iulie, în Statele Unite, s-a înregistrat o adevărată „prăbușire" — de peste 7 la sută — a comenzilor adresate industriei americane pentru bunuri de folosință îndelungată, cea mai mare reducere lunară începînd din aprilie 1984. Specialiștii notează faptul că, în ultimele luni, acest important indice al evoluției economiei americane a fost „foarte volatil", ceea ce a avut efecte nefavorabile asupra sectoarelor de prelucrare și a investițiilor în ramurile direct productive. În statisticile americane, în această categorie sînt incluse și automobilele, avioanele, navele, precum și unele comenzi de armament.

UNICEF

Potrivit unui raport al Biroului centro-american, de la Ciudad de Guatemala, al Fondului O.N.U. pentru copii (UNICEF), săptămînal, 250 000 de copii din întreaga lume cad victimă efectelor subnutriției și bolilor infecțioase. În anii '80, campaniile de imunizare și alte măsuri duc la salvarea a două milioane de vieți de copii anual. Se speră în obținerea de rezultate mai bune pentru deceniul următor prin informarea familiilor asupra metodelor preventive de tratament și imunizare, relatează agenția „EFE".

C.G.T.

Într-o declarație făcută la Paris, Henri Krasuki, secretar general al Confederației Generale a Muncii (C.G.T.) — cea mai mare centrală sindicală din Franța — a anunțat că luna septembrie va fi, pentru organizațiile afiliate, o lună de luptă în toate sectoarele sociale franceze, relatează agenția „EFE". Obiectivele prioritare ale acțiunilor revendicative ale muncitorilor francezi vor fi îmbunătățirea condițiilor de viață, apărarea locurilor de muncă și ameliorarea sistemului de asigurări sociale, a adăugat el. În prezent, situația este deosebită față de cea existentă imediat după alegerile prezidențiale și legislative, actualmente existînd mai mari posibilități de acțiune pentru muncitori, a declarat liderul sindical francez.

Poziție

Partidul Comunist din Austria se pronunță împotriva aderării țării la Piața comună considerînd necesară libertatea de acțiune și comercială austriacă în toate direcțiile și folosirea tuturor posibilităților pentru extinderea colaborării internaționale în Europa. Într-o declarație a președintelui P.C. din Austria, Franz Muhri, publicată în ziarul „Volkstime", este evidențiată necesitatea asigurării independenței și suveranității Austriei, a promovării politicii de neutralitate permanentă.

Conferință

În capitala Norvegiei s-a încheiat Conferința internațională consacrată problemelor refugiaților din sudul Africii, la care au participat peste 400 de reprezentanți din 80 de țări. În documentul final, adoptat în cadrul conferinței, se atrage atenția asupra numărului extrem de mare al africanilor victime directe ale politicii de apartheid promovate de regimul rasist din Africa de Sud, de destabilizare și agresiune împotriva statelor vecine.

Foci

Peste 6 000 de foci au devenit, în ultimul timp, victimele gradului ridicat de poluare a Mării Nordului. În această mare — au calculat specialiștii olandezi — se deversează, anual, 11 000 tone de compuși de plumb, 28 000 tone de zinc, 950 tone de arsenic, 335 tone de cadmiu și 75 de tone de mercur, iar navele și platformele de foraj marin „varsă" în mare, anual, 150 000 de tone de țiței. În aceste condiții, specialiștii sînt de părere că virusul, care a provocat deja moartea a mii de foci în Marea Baltică și Marea Nordului, s-a extins și în apele din jurul insulelor britanice, potrivit rezultatelor unui studiu realizat de cercetători de la Universitatea Cambridge. Efectuate pe exemplarele de focă găsite moarte în colonia de lîngă Norfolk, cercetările au ajuns la concluzia că aceste mamifere au pierit din cauza virusului care a provocat decesul a mii de foci în apropierea țărmurilor R. F.Germania,Olandei și țărilor scandinave. Fenomenul pieirii în masă a focilor s-a înregistrat, în aceste zile, și în zona coastelor Marii Britanii. Specialiștii sosiți la fața locului au descoperit 130 de foci moarte. Oamenii de știință nu au găsit încă o explicație clară asupra cauzelor acestui fenomen, care a fost semnalat și în Marea Baltică și Marea Nordului. Cert este că o specie de virusi afectează organele respiratorii ale focilor, iar cauza răspîndirii rapide a epidemiei este scăderea imunității naturale a animalelor. Unii specialiști consideră că printre cauzele principale ale fenomenului se numără creșterea gradului de poluare a apelor mării.

LANȚ. În insula vest-germană Sylt un imens lanț uman s-a desfășurat în semn de protest față de poluarea apelor Mării Nordului

Rubrică realizată de Mihaela Brumă

POSTA REDACȚIEI

ASEAN — 21 de ani

Ioan Ștefan, Brașov. Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN) — care a împlinit, la 8 august, 21 de ani de la întemeiere — este o organizație de cooperare regională avînd, în prezent, șase membri : Brunei, Filipine, Indonezia, Malayezia, Singapore, Thailanda. Cu prilejul aniversării, în capitala indoneziană Jakarta — unde se află sediul organizației (în **imagine**) — a avut loc o festivitate la care au participat reprezentanți ai țărilor membre. În documentul dat publicității s-a evocat faptul că ASEAN a fost înființată din dorința de a fi promovată cooperarea regională în sud-estul Asiei și de a se acționa pentru pace, progres și prosperitate în regiune.

În 1967, cînd a fost înființată, această organizație grupa cinci state din zonă : Filipine, Indonezia, Malayezia, Singapore, Thailanda. Brunei a aderat în 1984, după ce a obținut independența. În Declarația de la Bangkok (Thailanda), semnată în momentul formării ASEAN, statele membre se arătau conștiente că, „într-o lume a interdependențelor, idealurile înalte de pace, libertate, dreptate socială și bunăstare sînt strîns legate de cele de bună înțelegere, bună vecinătate și cooperare reciproc avantajoasă între țările regiunii, care sînt deja legate prin afinități istorice și culturale". Declarația din 1967 preciza scopurile și principiile în baza cărora statele Asociației și-au propus să colaboreze. Acestea au fost completate și îmbogățite în anii următori, odată cu extinderea și dezvoltarea activității organizației. Astfel, în Declarația de la Kuala Lumpur (Malayezia), din 1971, în Tratatul de prietenie și cooperare în Asia de sud-est și în Declarația de înțelegere din 1976, sînt evocate principiile coexistenței pașnice, adoptate la Conferința afro-asiatică de la Bandung (Indonezia), în 1955. Evoluția ASEAN a fost relevată cu prilejul celor trei reuniuni la nivel înalt. Ultima dintre acestea s-a desfășurat la Manila, în decembrie 1987. Anul trecut, cu ocazia împlinirii a două decenii de existență a ASEAN, era constatată vitalitatea acestei organizații, poziția sa constructivă, implicarea în viața politică și economică a regiunii și a lumii. Promovînd principiile coexistenței pașnice și cooperării pe baza deplinei egalități, militînd pentru instituirea unei noi ordini economice mondiale, pronunțîndu-se consecvent pentru transformarea sud-estului Asiei într-o zonă a păcii și neutralității și activînd intens în cadrul mișcării de nealiniere, țările ASEAN se dovedesc un factor activ în lupta pentru dezvoltare, pentru o lume a înțelegerii și cooperării (**L.E.**).

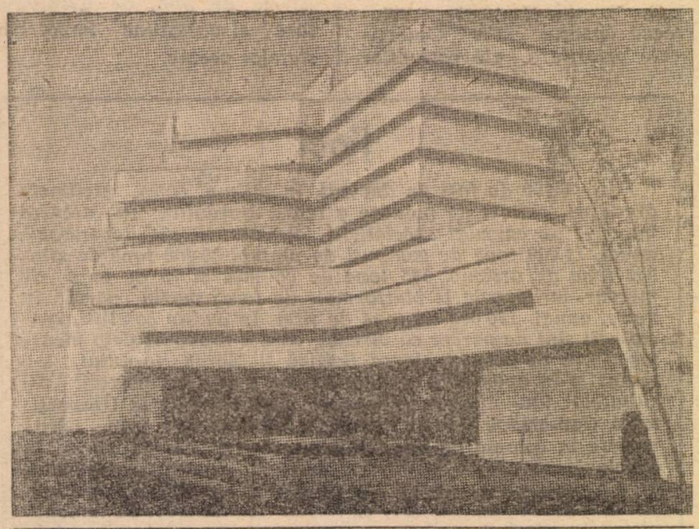

Florea Pintilie, București. 1. Primele comunicații prin cablu submarin între continentul european și cel american au fost inaugurate în august 1858.

2. Femeile americane au obținut, pentru prima oară drept de vot, pe întregul teritoriu al Statelor Unite, la 17 august 1920.

Sorin Ispas, Brăila. 1. R.F. Germania nu participă la forțele de pace ale O.N.U. Recent, opoziția social-democrată (P.S.D.) a elaborat un proiect de lege prin care să se modifice prevederea constituțională ce împiedică această participare. Pînă acum, social-democrații s-au opus ferm trimiterii de soldați vest-germani în alte zone decît cele aflate sub juridicția NATO. Ziarul „Frankfurter Rundschau", care a anunțat știrea, subliniază că, în cazul în care legea va fi aprobată de Bundestag, Bonn-ul nu va trimite, totuși, militari în regiuni în care prezența lor n-ar putea fi, din punct de vedere politic, susținută. Inițiativa social-democrată pare să aibă șanse de cîștig, deoarece atît creștin-democrații, cît și liberalii, ambele partide de guvernămînt s-au declarat adepte ale participării soldaților vest-germani la misiunile de pace ale Națiunilor Unite.

2. Canalul Panama a fost inaugurat, oficial, la 15 august 1914.

3. Bilanțul cutremurului ce a avut loc în Assam (India), la 15 august 1950, a fost de 30 000 de morți.

Studii privind procesul de îmbătrînire a populației

I. Stoian, Oltenița. Procesul de îmbătrînire a populației constituie, pentru multe țări, un fenomen îngrijorător. În zilele noastre — atrăgea atenția viitorologul sovietic Igor Bestujev-Lada —, proporția de bătrîni, în anumite orașe mari, constituie o cincime sau un sfert, uneori chiar o treime din locuitori. Demografii din R.F.G. au în vedere acest proces, deja început, de reducere a populației țării lor de-a lungul secolului al XXI-lea, dacă proporția familiilor cu un singur copil rămîne preponderentă. Proporția bătrînilor va crește impetuos. Astfel, potrivit Institutului vest-german pentru cercetări economice, numărul locuitorilor Republicii Federale Germania se va diminua cu 10 milioane de persoane pînă în anul 2040. Situația acestor modificări demografice este mai gravă în ce privește compoziția populației : o puternică scădere a numărului tinerilor sub 20 de ani, o mare creștere a numărului persoanelor în vîrstă și o reducere a populației active (între 20 și 60 de ani), de ordinul a 48—58 la sută.

Japonia se apropie, și ea, cu repeziciune, de o îmbătrînire a populației ; după cum se așteaptă, unul din 4,04 japonezi va fi în vîrstă de peste 65 de ani pînă în anul 2020 — se arată într-un studiu întocmit recent de Institutul de cercetări în domeniul populației al Universității Nihon din Tokio, pe baza recensămîntului din 1985 și prin folosirea a 140 de variabile privind populația, economia și asigurările sociale. S-a constatat că populația Japoniei, care totaliza 121,05 milioane în 1985, va atinge punctul culminant de 131,96 milioane în 2009 și va începe apoi să scadă. Numărul japonezilor în vîrstă de peste 65 de ani era de 12,47 milioane în 1985, reprezentînd 10,3 la sută din total. Se consideră că această cifră va crește la 31,74 milioane în 2020, ceea ce reprezintă 24,6 la sută din populația totală. Speranța medie de viață, care era, în 1985, de 74,88 de ani, la bărbați, și 80,60 de ani, la femei, va fi, în 2025, de 78 de ani la bărbați și 83,58 ani la femei. Cei în vîrstă de peste 85 de ani care, în 1985, aveau nevoie de asistență medicală au reprezentat 6,3 la sută din totalul populației vîrstnice, dar procentajul va crește la 11,5 la sută, în 2025.

T. Petru, Ploiești. 1. Șeful personalului Casei Albe, fostul senator Howard Baker, s-a retras din această funcție în luna iunie, din motive personale (soția sa este grav bolnavă). Baker a fost numit în funcția de șef al personalului Casei Albe în februarie 1987. Locul său a fost luat acum de fostul său adjunct, Kenneth Duberstein, 44 de ani.

2. Cel mai tînăr membru al familiei Kennedy care dorește să intre în politică este Patrik, fiul cel mai mic (20 de ani) al senatorului Edward Kennedy. Acesta și-a declarat candidatura pentru Camera Reprezentanților, din partea statului Rhode Island ; ar urma să lupte pentru mandat, în alegeri preliminare, în luna septembrie, cu John M. Skeffington Jr.

I. Vlad, Tîrgoviște. Printre marii dispăruți ai anului 1987 din lumea culturală amintim : John Huston, regizor, Jean Annouilh, scriitor, Erskine Caldwell, scriitor, Andres Segovia, chitarist, Primo Levi, scriitor, Lino Ventura, actor, Lee Marvin, actor.

Valeriu Zaharia, București. În cursul anului 1987, actele de terorism internațional au înregistrat o creștere de 7 la sută față de anul precedent — precizează un studiu al unui organism specializat în aceste probleme.

POSTA REDACȚIEI

Carmen Tomescu, Oradea. În legătură cu tematica abordată în cadrul celei de-a 7-a conferințe anuale a Institutului pentru studii în domeniul securității Est-Vest, desfășurată, între 9 și 11 iunie, la Potsdam (R.D.G.), veți găsi amănunte în nr. 25 a.c., pagina 11, al revistei noastre. **În imagine** — aspect din timpul lucrărilor.

Stimați cititori,

În dorința de a veni în sprijinul celor ce doresc să-și procure, la timp și în mod sigur, săptămînalul nostru, redacția revistei „Lumea", împreună cu Direcția Expedierii Presei vă propun o nouă și facilă modalitate de a vă abona.

Completați talonul de pe verso și prezentați-l factorului poștal ori celui mai apropiat Oficiu P.T.T.R., care, în schimbul achitării costului abonamentului la revistă pe perioada solicitată de dumneavoastră, au obligația să vă elibereze, imediat și pe loc, chitanța respectivă.

Abonamentul se poate face oricînd pe minimum 3 luni și începe din luna următoare achitării costului lui.

Revista „LUMEA"

Republica Capului Verde

I. Zamfir, Alexandria. Republica Capului Verde (pînă în februarie 1986, Republica Insulelor Capului Verde) este situată în arhipelagul cu același nume din Oceanul Atlantic, în apropierea coastei de vest a continentului african, și este compusă din 15 insule cu o suprafață totală de 4 033 kmp. Cele mai importante insule ale arhipelagului sînt Sao Tiago, Santo Antao și Boe Vista. Avînd o origine vulcanică, insulele Capului Verde prezintă, în general, un relief muntos. Arhipelagul, care se găsește în zona sistemului climatic al Sahelului, suferă, datorită unei secete aproape permanente, de o gravă penurie de apă. După ultimele date statistice, numărul locuitorilor săi nu depășește 350 000. Pînă în 1456, anul descoperirii lor de către navigatorii portughezi, insulele erau nelocuite. Majoritatea populației este constituită din mulatri (aproape 70 la sută), restul fiind negri cu strămoși originari din Senegal, Guineea-Bissau și Guineea (Baloutas, Moujakis, Volofs). Aproape jumătate din populația arhipelagului locuiește în insula Sao Tiago, unde se află și orașul-capitală, Praia (57 200 de locuitori). Limba oficială este portugheza, dar creola, a cărei literatură este foarte bogată, se folosește în mod curent.

După descoperirea lor, insulele Capului Verde au devenit o colonie portugheză. Ele erau folosite în secolele trecute drept centru de trafic al sclavilor, precum și pentru serviciile oferite navelor în tranzit. La sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, mișcarea de eliberare națională a insulelor Capului Verde, condusă de Partidul African pentru Independența Guineei-Bissau și a Insulelor Capului Verde (P.A.I.G.C.), creat, în 1956, de Amilcar Cabral, a cunoscut o puternică dezvoltare. Prăbușirea, în aprilie 1974, a regimului salazarist din Portugalia a deschis calea spre victorie a poporului din Capul Verde, în lupta pentru cîștigarea independenței țării. Astfel, la 5 iulie 1975, a fost proclamată independența arhipelagului Capului Verde.

Începînd cu 14 noiembrie 1980, organizația politică a arhipelagului a luat denumirea de Partidul African pentru Independența Capului Verde (P.A.I.C.V.), avînd în frunte pe Aristides Pereira, acesta ocupînd și funcția de președinte al republicii. Organul legislativ suprem al țării este reprezentat de Adunarea națională populară. Conform Constituției din 1980, P.A.I.C.V. este unicul partid al țării, reprezentînd forța conducătoare a societății. Noul program al P.A.I.C.V. reafirmă opțiunea creării unui stat al democrației naționale, cu o societate lipsită de exploatare.

Politica de nealiniere și cooperare pașnică cu toate statele reprezintă principalele orientări externe ale republicii. Capul Verde participă în mod constant la activitățile O.N.U., O.U.A., ale organizațiilor regionale africane, fiind de asemenea, membră a Organizației țărilor nealiniate. **(A. I.).**

M. Stoian, Covasna. Incendiul de la 6 iulie de pe platforma petrolieră „Piper Alpha" din Marea Nordului, soldat cu moartea a 167 de persoane, a provocat pierderi materiale în valoare de trei milioane lire sterline (5,1 milioane dolari) — a anunțat presa londoneză. Trei puțuri aparținînd întreprinderii „Occidental" — Piper, Claymore și Scapa — și trei ale „Texaco" — Tartan, Petronella și Highlander — au fost scoase din funcțiune în urma accidentului înregistrat la „Piper Alpha".

Patrimoniu mondial

Constanța Iordan, București. Începînd cu 24 august, pe lista patrimoniului mondial — cultural și natural — stabilit de UNESCO, au fost înscrise diverse centre culturale din Mexic : orașele prehispanice Teotihuacan, Palenque și Monte Alban, parcul național din Monte Alban, zona monumentelor istorice din Ciudad de Mexico, Xochimilco, Oaxaca și Puebla, ca și Sian Kaan — din statul Quintana Roo. În patrimoniul mondial figurează, pînă în prezent, 288 de bunuri din o sută de țări. Selectarea centrelor culturale, înscrise pe lista UNESCO, este făcută de un comitet format din reprezentanți ai 19 țări.

Ioan Vlase, București. Cosmonautul sovietic Iuri Romanenko, revenit la 29 decembrie, anul trecut, pe Pămînt, de pe stația orbitală „MIR", împreună cu Alexandr Aleksandrov și Anatoli Levcenko, a stat în spațiul extraterestru 326 de zile.

Jac Gottesman, Galați, str. Brăilei 4, sc. 6, ap. 4, cod 6 200, vinde întreaga colecție a revistei „Lumea", de la nr. 1 și pînă în prezent.

C. E. P. G. L.

Ioan Crivăț, Slatina. Comunitatea Economică a Țărilor de pe lîngă Marile Lacuri (C.E.P.G.L.) a intrat în cel de-al doilea deceniu de activitate. Cea de-a 10-a reuniune la nivel înalt a organizației s-a desfășurat la Bujumbura (Burundi), la 16 și 17 ianuarie. Creată în 1976, C.E.P.G.L. are ca membri Burundi, Ruanda și Zairul. În ultima perioadă, prin concesii reciproce, cele trei state au reușit să cadă de acord asupra unor proiecte comune și, astfel, să înceapă activitatea organizației. În pofida unor probleme, comunitatea a reușit, totuși, să-și înscrie în activ un număr de proiecte și de realizări. Astfel, pe planul securității cele trei țări au obținut însemnate progrese. De la crearea C.E.P.G.L., nu au avut loc nici un fel de incidente de frontieră între cele trei țări. În domeniul economic s-au înmulțit acordurile vizînd crearea unor instituții specializate pentru reglementarea raporturilor de cooperare, ducînd la crearea Băncii de Dezvoltare a Statelor de pe lîngă Marile Lacuri, a Institutului de Cercetări Agricole și a unor întreprinderi comunitare. În același timp, cooperarea s-a întărit în sectorul energetic și al transporturilor, ca și în cel al circulației libere a mărfurilor și capitalurilor între cele trei țări, în baza unei convenții în acest sens semnată în 1985.

Ultima reuniune s-a preocupat de studiile ce se desfășoară cu privire la posibilitatea exploatării gazului metan din Lacul Kivu. Descoperită prin anii '30, această sursă comună cu Zairul și cu Ruanda nu a fost exploatată pînă acum decît în cantități mici, întrucît gazul se găsește sub apele lacului și ar fi nevoie de utilaje speciale, ceea ce sporește cheltuielile de exploatare. În domeniul transporturilor au fost examinate unele proiecte. Pentru țări cum sînt Burundi și Ruanda, care nu au ieșire la mare, acest sector este vital. Prețu-

POSTA REDACȚIEI

TALON DE ABONAMENT

NUMELE _____

PRENUMELE _____

Str. _____ Nr. _____

LOCALITATEA _____ COD _____

Județul _____

rile exporturilor și importurilor de produse sînt mai mari din cauza distanțelor care le separă de coaste (între 1 400—2 000 km). Conducătorii celor trei state au decis să accelereze activitatea în vederea creării unei companii aeriene comune de transport de mărfuri, a trasării căii navigabile pe lacul Kivu între Zair și Ruanda și a înființării de companii de transport pe apă pe lacurile Kivu și Tanganyka.

Jurnalul exploratorului Robert Peary

Sorin Pascu, Timișoara ; Ana Neamțu, București. Se pare că exploratorul american Robert Peary (la care se referă ziaristul francez Serge Lentz, în reportajul despre Polul Nord, apărut în revista „Paris Match" și din care am publicat largi extrase în „Caiet de vacanță 1988") n-a atins în realitate Polul Nord la 6 aprilie 1909, așa cum el însuși a afirmat în jurnălul său. Cel puțin așa susține expertul britanic Wally Herbert, care, în urma studierii jurnalului și a altor documente ale expediției, arată că Peary a ajuns doar la o distanță situată între 48 și 96 kilometri de țintă. În jurnal nu figurează date privind activitatea desfășurată de Peary și de ceilalți 30 de membri ai expediției timp de 30 de ore și nici în cursul zilei de 6 aprilie. În schimb, pe o foaie separată, Peary a scris : „În sfîrșit, Polul". Toate aceste documente s-au aflat în arhiva națională din Washington, fără ca publicul să aibă acces la ele. Recent, au fost deschise studiului cercetătorilor. Aventura lui Peary a constituit obiect de controverse, în ciuda faptului că, în noiembrie 1909, conducerea de la „National Geographic Society" a certificat, în unanimitate, că exploratorul a ajuns la Polul Nord, acordîndu-i un important premiu. Studiul lui Wally Herbert urmează a fi publicat în numărul din septembrie al revistei „National Geographic", care aniversează o sută de ani de la apariție. Wally Herbert a refăcut traseul lui Robert Peary în anii 1968—1969.

V. Burlacu, București. 1. Prima execuție pe scaunul electric a avut loc la închisoarea Auburu, statul New York, S.U.A., la 26 august 1890.

2. Primul zbor al unui avion cu pasageri a avut loc la 25 august 1919, moment considerat drept nașterea aviației comerciale. Avionul — un „Havilland" — a decolat de la Londra spre Paris, cu două persoane la bord. Distanța dintre cele două capitale a fost parcursă în două ore și un sfert.

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

36 (1297) 1 septembrie 1988

ÎNTÎLNIREA DE LUCRU DINTRE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘUL KÁROLY GRÓSZ

Moment important în dezvoltarea viitoare a relațiilor româno-ungare de prietenie, colaborare și bună vecinătate 1

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

România – relații principiale de amplă deschidere internațională. Doina Topor 4

Dezarmarea – prioritatea dimensiunii nucleare. Corneliu Vlad 5

Tendințe și cerințe în comerțul mondial. Dr. Ilie Șerbănescu 8

Șapte zile. Mihaela Brumă 10

Geneva. Negocierile irakiano-iraniene. Ștefan Cârjă 10

Buenos Aires. Parlamentul latino-american : necesitatea unei strategii comune. Rodica Dumitrescu 11

Cipru. Acord pentru reluarea negocierilor. I. Madoșa 12

Singapore. Test electoral. Liana Enescu 14

Londra. Deficitul comercial și politica economică. Stelian Țurlea 16

INTERVIUL NOSTRU

România – Franța : Raporturi tradiționale, în perspectiva unei noi dezvoltări. 3

DOCUMENTAR

Kenya 6

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R.S. Vietnam. Ritmuri ale dezvoltării. Anca Voican 17

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ 18

1 000 + 1 21, 26, 29

IN LUMEA ȘTIINȚEI

Un interesant experiment aerospațial internațional : „Tian-Șan – Intercosmos '88". Mihai Coruț 21

Sistemul imunitar : o luptă neîncetată, minuțios organizată (II) 24

SERIAL

„C.I.A. – războaiele secrete : 1981–1987" (8). Bob Woodward 27

ACCENTE

Jaful de trecut. Radu Budeanu 28

POȘTA REDACȚIEI 30

Colectivul redacțional : Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 15

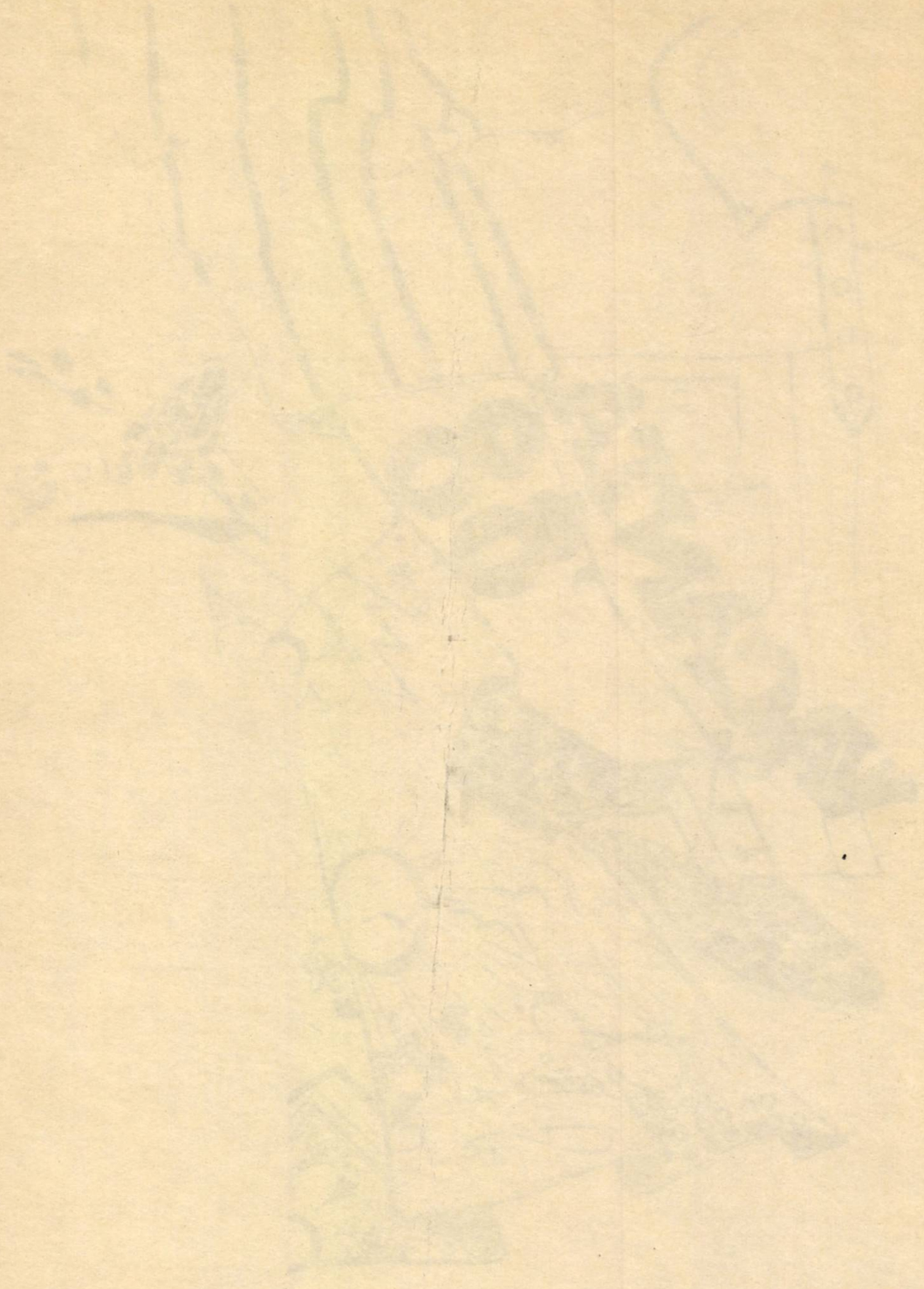

Muzeu A3

Moda VACANȚEI '88 – o modă comodă și moderată, care pune în valoare personalitatea fiecărei vîrste.

Magazinele comerțului de stat specializate în desfacerea CONFECȚIILOR – TRICOTAJELOR – ARTICOLELOR DE ÎNCĂLȚĂMINTE oferă pentru toate vîrstele :

– confecții din țesături ușoare, pentru vară, din fire tip bumbac, in, mătase artificială ;

– tricotaje în modele variate, din fire tip bumbac, tip lînă sau amestec, în diverse contexturi : simple, buclé, plușate sau scămoșate.

ARTICOLELE DE GALANTERIE ȘI VOIAJ, confecționate din materiale textile atractive reține atenția prin designul lor :

– pălării de soare sau pentru ocazii speciale, șepci, berete într-o diversitate de modele, genți și sacoșe pentru voiaj, practice și funcționale.

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C.79

Nr. 37 8 septembrie 1988

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Vizitele oficiale de prietenie ale tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în țări ale Africii

Dialogul la nivel înalt româno-kenyan

Republica Unită Tanzania

DOCUMENTAR

Din actualitatea internațională

ORIENTUL MIJLOCIU
Noi contacte diplomatice, pe același fond de tensiune

R.F. GERMANIA
Partidul Social-Democrat și problemele dezarmării

PANORAMIC
REPORTAJ PE GLOB
ÎN LUMEA ȘTIINȚEI
POȘTA REDACȚIEI

Vizitele oficiale de prietenie ale tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în țări ale Africii

Nou și important moment în dezvoltarea relațiilor de colaborare româno-kenyene

La începutul acestei săptămîni, cronica raporturilor României cu tinerele state independente ale Africii înregistrează un nou eveniment de seamă, ce subliniază caracterul dens și dinamic al acestor raporturi întemeiate pe solidaritatea și sprijinul ferm ale țării noastre față de lupta popoarelor de pe acest continent pentru lichidarea definitivă a colonialismului, consolidarea independenței naționale și dezvoltarea lor liberă, pe calea progresului economic și social. Vizitele oficiale de prietenie pe care președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, le efectuează în țări estice africane — Republica Kenya și Republica Unită Tanzania — se înscriu, firesc, în orientarea clară și principială a politicii externe românești de dezvoltare multilaterală a raporturilor cu statele în curs de dezvoltare și, în acest cadru, cu cele de pe continentul african, cu toate statele lumii.

Întîia etapă a acestui nou itinerar al păcii, prieteniei și colaborării, pe pămînt african, al președintelui țării noastre a reprezentat-o Kenya, fiind, totodată, prima vizită pe care un șef de stat român a întreprins-o la Nairobi, ea constituindu-se, prin întreaga desfășurare, prin rezultatele deosebit de rodnice, într-un eveniment de deosebită importanță în amplificarea și adîncirea relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări.

Noul dialog la cel mai înalt nivel româno-kenyan de la Nairobi are loc la exact un an după cel desfășurat la București, cînd, la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu, președintele Daniel Toroitich arap Moi a vizitat țara noastră, prilej cu care, într-o atmosferă de caldă prietenie, stimă și înțelegere reciprocă, șefii celor două state au abordat, pe larg și în profunzime, aspecte ale relațiilor bilaterale.

Beneficiind de aceste auspicii deosebit de favorabile, noul dialog la cel mai înalt nivel româno-kenyan, de la Nairobi, a evidențiat cu putere semnificația vizitei oficiale de prietenie efectuate în Kenya de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, înscriindu-se la loc de seamă, în cronica raporturilor dintre cele două țări, prin contribuția sa remarcabilă la amplificarea conlucrării româno-kenyene, la întărirea prieteniei dintre cele două țări și popoare, servind, deopotrivă, interesele păcii, cooperării și înțelegerii în lume.

În acest sens, în toastul rostit la dineul oficial oferit în onoarea distinșilor oaspeți români, președintele **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„Vizita pe care o întreprindem în frumoasa dumneavoastră țară constituie o expresie a bunelor relații statornicite între țările și popoarele noastre, pe multiple planuri. Pe baza înțelegerilor la care am ajuns anul trecut în România, a avut loc prima sesiune a Comisiei mixte de cooperare economică, s-au intensificat schimburile dintre întreprinderi și instituții economice, s-au identificat noi domenii de colaborare de interes reciproc.**

Sînt încredințat că vizita și convorbirile

pe care le vom purta, înțelegerile la care vom ajunge vor da un nou impuls conlucrării și colaborării reciproc avantajoase dintre România și Kenya în domeniile economice, tehnico-științifice, culturale și în alte sectoare, ceea ce corespunde pe deplin aspirațiilor de progres ale popoarelor noastre, cauzei înțelegerii, colaborării și păcii în lume".

La rîndul său, președintele **Daniel Toroitich arap Moi** sublinia în toastul său: **„Kenya și România au continuat să dezvolte relații strînse și cordiale. Vizita dumneavoastră în Kenya va contribui în mod semnificativ la întărirea legăturilor de prietenie care există între țările noastre.**

Țările noastre au întreprins multe acțiuni pe linia cimentării prieteniei dintre ele". Evidențiind, în continuare, faptul că **„s-au obținut însemnate progrese pe linia unei mai mari apropieri dintre țările noastre"**, președintele Daniel Toroitich arap Moi a arătat, referindu-se la unele probleme internaționale, că **activitatea României „pentru cauza eliberării Africii australe este bine cunoscută".**

Desfășurate marți, la Palatul Prezidențial din Nairobi, convorbirile oficiale româno-kenyene au demonstrat încrederea că, prin eforturi comune, se pot identifica și valorifica noi posibilități de dezvoltare continuă a colaborării și prieteniei dintre cele două țări.

În cadrul noului dialog la cel mai înalt nivel româno-kenyan, au fost evidențiate cu satisfacție evoluția ascendentă a raporturilor bilaterale și progresele înregistrate în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural, apreciindu-se că au fost create condiții favorabile pentru extinderea lor în viitor, în interes reciproc. În spiritul înțelegerilor și acordurilor de lungă durată dintre România și Kenya, care au în vedere prioritățile fiecărei țări în dezvoltarea economică și socială, s-au reliefat posibilitățile de intensificare a schimburilor comerciale și a cooperării în producție, în diferite sectoare. În acest context, s-a subliniat rolul important ce revine Comisiei mixte de cooperare economică și tehnică în impulsionarea colaborării economice și tehnico-științifice româno-kenyene.

Cu acest prilej, șefii celor două state au ajuns la o serie de concluzii comune privind căile și modalitățile de dezvoltare, în continuare, a colaborării bilaterale reciproc avantajoase, pe baza cărora urmează să se perfecteze, în cel mai scurt timp, acorduri de cooperare.

În cadrul convorbirilor a fost efectuat și un amplu schimb de păreri în legătură cu principalele probleme ale vieții internaționale, prilej cu care s-a subliniat că, deși au apărut unele semne pozitive, situația internațională actuală se menține pe mai departe contradictorie și complexă, ceea ce impune, în continuare, eforturi susținute în vederea opririi cursei înar-

Vizitele oficiale de prietenie ale tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU,

mărilor și a trecerii cît mai grabnice la măsuri concrete și efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, la reglementarea tuturor stărilor de conflict și încordare din lume exclusiv pe cale pașnică, prin negocieri. Totodată, a fost subliniată necesitatea de a se acționa cu toată fermitatea pentru reglementarea globală a problemelor subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe deplină egalitate, avantaj reciproc și echitate în relațiile economice dintre state. În acest context,

președintele Nicolae Ceaușescu a relevat necesitatea conlucrării între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate pentru găsirea de soluții care să ducă la lichidarea sărăciei și subdezvoltării, să favorizeze progresul mai rapid al tuturor țărilor, în primul rînd al celor rămase în urmă, pentru a se asigura stabilitatea economiei mondiale, pacea și securitatea tuturor națiunilor. În acest sens, șeful statului român a apreciat că ar avea o mare însemnătate organizarea unei Conferințe internaționale, în cadrul O.N.U., cu participarea țărilor în curs de dezvoltare și a celor dezvoltate, pentru identificarea de soluții reciproc acceptabile.

Exprimînd solidaritatea României cu lupta popoarelor africane împotriva oricăror forme de exploatare imperialistă, neocolonialistă, președintele Nicolae Ceaușescu a relevat importanța unității de acțiune a țărilor Africii pentru consolidarea independenței politice și economice, pentru afirmarea lor pe calea progresului economic și social.

A fost condamnată cu tărie politica rasistă, de apartheid, a regimului din Africa de Sud, măsurile de represiune ale autorităților de la Pretoria împotriva populației de culoare, majoritară, din această țară, și a fost exprimat sprijinul activ al ambelor țări față de lupta dreaptă a poporului namibian, sub conducerea unicului său reprezentant legitim, SWAPO, pentru dobîndirea independenței naționale a Namibiei, pe baza rezoluțiilor O.N.U., salutînd orice acțiune pozitivă în această zonă a Africii.

În ce privește situația din Orientul Mijlociu, președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Daniel Toroitich arap Moi au arătat că se impune urgentarea soluționării conflictului din zonă pe calea tratativelor, prin convocarea unei conferințe internaționale, sub egida O.N.U., la care să participe toate statele interesate, inclusiv OEP, singurul reprezentant legitim al palestinienilor, Israelul și membrii permanenți ai Consiliului de Securitate.

Rodnicia noului dialog la cel mai înalt nivel de la Nairobi, rezultatele înregistrate și înțelegerile la care s-a ajuns oferă cadrul corespunzător pentru extinderea și adîncirea, în continuare, a relațiilor prietenești, de colaborare multilaterală dintre România și Kenya, în concordanță cu aspirațiile de progres ale popoarelor român și kenyan. Totodată, noul dialog la cel mai înalt nivel româno-kenyan constituie o contribuție de cea mai mare însemnătate la cauza păcii, înțelegerii și colaborării internaționale.

■

Prima vizită în Kenya a unui șef de stat român a prilejuit convorbiri rodnice, ea s-a încheiat cu importante înțelegeri și măsuri de natură să deschidă noi perspective conlucrării româno-kenyene, în avantajul ambelor țări și popoare, al cauzei generale a progresului, păcii și colaborării în lume.

Dumitru Constantin

DOCUMENTAR

Republica Unită Tanzania

Republica Unită Tanzania — cel mai mare stat din regiunea estică africană — are 945 087 kmp și cuprinde o zonă continentală (Tanganyika — 942 626 kmp) și alta insulară (Zanzibar — 1 658 kmp; Pemba și alte insule mai mici — 2 461 kmp) pe care locuiesc 23 200 000 persoane (1987). Are ca vecini: Kenya (nord-est), Uganda (nord), Ruanda, Burundi, Zair (vest), Zambia (sud-vest), Malawi și Mozambic (sud). La est, țărmul este scăldat de Oceanul Indian. În imediata apropiere se află Zanzibar, Pemba, Mafia și celelalte insule care fac parte din acest stat, ce are ca limbă oficială swahili, cea mai importantă limbă a Africii subsahariene.

■

Dovezi incontestabile arată că, încă din mileniul I, pe teritoriul tanzanian de azi locuiau triburi bantu, unele dintre cele mai importante din întregul continent, care au dezvoltat, aici, o foarte puternică și bogată cultură a fierului. Mărturie a nivelului social și de civilizație al acestor meleaguri este și faptul că, în perioadele următoare, așezările înființate pe țărm au stabilit și dezvoltat relații diverse, în principal comerciale, cu grecii, romanii și arabii. În secolul al VII-lea, ținuturile de pe coastă vor fi colonizate de arabi, care, trei veacuri mai tîrziu, întemeiază aici sultanatul Kilwa, cucerit ulterior (1505) de portughezi.

În perioada următoare, pe țărmul Tanganyikăi se înregistrează centre înfloritoare, care au legături comerciale cu regiuni îndepărtate ale Asiei — India, Indonezia și chiar China.

La rîndul său, Zanzibarul, avînd o poziție geografică foarte avantajoasă, cunoaște, încă din antichitate, o civilizație înfloritoare, el fiind recunoscut de timpuriu drept important centru politic și comercial al zonei orientale africane.

În 1660, sultanul Hasan, fiul reginei Fatima, și, peste aproape două veacuri (mai precis în 1833), împăratul Seyd Said al Omanului stabilesc Zanzibarul drept capitală a zonei africane a sultanatului Oman. Vizitat încă din antichitate de greci și egipteni, iar, în 1499, de Vasco da Gama și, mai tîrziu, de nu mai puțin celebrul explorator englez Livingstone și de un alt vestit compatriot al acestuia, Stanley — care și-au stabilit aici baza itinerarelor spre interiorul continental al Africii răsăritene —, Zanzibarul a fost, multă vreme, motiv de dispută și, în consecință, de dominare succesivă de către portughezi și olandezi. Primii l-au cucerit în secolul al XVI-lea, cînd s-au instalat și pe țărmul continental; s-au retras la finele veacului al XVIII-lea, Zanzibarul devenind posesiunea sultanatului Oman și Masqat. În 1856, sultanatul Zan-

împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în țări ale Africii

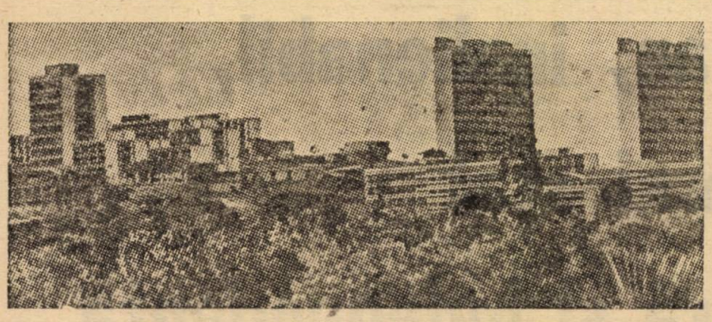

Imagine din Dar Es Salaam — „Portul păcii" (în traducere)

zibar este stat de sine stătător, care, cu timpul, va absorbi și micile principate arabe situate pe litoral.

În timp ce, în 1885, Tanganyika intră sub ocupația colonială germană și e denumită, un deceniu mai tîrziu, „Africa Germană de Est", Sultanatul Zanzibar va fi transformat (în 1890) în protectorat englez. Ocupată în 1916 de trupe britanice, Tanganyika, devine, la încheierea primului război mondial, teritoriu sub mandat al Ligii Națiunilor (iar din 1946 teritoriu sub tutela O.N.U.) administrat de Marea Britanie.

După cel de-al doilea război mondial se intensifică mișcarea de eliberare națională : în 1954 este creat Partidul Uniunea Națională din Tanganyika (TANU), avîndu-l în frunte pe Julius Nyerere. În 1960, Tanganyika obține autonomie internă și, la 12 decembrie 1961, își proclamă independența. Devine republică în cadrul Commonwealth-ului, la 9 decembrie 1962, președintele statului fiind Julius Nyerere.

În Zanzibar, Partidul Afro-Shirazi, fondat în 1957, va acționa, alături de alte forțe politice, în vederea dobîndirii independenței. In iunie 1963, Zanzibarul a obținut autonomia internă, pentru ca, în decembrie același an, să devină stat independent. În ianuarie 1964, după abolirea sultanatului în urma unei răscoale populare, s-a proclamat republică, împreună cu insula Pemba, avînd denumirea de Republica Zanzibar și Pemba.

La 26 aprilie 1964 (asemeni Camerunului, stat creat prin unirea a două teritorii, foste colonii diferite, și Somaliei, care a procedat identic), Tanganyika s-a unit cu Zanzibarul, formînd Republica Unită Tanganyika și Zanzibar, care, în octombrie 1964, își schimbă denumirea în Republica Unită Tanzania. În funcția de președinte al țării a fost desemnat Julius Nyerere (reales în 1965, 1970, 1975, 1980).

Tanganyika a devenit membru al O.N.U. în 1961, iar Zanzibarul, în 1963. Din 1964, noul stat a avut un singur reprezentant la O.N.U. și, respectiv, la Organizația Unității Africane (O.U.A.), ca pas important în direcția consolidării independenței sale naționale.

Din februarie 1967, prin „Declarația de la Arusha", Tanzania a optat pentru edificarea orînduirii socialiste, în condițiile specifice ale țării și continentului. Ca urmare, guvernul a inițiat, din 1970, un amplu program de constituire a „ujamaa" — care prevede cooperativizarea satelor — în vederea ridicării nivelului de trai în zonele rurale și creșterii producției agricole, precum și a dezvoltării unor industrii locale. Programul „ujamaa" a fost relansat în 1973, cînd au fost naționalizate circa 200 de ferme mici și mijlocii. Concomitent, au fost întreprinse naționalizări și în sectorul industrial, atît în zona continentală, cît și în Zanzibar.

În iunie 1975, Adunarea Națională a adoptat un amendament care încorporează, în Constitutia interimară, principiile fundamentale ale edificării unei noi societăți în Tanzania ; ideea majoră este bizuirea pe forțele proprii umane și materiale. Totodată, Uniunea Africană din Tanganyika (TANU) este confirmată ca singura forță politică în zona continentală a țării.

Un moment important în direcția consolidării unității naționale îl reprezintă crearea, la 5 februarie 1977, a Partidului Revoluționar din Tanzania (Chama Cha Mapinduzi), prin unirea celor două partide de guvernămînt — TANU din Tanganyika și, respectiv, Partidul Afro-Shirazi, din Zanzibar și Pemba. Noul partid îl are în frunte pe Julius Nyerere, care, la ora aceea, era și președintele Republicii.

La 25 aprilie 1977, Adunarea Națională aprobă Constituția, care arată că Tanzania se pronunță pentru socialism, libertate, dreptate și pace în interior și în întreaga lume, și, de asemenea, stipulează principiile de bază privind egalitatea tuturor cetățenilor țării, asigurarea democrației și edificarea unei societăți noi, progresiste, prin bizuirea pe forțe proprii. În 1980 și 1984, legea fundamentală a fost amendată, prevăzîndu-se, în esență, sporirea atribuțiilor Adunării Naționale, precum și modificări în componența acesteia.

După ce, în 1984, Julius Nyerere a anunțat că nu va mai candida pentru funcția supremă în stat, la expirarea mandatului său, în 1985, rămînînd doar președinte al Partidului Revoluționar din Tanzania (P.R.T.), la Conferința extraordinară a P.R.T., din august 1985, Ali Hassan Mwinyi (președinte al Zanzibarului și vicepreședinte al Tanzaniei, din aprilie 1984) a fost desemnat unicul candidat pentru alegerile prezidențiale (27 octombrie 1985), obținînd la scrutin, 96 la sută din totalul voturilor exprimate. La 5 noiembrie 1985, el va prelua, oficial, funcția de șef al statului, numindu-l pe Joseph Warioba prim-vicepreședinte al țării și prim-ministru.

În octombrie 1987, s-a desfășurat cel de-al III-lea Congres al Partidului Revoluționar din Tanzania (P.R.T.), care a adoptat „Programul partidului pentru perioada 1987—2002", ce precizează că principala sarcină a P.R.T., în următorii 15 ani, o constituie edificarea bazei economice a socialismului. În perioada de trecere la socialism, partidul se va orienta spre dezvoltarea multilaterală a sectorului de stat și a agriculturii, punînd, totodată, accentul pe întărirea rîndurilor partidului și creșterea rolului său conducător în societate. Congresul a mai adoptat și planul de dezvoltare economico-socială a țării pentru următorii cinci ani (1987—1991), care evidențiază necesitatea soluționării problemelor privind sporirea eficienței tuturor ramurilor economice, precum și a exporturilor, creșterea substanțială a venitului național, intensificarea eforturilor pentru consolidarea independenței economice a țării.

La ora actuală, în atenția autorităților tanzaniene un loc de seamă îl ocupă înfăptuirea programului trienal de stabilizare economică (1987—1989), ce are ca obiective principale dezvoltarea producției alimentare și agricole pentru export ; creșterea veniturilor din export cu 19 la sută, în anii 1988 și 1989 ; modernizarea sistemelor de transporturi, telecomunicații, rețele electrice și aprovizionare cu apă ; sporirea ratei de utilizare a capacității de producție de la 20—30 la sută, cît este în prezent, la 60—70 la sută în 1988—1989. Producția agricolă urmează să crească, anual, cu 5 la sută, iar cea industrială — cu 6,4 la sută. Se are în vedere, de asemenea, adoptarea unor măsuri care să conducă la o creștere a produsului național brut cu 4,5 la sută anual.

După cum se apreciază la Dar Es Salaam, eforturile de dezvoltare a economiei s-au soldat, pînă în prezent, cu rezultate promițătoare. O serie de sectoare-cheie ale economiei au depășit, într-o măsură apreciabilă, starea de stagnare, inclusiv în domeniul agriculturii, unde, în ultima perioadă, s-au obținut însemnate sporuri de producție. Totodată, guvernul de la Dar Es Salaam a elaborat un program în vederea valorificării cît mai complete și eficiente a resurselor naturale de care dispune țara, pentru a contribui la realizarea integrală a planului trienal de restabilire a economiei naționale. În 1987, produsul național brut a crescut cu 3,9 la sută, față de 3,6 la sută în 1986, în mare parte ca urmare a sporirii producției agricole cu 4,4 la sută, iar pentru acest an, se estimează o creștere asemănătoare.

■

Între România și Tanzania s-au stabilit relații diplomatice la nivel de ambasadă la 5 mai 1964, iar, în perioada ce a urmat, raporturile de prietenie și colaborare s-au dezvoltat și adîncit continuu. În acest sens trebuie evidențiat că, în primăvara anului 1972, în cadrul primului itinerar al păcii, prieteniei și colaborării, pe meleaguri africane, al președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a figurat și Republica Unită Tanzania. Convorbirile la cel mai înalt nivel, desfășurate cu acest prilej, cît și cele de la București (din aprilie 1975) au contribuit în mod decisiv la amplificarea relațiilor româno-tanzaniene, stabilind noi și importante domenii de colaborare pe plan bilateral și internațional, spre binele reciproc, în slujba cauzei păcii, progresului și cooperării internaționale.

În Tanzania, personalitatea proeminentă a președintelui Nicolae Ceaușescu este larg recunoscută și elogiată, șeful statului român fiind apreciat ca un prieten apropiat al popoarelor africane, ca un susținător consecvent al cauzei libertății, demnității, independenței și progresului tinerelor state ale Africii. Adresîndu-se tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Partidului Revoluționar din Tanzania, Julius Nyerere, declara : „Dumneavoastră nu numai că ați reușit să dezvoltați națiunea dumneavoastră din punct de vedere economic într-un ritm atît de înalt, dar ați făcut aceasta într-un mod care este destinat să promoveze destinderea și progresul întregii omeniri".

Debutînd sub auspicii dintre cele mai favorabile, vizita oficială de prietenie în Republica Unită Tanzania a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, noul dialog la cel mai înalt nivel româno-tanzanian, întîlnirea dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Ali Hassan Mwinyi beneficiază de un cadru dintre cele mai propice extinderii și aprofundării raporturilor dintre cele două țări, partide și popoare, în interesul reciproc, al cauzei păcii și colaborării în întreaga lume.

Dumitru Mirileanu

Dreptul suveran, inalienabil, al fiecărui stat la dezvoltare liberă şi independentă

În lumina documentelor Conferinţei Naţionale a partidului, a recentelor documente programatice, în frunte cu Tezele din aprilie, se impune, ca o idee-forţă a întregii noastre politici externe, orientarea, de însemnătate hotărîtoare — elaborată prin prisma însăşi a reevaluării originale a raportului dintre teoria şi practica socială, în concordanţă cu marile cerinţe şi responsabilităţi pe care le presupun formularea şi realizarea obiectivelor construcţiei paşnice în fiecare societate, în parte — referitoare la dreptul suveran, inalienabil al fiecărui popor de a-şi hotărî, în mod liber, calea de dezvoltare, de a judeca şi a decide el însuşi asupra a ceea ce corespunde sau nu condiţiilor din propria ţară. În tot ceea ce a întreprins şi întreprinde România în sfera vieţii internaţionale, îşi găsesc manifestarea plenară trăsăturile definitorii ale modului de gîndire şi acţiune ale secretarului general al partidului, preşedintele Republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — spiritul revoluţionar, umanismul şi înalta principialitate, clarviziunea politică, capacitatea profundă de a analiza şi sintetiza evoluţiile şi tendinţele noi ce se manifestă în lumea contemporană, de a surprinde contradicţiile ei, de a identifica concluziile practice şi direcţiile de acţiune, abnegaţia şi pasiunea cu care slujeşte aspiraţiile fundamentale ale poporului român, de pace, prietenie şi colaborare cu toate popoarele. Totodată, pe baza analizei originale, riguroase, exigente a condiţiilor vieţii internaţionale, au fost înlăturate viziunile schematice, rigide, viziunile statice privind realitatea şi relaţiile dintre state în epoca noastră.

Rezultat al uriaşelor schimbări intervenite, în ultimele decenii, pe hartă lumii, au apărut zeci de state noi, care au păşit pe calea dezvoltării de sine stătătoare, contribuind, alături de ţările socialiste, de alte state, la imprimarea unei trăsături esenţiale actualei evoluţii internaţionale : afirmarea puternică a voinţei popoarelor de a se dezvolta liber, deplin stăpîne pe propriile destine, de a-şi făuri viaţa potrivit aspiraţiilor şi intereselor lor naţionale. Aşa cum atestă realitatea, coexistă, în lumea de astăzi, de o mare varietate şi complexitate, ţări socialiste, capitaliste, în curs de dezvoltare. Această compartimentare, devenită clasică, sugerează, fără a o putea defini întru totul, uriaşa diversitate de state — circa 160 — existente în lume. State socialiste, pe care condiţiile concrete naţionale, istorico-geografice, stadiul diferit de dezvoltare economico-socială, politică şi culturală de la care au pornit, experienţele proprii acumulate în procesul dinamic al construcţiei socialiste le deosebesc între ele, consolidîndu-le identitatea proprie fiecărei naţiuni în parte. Cu cît fiecare ţară care edifică noua orînduire demonstrează, în fapt, capacitatea socialismului de a soluţiona mai bine cerinţele progresului societăţii, de a asigura înflorirea şi ridicarea pe noi trepte de civilizaţie a naţiunii, cu atît contribuie mai mult la îmbogăţirea experienţei generale de făurire a noii orînduiri, cu atît sporeşte puterea de atracţie a socialismului în lume. Există, apoi,

ROMÂNIA
mari idei în acţiune

cel mai mare grup de state format de ţările în curs de dezvoltare, aflate în căutarea propriei căi de emancipare social-economică şi înaintare spre progres ; în funcţie de condiţiile şi stadiile specifice în care se găsesc, unele dintre aceste naţiuni parcurg o fază precapitalistă, altele resping această experienţă, optînd pentru transformări sociale de structură, adeseori cu caracter socialist, altele sînt angajate în procesul consolidării decolonizării lor politice, economice şi culturale, traversînd diferite etape ale democratizării vieţii lor interne. Tocmai marea diversitate a lumii de astăzi — inclusiv cerinţa recunoaşterii, a statuării acesteia — conferă epocii noastre artibutele unui umanism polivalent. Există, de asemenea, ţări capitaliste dezvoltate, situate pe diverse continente, a căror experienţă, intrată în cărţile de istorie, certifică că au ajuns la acumulările prezente pe calea jefuirii colonialiste şi neocolonialiste, mai mult sau mai puţin îndelungate, a unor foste colonii, a locuitorilor acestora, şi le menţin, printre altele, prin spolierea ţărilor cu mari debite externe. Cu toate acestea, şi aceste ţări capitaliste oferă o imagine puternic diversificată.

În viaţa internaţională continuă să se confrunte politica de independenţă, suveranitate şi pace cu vechea politică de dominaţie şi asuprire, de nesocotire a drepturilor naţiunilor şi popoarelor la dezvoltare liberă, neîngrădită. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat, în repetate rînduri, de-a lungul ultimilor ani, cerinţa afirmării, însuşirii şi generalizării unui nou mod de gîndire, a relevat cu hotărîre **„principiile ce trebuie să stea la baza acestei gîndiri, schimbările radicale care trebuie să aibă loc în raporturile internaţionale, în politica internaţională şi care să pornească întotdeauna de la înlăturarea cu desăvîrşire a oricărui amestec în treburile interne ale altor popoare, de la asigurarea progresului economic şi social, a independenţei şi suveranităţii popoarelor“.** O trăsătură a noului mod de gîndire o reprezintă recunoaşterea universală a cerinţei, de cea mai mare actualitate, privitoare la respectarea dreptului fiecărui popor de a-şi hotărî, în mod independent, suveran, calea dezvoltării sale. Voinţa ţării noastre de a acţiona pentru afirmarea noii gîndiri şi generalizarea trăsăturilor acesteia şi-a găsit reflectarea în toate documentele — tratate, declaraţii solemne, comunicate comune — încheiate de statul român în ultimele peste două decenii. Pentru că, aşa cum arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu : „Independenţa nu este o problemă de zile mari. Independenţa este o problemă de viaţă, de existenţă a fiecărei naţiuni, şi deci realizarea acestor principii trebuie să stea permanent în centrul activităţii noastre, a tuturor statelor“.** România întreprinde tot ceea ce depinde de ea în vederea întronării, în relaţiile interstatale, a respectului deplin pentru suveranitatea fiecărui popor, pentru opţiunile politice proprii, recunoaşterea dreptului fiecărei naţiuni de a-şi alege sistemul economic, politic, social şi cultural fără nici o ingerinţă din afară. Pe bună dreptate, preşedintele **Nicolae Ceauşescu** sublinia că **„imixtiunile sub orice formă în treburile altor popoare frînează progresul lor social, duc la încordare şi neîncredere între state, dăunează colaborării internaţionale, creează pericole pentru cauza păcii“.** În general, se poate spune că orice fel de încălcare a acestui drept reprezintă nerespectarea şi încălcarea tuturor drepturilor fundamentale ale statelor şi popoarelor, cu consecinţele nocive care decurg. Experienţa istorică demonstrează cu prisosinţă că nu există altă cale decît a colabora pentru a asigura progresul, bunăstarea şi independenţa fiecărui popor.

Dacă România socialistă oferă, astăzi, întregii lumi, imaginea unei societăţi dinamice, înscrisă, definitiv, în arcul progresului economico-social, al dezvoltării puternice a forţelor de producţie, creşterii calităţii, competitivităţii şi eficienţei tuturor activităţilor, a unei ţări care a depăşit unele probleme grele din economia mondială, ce ar fi menţinut-o,

o perioadă îndelungată, într-o stare de înapoiere, aceasta se datorează faptului că partidul comuniștilor români, condus de prestigioasa personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a pornit, întotdeauna, de la adevărul axiomatic că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor, în condiții diferite de la o țară la alta, că fiecare partid și popor trebuie să-și aleagă, în mod independent, linia politică, căile și formele de construcție a societății socialiste și comuniste, în concordanță cu realitățile social-economice naționale, cu particularitățile și tradițiile din fiecare țară, aplicînd creator, novator, principiile generale la condițiile concrete, specifice diferitelor etape ale procesului revoluționar. Din această perspectivă principială, în Tezele din aprilie se arată că **„noi am pornit întotdeauna, și pornim de la concepția revoluționară că socialismul, ca de altfel orice orînduire, își are legile sale obiective și se perfecționează continuu, corespunzător stadiului de dezvoltare. Am pornit de la concepția revoluționară că socialismul se înfăptuiește în mod diferit de la o țară la alta, într-o etapă sau alta a dezvoltării societății, că legile obiective și principiile socialismului științific se aplică diferențiat de fiecare partid la condițiile și realitățile din țara respectivă“.** Accentuarea, în continuare, a caracterului intensiv-calitativ al dezvoltării va permite ridicarea economiei românești la nivelul țărilor mediu dezvoltate în anul 1990, urmînd ca, pînă în anul 2000, România să devină o țară multilateral dezvoltată din toate punctele de vedere. Sînt argumente infailibile în probarea justeței căii, încununate de succes, alese de țara noastră în construcția noii orînduiri.

În spiritul Tezelor din aprilie, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta, recent, că **„soluționarea diferitelor probleme economice, sociale, culturale dintr-o țară revine în întregime fiecărui partid și guvern. De felul cum fiecare partid și guvern va ști să soluționeze problemele depinde și dezvoltarea construcției socialiste, și încrederea de care partidul respectiv se va bucura din partea poporului respectiv. Singurul judecător, care poate aprecia dacă politica unui partid este bună sau nu, este poporul, încrederea poporului din țara respectivă. Considerăm că a trecut timpul — și nu trebuie să mai revină — al etichetărilor, al «modelului» în construcția socialistă.**

Trebuie să pornim de la faptul că nimeni nu se poate socoti deținătorul adevărului asupra vreunei probleme, că felul cum se soluționează problemele — repet — depinde de conducere și de fiecare partid. Și singurul judecător este poporul din țara respectivă !“

Este, aceasta, o condiție fundamentală care asigură conviețuirea pașnică între națiuni, creează cadrul propice soluționării politice a problemelor majore ce confruntă omenirea, permite dezvoltarea liberă și independentă a tuturor națiunilor. Prin tezele și demersurile sale de larg ecou internațional, prin promovarea neabătută a noii gîndiri, a principiilor noi de relații interstatale, prin participarea activă la soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale, România a intrat în conștiința umanității ca promotoare consecventă a înțelegerii și colaborării între popoare, a cauzei nobile a păcii.

Doina Topor

MOSCOVA

Expoziția „ROMÂNIA '88“

— mărturie elocventă a marilor realizări obținute de țara noastră în construcția socialistă —

Deschisă în capitala sovietică la numai cîteva zile după marea sărbătoare a poporului român de la 23 August, expoziția economiei naționale a țării noastre, organizată sub genericul „România '88“, s-a constituit, așa cum au apreciat-o reprezentanții oficiali, specialiștii, publicul și presa sovietică, ca o manifestare de înalt prestigiu, ca un eveniment de primă mărime în cronica relațiilor bilaterale, oferind o imagine de ansamblu asupra rezultatelor cu adevărat impresionante obținute de România în toate domeniile de activitate, în perioada istorică, relativ scurtă, care a trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Ea a permis oficialităților sovietice, precum și publicului larg să cunoască potențialul ridicat pe care l-a atins astăzi economia românească, ca urmare a muncii și creativității poporului nostru, a politicii clarvăzătoare a P.C.R. de industrializare accentuată a țării, a priorității acordate consecvent, în special după Congresul al IX-lea al partidului, dezvoltării cercetării științifice și învățămîntului de toate gradele și legării organice a acestora cu nevoile producției, precum și posibilitățile largi și diversificate de export ale României, inclusiv către U.R.S.S., care ocupă de mai mulți ani locul întîi între partenerii comerciali ai țării noastre.

Gazdele sovietice au rezervat expoziției naționale românești un pavilion central din uriașul complex „Expoziția realizărilor economiei naționale a U.R.S.S.“ (VDNH) din apropiere de Moscova. Amploarea expoziției românești — a cincea și cea mai mare de acest gen organizată de țara noastră în U.R.S.S. în cei 25 de ani de cînd se efectuează schimburi reciproce de expoziții — este ilustrată de faptul că miile de exponate prezentate au fost desfășurate pe o arie de 7 500 mp din care 5 100 mp suprafață acoperită.

La ceremonia de inaugurare a expoziției au fost de față o delegație guvernamentală română, condusă de tovarășul Ștefan Andrei, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, și înalți reprezentanți din partea conducerii de partid și de stat sovietice : N.V. Talîzin, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., A.K. Antonov, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, reprezentanți ai conducerii unor ministere și altor instituții centrale cu caracter economic, ai unor centrale industriale, întreprinderi și firme sovietice care întrețin relații de cooperare cu România.

De la început impresionează buna organizare a expoziției, ordinea și simetria elegantă cu care au fost instalate un foarte mare număr de instalații și produse complexe, care au presupus un mare volum de muncă din partea tehnicienilor și muncitorilor români și sovietici.

În cadrul festivității de inaugurare a expoziției, au luat cuvîntul tovarășii N. V. Talîzin și Ștefan Andrei, care au evidențiat dezvoltarea puternică și multilaterală a economiei românești în anii construcției noii orînduiri, evoluția ascendentă a relațiilor de colaborare pe multiple planuri dintre România și Uniunea Sovietică, în special ca urmare a convorbirilor și înțelegerilor la cel mai înalt nivel, preocuparea statornică a conducerilor celor două țări pentru adîncirea și diversificarea acestei cooperări pe baze reciproc avantajoase, apreciindu-se că expoziția din acest an oferă specialiștilor și publicului sovietic o ocazie nemijlocită de a cunoaște marile realizări economice ale României, nivelul calitativ ridicat al produselor românești, posibilitățile largi de export ale țării noastre, inclusiv pe piața sovietică.

Socialismul — a spus tovarășul N. V. Talîzin — s-a afirmat cu trăinicie pe pămîntul românesc, reprezentînd piatra unghiulară și coloana vertebrală a concepției și conștiinței sociale ale poporului. Colaborarea sovieto-română este multilaterală — a subliniat vorbitorul. Ea înseamnă relații politice, juridice, economice, culturale și în alte domenii. Aspirația noastră comună de a dezvolta și îmbogăți relațiile bilaterale își găsește un larg ecou și sprijin în rîndul milioanelor de comuniști și oameni ai muncii din țările noastre.

În cuvîntul său, tovarășul Ștefan Andrei a arătat că România a obținut realizări cu totul deosebite prin aplicarea consecventă a liniei politice adoptate de Congresul al IX-lea al partidului, care, acum 23 de ani, a marcat momentul cel mai important în evoluția patriei noastre socialiste, în construcția noii orînduiri, deschizînd calea participării și afirmării plenare a întregului popor în această măreață operă istorică. Exprim convingerea — a spus, în încheiere, vorbitorul — că Expoziția națională „România — '88“ va da expresie voinței neclintite a popoarelor noastre de a conferi noi dimensiuni colaborării economice și tehnico-științifice româno-sovietice, spre binele și în interesul reciproc, al cauzei socialismului, colaborării și păcii în lume.

Standurile expoziției înfățișează o gamă foarte largă de instalații și mașini de o mare complexitate, de produse și bunuri realizate de oamenii muncii din patria noastră la înalte cote de tehnicitate și calitate, care le fac competitive pe piețele mondiale.

Un stand de mari proporții, amplasat chiar în mijlocul pavilionului, reține mai multă vreme atenția și interesul vizitatorilor. Aici sînt prezentate tehnici de vîrf realizate de specialiștii români, după concepția proprie sau în colaborare cu o serie de firme străine, cum sînt diferite tipuri de calculatoare electronice, de mare capacitate, precum și minicalculatoare de diverse destinații, calculatoare specializate pentru prelucrarea imaginilor, teleprintere electronice, imprimante pentru tehnicile de calcul, computere pentru design, aparatură medicală și pentru alte sectoare de mare complexitate, avînd încorporate computere, precum și numeroase alte aparate și sisteme electronice produse în România și dintre care unele fac obiectul exporturilor în U.R.S.S. și în alte țări.

Bogat reprezentat în cadrul expoziției este sectorul industriei constructoare de mașini din țara noastră. Printre cele mai reprezentative standuri figurează cel al întreprinderii de comerț exterior „Mașinexportimport", unde sînt prezentate strunguri de mare precizie și manevrabilitate, între care și impresionantul strung carusel cu comandă numerică și magazie proprie pentru instrumente, centrul de prelucrare și frezare pentru instrumente, centrul de prelucrare și frezare pentru piese de mare gabarit — tot electronizate —, mașini și utilaje destinate diferitelor ramuri industriale, cum sînt industria textilă, a confecțiilor și de prelucrare a lemnului, aparatură optică și medicală etc. Tot aici sînt expuse machete ale unor uzine și instalații complexe pentru industria chimică, petrochimică, alimentară și alte ramuri, produse de țara noastră și exportate în ultimii ani în multe țări. Larg reprezentată este și producția de bunuri de consum fabricate de industria românească : televizoare și radioreceptoare, frigidere și congelatoare, mașini de spălat cu program, mașini de cusut moderne, roboți de bucătărie, aragaze, motorete, biciclete, balanțe și numeroase altele.

De un deosebit interes s-au bucurat produsele întreprinderilor „Autodacia" și „Universaltractor", care au expus o gamă largă de autoturisme „ARO", „Dacia" și „Oltcit", precum și numeroase tractoare pentru agricultură și alte sectoare, camioane, autobuze, troleibuze, microbuze și autoutilitare. Alte tipuri de mijloace de transport — de această dată pentru transporturile feroviare, fluviale, maritime și aeriene — sînt prezentate în standurile care au fost organizate de întreprinderile „Mecanoimportexport", „Centrul Național de Aeronautică" și „Uzinimportexport" unde interesul vizitatorilor a fost reținut de locomotivele și vagoanele românești, avioane și planoare, machete de nave de cele mai variate dimensiuni și destinații, utilaje pentru construcții industriale și civile etc. Ofertele largi pentru export ale industriei românești sînt completate de echipamentele și instalațiile moderne pentru diferite ramuri industriale prezentate de „Industrialexportimport" (instalații pentru foraj și pentru minerit, instalații și echipamente pentru industriile chimică și alimentară etc.), „Romenergo" (echipamente energetice), „Contransimex" (materiale și instalații pentru telecomunicații) și de alte întreprinderi exportatoare din țara noastră.

Un mare interes prezintă standurile industriei chimice și petrochimice organizate de întreprinderile „Chimica" și „Danubiana". Aici sînt înfățișate realizări de prestigiu din aceste ramuri, care au cunoscut o puternică dezvoltare în ultimii ani, cum sînt machetele unor uzine și instalații chimice de mare randament, unele exportate în multe țări, inclusiv în U.R.S.S., precum și un mare număr de produse chimice, începînd cu îngrășăminte și continuînd cu anvelope, materiale plastice, celuloză, fire și fibre sintetice, lacuri și vopsele, hîrtie și cartoane, produse din cauciuc sintetic, produse farmaceutice și cosmetice etc.

Deosebit de apreciate în cadrul expoziției au fost exponatele de mobilă și materiale de construcții. Întreprinderile „Tehnoforestexport", „Vitrochim" și „Romsit" au prezentat o largă paletă de garnituri de mobile, materiale de construcții, obiecte din faianță, porțelan și sticlă, corpuri de iluminat și o serie întreagă de alte bunuri de uz casnic, din care multe sînt exportate și apreciate în mod deosebit în U.R.S.S. Publicul larg sovietic a avut posibilitatea, de asemenea, să admire concepția modernă și linia elegantă a produselor textile, a confecțiilor, tricotajelor și articolelor de încălțăminte și marochinărie fabricate în România, dintre care multe sînt incluse pe listele de mărfuri exportate de țara noastră în Uniunea Sovietică.

Vizitatorii expoziției „România '88" au putut, de asemenea, să cunoască înflorirea puternică pe care o cunosc cultura, arta și tipăriturile din țara noastră. Standuri speciale au înfățișat bogata activitate editorială din România, numeroase cărți cu tematică politică ,istorică, științifică, de beletristică și în alte domenii. La loc de frunte au fost expuse operele tovarășului Nicolae Ceausescu și lucrările științifice traduse în limba rusă și în alte limbi străine ale tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. În timpul cît a fost deschisă expoziția, Oficiul Național de Turism O.N.T. a desfășurat o intensă activitate pentru popularizarea frumusetilor naturale si a potentialului turistic de cură si tratament al tării noastre. Totodată, reprezentanții întreprinderilor de comerț exterior si specialiștii români prezenti la expozitie au avut negocieri și contacte cu partenerii sovietici pentru noi înțelegeri privind livrarea în U.R.S.S. a diferitelor produse fabricate în România, în special a unor mașini și utilaje pentru diferite ramuri industriale, strunguri, produse chimice, mobilă, încălțăminte, confecții și alte mărfuri de larg consum, aceste tratative urmînd să continue în lunile viitoare.

Interesul larg al publicului sovietic față de această expoziție a fost ilustrat de afluxul mare de vizitatori în întreaga perioadă în care a fost deschisă expoziția „România '88" — 29 august-3 septembrie. Din discuțiile cu reprezentanți oficiali, cu specialiști și vizitatori sovietici au rezultat cuvinte de caldă apreciere față de calitatea exponatelor și modul de organizare a acestei manifestări, relevîndu-se că ea a reprezentat un deosebit succes, contribuind la mai buna cunoaștere a realizărilor de seamă ale țării noastre în diferite sectoare de activitate la întărirea prieteniei și conlucrării reciproc avantajoase dintre România și Uniunea Sovietică, ceea ce corespunde intereselor celor două popoare, aspirațiilor lor de dezvoltare, progres și prosperitate.

Corespondență de la Nicolae Chilie

ȘAPTE ZILE

Înscrise în cronica relațiilor tradiționale de prietenie cu țările continentului african, expresie elocventă a politicii externe românești, de amplă deschidere și conlucrare cu țările Africii, cu toate statele lumii, indiferent de orînduire socială, vizitele oficiale de prietenie pe care le efectuează, în aceste zile, președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Kenya și Tanzania, marchează, prin rezultatele lor, o nouă și importantă etapă în dezvoltarea raporturilor pe care țara noastră le întreține cu aceste state. Încheiat la ora cînd scriem aceste rînduri, dialogul la cel mai înalt nivel dintre România și Kenya a conferit dimensiuni noi colaborării dintre cele două țări și popoare, contribuind la amplificarea relațiilor de cooperare reciproc avantajoasă pe multiple planuri, în interesul păcii și conlucrării internaționale.

În continuitatea efortului susținut de a sprijini rezolvarea pe cale pașnică a situației din zonele tensionate de glob, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii, s-a întîlnit, săptămîna trecută, cu tovarășul Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, prilej cu care a fost reafirmată poziția României privind necesitatea soluționării, prin mijloace politice, a situației din Orientul Mijlociu, a instaurării unei păci globale și autentice în această regiune, pe baza retragerii Israelului din teritoriile arabe ocupate, recunoașterii dreptului poporului palestinian la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat palestinian independent, asigurîndu-se, în același timp, integritatea, suveranitatea și securitatea tuturor statelor din zonă.

Problemele conflictuale, stările de tensiune au făcut, și în această săptămînă, obiectul unui proces incipient de negociere, pe calea identificării unor soluții optime de reglementare pașnică. În acest sens, continuarea dialogului dintre Iran și Irak, sub egida O.N.U., deși întîmpină o serie de obstacole, oferă legitime speranțe în găsirea unei soluții reciproc acceptabile, care să pună capăt definitiv conflictului din regiunea Golfului.

Preocupante au rămas, în continuare, pentru întreaga opinie publică internațională, problemele stringente ale dezarmării. Remarcînd, în acest context, noi propuneri vizînd crearea de zone lipsite de arme nucleare pe glob, semnalăm că perioada 1—8 septembrie a fost proclamată, prin declarația Conferinței internaționale de la Tananarive asupra Oceanului Indian (Madagascar), din luna aprilie a acestui an, drept săptămînă a „Oceanului Indian — zonă a păcii". Reamintim, în sprijinul acestei declarații, Rezoluția O.N.U. din 1971, care prevede „desființarea tuturor bazelor situate în Oceanul Indian, a instalațiilor militare și a sprijinului logistic al acestora, eliminarea tuturor armelor nucleare și a armelor de distrugere în masă și a oricărei prezențe militare a marilor puteri în Oceanul Indian".

M. B.

Întîlnirea dintre tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU și tovarășul YASSER ARAFAT

În cadrul eforturilor politice — intensificate în ultima vreme — vizînd soluționarea pe cale pașnică a situației din Orientul Mijlociu, săptămîna trecută, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a întîlnit, la București, cu tovarășul Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei. În timpul întrevederilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat hotărîrea poporului român de a sprijini, și în viitor, lupta poporului palestinian pentru înfăptuirea aspirațiilor sale legitime. Conducătorul partidului și statului nostru a subliniat, și de această dată, necesitatea de a se întreprinde, în continuare, noi inițiative și acțiuni menite să contribuie la soluționarea în etape, pe cale politică, prin tratative, a problemelor din Orientul Mijlociu, la instaurarea unei păci globale, juste și durabile pe baza retragerii Israelului din teritoriile arabe ocupate, a rezolvării problemelor poporului palestinian prin recunoașterea dreptului său la autodeterminare — inclusiv la crearea unui stat palestinian independent —, a asigurării integrității, suveranității și securității tuturor statelor din regiune. Cu același prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Yasser Arafat au apreciat că, în actualele condiții, trebuie intensificate eforturile în vederea organizării, într-un timp cît mai scurt, sub egida O.N.U., a unei conferințe internaționale în problemele Orientului Mijlociu, la care să participe toate părțile interesate, inclusiv O.E.P. — reprezentantul unic și legitim al poporului palestinian — și Israelul, precum și membrii permanenți ai Consiliului de Securitate.

ORIENTUL MIJLOCIU

În centrul contactelor politice — problema palestiniană

La sfîrșitul acestei săptămîni, manifestațiile de protest ale populației palestiniene din Cisiordania și Gaza împotriva autorităților israeliene de ocupație vor intra în cea de-a zecea lună. Aceasta — deși unii guvernamentali israelieni, inclusiv ministrul apărării, pronosticau, la începutul anului, că demonstrațiile vor fi de scurtă durată și că forțele armate israeliene vor reuși să restabilească situația anterioară revoltei. Cu toate că manifestanții, mai ales cei care ies în stradă, sînt tineri și, uneori, foarte tineri, revolta palestiniană dă dovadă de o maturitate ce a surprins unele cercuri politice occidentale, demonstrînd, totodată, că își trage seva din rădăcinile adînci ale tradiției de luptă a poporului palestinian.

Zilele trecute, postul de radio Israel, preluat de agenția „KUNA", informa că, între demonstranții palestinieni și forțele armate israeliene, s-au înregistrat noi ciocniri violente în taberele de refugiați și în unele localități din sectorul Gaza. În timpul confruntărilor, militarii israelieni au deschis focul, rănind mai multe persoane. După cum afirma Ran Cohen, membru al Knessetului (parlamentul israelian), forțele armate au folosit, recent, gloanțe de plastic cu o rază de acțiune de 60 m pentru a dispersa o demonstrație din orașul Ramallah, de pe Malul de vest al Iordanului, ucigînd un palestinian și rănind grav alți doi. Concomitent cu aceste manifestații, populația palestiniană din Cisiordania și Gaza a declanșat o grevă generală în semn de protest împotriva expulzării a 25 de presupuși lideri ai revoltei, magazinele, birourile, fabricile din aceste teritorii rămînînd închise.

Situația deosebit de încordată este reliefată și de raportul prezentat Comisiei parlamentare pentru apărare și relații externe de către însuși ministrul israelian al apărării, Yitzhak Rabin, care a arătat că, de la izbucnirea revoltei palestiniene, armata israeliană a arestat 18 000 de arabi în teritoriile ocupate. Yitzhak Rabin a apreciat, de asemenea, că, în prezent, în închisorile militare se mai află 5 600 dintre cei arestați, iar 2 500 sînt menținuți „în stare de arest administrativ" pentru o perioadă de șase luni. Sursele palestiniene indică, însă, cifre mult mai mari.

În altă ordine de idei, luînd cuvîntul în cadrul unei ședințe extraordinare a Knessetului, ministrul israelian al apărării a cerut palestinienilor din teritoriile ocupate „să-și aleagă reprezentanții și să înceapă negocieri cu Israelul pentru soluționarea problemei palestiniene". El a subliniat, însă, că negocierile nu trebuie să aibă loc cu O.E.P. Propunerea lui Yitzhak Rabin a fost aspru criticată de parlamentarii de stînga, care au apreciat-o drept „nerealistă" și „practic imposibilă". Ei au subliniat că, în Cisiordania și Gaza, nimeni nu se poate gîndi măcar să-și asume rolul O.E.P. — singurul reprezentant legitim al poporului palestinian. De altfel, în ultima vreme, în Israel, tot mai multe voci afirmă acest lucru. Fapt semnificativ, directorul general în Ministerul afacerilor externe, Abraham Tamir, a declarat, recent, la o reuniune la Washington cu oficialități guvernamentale, congresmeni și reprezentanți ai comunității evreiești din S.U.A., că pentru palestinieni nu există un reprezentant credibil în afara O.E.P. „Fie că ne place sau nu, O.E.P. este mișcarea care îi reprezintă pe palestinieni" și nici unul dintre cei ce trăiesc în teritoriile arabe ocupate nu va accepta să negocieze cu Israelul, fără autorizația organizației, a opinat Abraham Tamir. Totodată, demnitarul israelian a apreciat că problema revoltei ar trebui soluționată prin mijloace pașnice. În acest scop, el a propus convorbiri pregătitoare cu palestinieni din Cisiordania și Gaza, acceptați de O.E.P., și, ulterior, negocieri cu o delegație iordaniano-palestiniană. După aceste afirmații, blocul „Likud", condus de premierul Yitzhak Shamir, care, împreună cu Partidul Muncii, prezidat de Shimon Peres, formează cabinetul israelian, a cerut destituirea lui Tamir și rechemarea lui imediată în Israel. Pe de altă parte, vicepremierul și ministrul de externe al Israelului, Shimon Peres, a precizat, într-un interviu acordat ziarului britanic „Observer", că nu se va alătura unui guvern care ar respinge un compromis de pace cu arabii. Shimon Peres — care este candidatul Partidului Muncii la postul de prim-ministru în alegerile programate pentru luna noiembrie — a arătat că este dispus să negocieze cu orice reprezentanți ai populației palestiniene care ar accepta rezoluția 242 a Consiliului de Securitate al O.N.U.

În lumea arabă, dar și pe alte meridiane, în special în Europa, în ultimele săptămîni s-a remarcat o intensificare a contactelor politice, inclusiv la nivel înalt, a demersurilor diplomatice pentru soluționarea pe cale pașnică a situației din Orientul Mijlociu, un loc central ocupîndu-l problema palestiniană.

Astfel, regele Hussein al Iordaniei a efectuat, săptămîna trecută, o vizită în Arabia Saudită, unde s-a întîlnit cu regele Fahd. Ulterior, suveranul hașemit a conferit, la Cairo, cu președintele Hosni Mubarak. Egiptul și Iordania sînt două componente importante ale conflictului arabo-israelian și se consultă permanent asupra modalităților de rezolvare a problemei palestiniene — a declarat șeful statului egiptean, relevînd că Egiptul și Iordania sprijină O.E.P. în eforturile ce urmăresc reglementarea justă și durabilă a acestei probleme majore a lumii arabe.

De asemenea, liderul O.E.P., Yasser Arafat va efectua săptămîna viitoare o vizită la sediul Parlamentului vest-european de la Strasbourg, la invitația grupului deputaților socialiști — cel mai puternic din organul legislativ consultativ al Pieței comune.

În zilele următoare, comitetul mixt iordaniano-palestinian va avea prima sa întîlnire după ruperea legăturilor administrative și juridice ale Iordaniei cu Malul de vest. Potrivit unor surse palestiniene citate de ziarul „Al Ittihad" din Abu Dhabi, în cadrul reuniunii va fi examinată problema sprijinului economic special destinat acestui teritoriu.

Este de presupus că demersurile diplomatice se vor intensifica în această perioadă premergătoare sesiunii extraordi-

nare a Consiliului Național Palestinian (parlamentul în exil), care va avea loc, după cum a declarat Abdel Rehim Ahmad, membru al Comitetului Executiv al O.E.P., în intervalul 5—7 octombrie, la Alger. Într-un interviu acordat ziarului „Al Bayan", Rehim Ahmad a precizat că data a fost fixată în urma recentelor consultări de la Tunis între reprezentanții palestinieni.

Noi decizii vin, totodată, să confirme rolul fundamental pe care Organizația pentru Eliberarea Palestinei îl are în soluționarea „problemei cheie" din Orientul Mijlociu, cum a fost deseori numită cauza palestiniană. În acest sens, la Cairo a fost redeschis biroul organizației Al Fatah (principala componentă a O.E.P.). Reprezentantul acestei organizații la Cairo, Zuhdi Al-Qudra, a declarat că decizia egipteană reprezintă un sprijin dat de președintele Mubarak revoltei palestiniene. De asemenea, purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat al S.U.A. a declarat că guvernul de la Washington va respecta hotărîrea judiciară din 29 iunie privind menținerea misiunii O.E.P. la O.N.U. și nu va declara recurs împotriva ei. Această decizie a fost luată din considerente de politică externă, inclusiv ținînd seama de rolul S.U.A. ca țară gazdă, a conchis demnitarul american. Într-o declarație făcută presei, secretarul general al Ligii Arabe, Chedli Klibi, a calificat drept „realistă" decizia Statelor Unite de a menține deschisă misiunea observatorului permanent al O.E.P. la O.N.U. Klibi a apreciat că această opțiune „este o dovadă a faptului că politica S.U.A. se poate schimba pentru a lua în considerare noile realități, respectiv revolta palestiniană din teritoriile ocupate de Israel, care durează de nouă luni".

În concluzie, evenimentele din ultimele săptămîni au scos, din nou, în evidență, fără echivoc, că instaurarea unei păci juste, durabile și globale în Orientul Mijlociu nu se poate realiza decît în condițiile retragerii Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, creării unui stat palestinian independent și asigurării integrității, suveranității și securității tuturor statelor din regiune.

Ștefan Cârjă

Înaintea conferinței miniștrilor de externe din țările nealiniate

În capitala Republicii Cipru, Nicosia, s-au deschis, la 7 septembrire 1988, lucrările Conferinței ministeriale a țărilor nealiniate.

Precedată de o reuniune la nivel de ambasadori și înalți funcționari, care s-a desfășurat în zilele de 5 și 6 septembrie a.c., Conferința va dezbate, de-a lungul a patru zile, probleme politice și economice internaționale majore — pacea și dezarmarea, eliminarea focarelor de criză, lichidarea subdezvoltării și așezarea relațiilor economice pe baze noi, democratice.

Proiectele de documente pe care urmează să le adopte Conferința ministerială — Declarația politică și Declarația economică — reafirmă obiectivele fundamentale ale mișcării de nealiniere, între care dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară, reglementarea pe cale pașnică, prin tratative, a stărilor de conflict și încordare și înfăptuirea noii ordini economice internaționale ocupă un loc prioritar.

Pornind de la aceste obiective, documentele subliniază necesitatea creșterii rolului și eficienței mișcării de nealiniere pe arena internațională, a implicării sale, într-o măsură și mai mare, în reglementarea problemelor majore cu care este confruntată, în această perioadă, omenirea, a întreprinderii de acțiuni menite să oprească tendințele periculoase care se manifestă în lume și să creeze condiții care să ducă la promovarea unor relații de cooperare între toate națiunile.

Republica Socialistă România, care participă, de peste un deceniu, în calitate de invitat, la toate activitățile mișcării de nealiniere, este prezentă și la acest important forum de la Nicosia, ca o expresie elocventă a puternicei solidarități care o leagă de obiectivele fundamentale și acțiunile țărilor nealiniate, a înaltei aprecieri pe care o acordă rolului și contribuției mișcării de nealiniere în soluționarea problemelor grave care preocupă omenirea, în afirmarea unei politici noi, de egalitate, libertate și independență națională, pentru democratizarea vieții internaționale și combaterea oricăror forme de dominație și asuprire.

„România — sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu — acționează în consens cu obiectivele principale ale mișcării de nealiniere, este solidară cu acțiunile și eforturile țărilor nealiniate și în curs de dezvoltare pentru depășirea problemelor cu care sînt confruntate, pentru consolidarea independenței naționale și dezvoltarea lor economică și socială de sine stătătoare".**

Prin obiectivele pe care și le-a propus, este de așteptat ca actuala conferință ministerială, care constituie, totodată, o etapă esențială în pregătirea celei de-a IX-a conferințe a șefilor de stat sau de guvern ai țărilor nealiniate, prevăzută a avea loc anul viitor, să marcheze un moment important pe calea întăririi unității și solidarității țărilor nealiniate, a creșterii rolului lor în soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane. Întărirea unității și conlucrării țărilor nealiniate, așa cum se subliniază și în proiectele de documente, constituie garanția afirmării tot mai puternice a mișcării de nealiniere, ca forță politică în măsură să influențeze pozitiv cursul evenimentelor internaționale, să contribuie la promovarea unei politici noi, de pace, egalitate, independență și largă colaborare, în interesul tuturor popoarelor.

C. Gh.

În această săptămînă...

Beijing. Convorbiri sovieto-chineze

Înainte de a părăsi Beijingul, după încheierea primei întîlniri de lucru sovieto-chineze consacrată problemei kampuchiene, I. Rogaciov, adjunct al ministrului afacerilor externe al U.R.S.S., a declarat, între altele, că partea sovietică — arată „TASS" — este satisfăcută de rezultatele convorbirilor, în urma cărora „am reușit să exindem sfera înțelegerii reciproce. Dar între noi există și serioase deosebiri de vederi", a precizat Rogaciov.

Întîlnirea de lucru dintre adjuncții miniștrilor de externe chinez și sovietic, care a avut loc la Beijing, a fost „folositoare" și a contribuit la „promovarea înțelegerii reciproce între cele două părți", a declarat un purtător de cuvînt al Ministerului de externe al R. P. Chineze, citat de agenția „China Nouă". Rugat să dea detalii, purtătorul de cuvînt a precizat că părțile au avut patru întîlniri care s-au axat asupra problemei kampuchiene, în special asupra retragerii complete a trupelor vietnameze din Kampuchia, cît mai curînd posibil. Convorbirile s-au desfășurat într-o „amosferă de lucru, sinceră și pragmatică". Părțile s-au pronunțat pentru o soluționare echitabilă și rezonabilă a problemei kampuchiene prin mijloace politice și au exprimat dorința de a face tot ceea ce le stă în putință în vederea realizării acestui obiectiv. Întîlnirile au demonstrat că părțile au puncte de vedere comune, dar și divergențe, a spus purtătorul de cuvînt, fără a dezvălui în ce au constat divergențele — arată „China Nouă".

Brazzaville. O nouă etapă a negocierilor privind Africa Australă

Miercuri, din nou, în capitala congoleză, la masa negocierilor au luat loc reprezentanții Angolei, Cubei și Africii de Sud (asistați de cel al S.U.A.), care au avut în centrul atenției problemele încă nerezolvate în timpul întîlnirii precedente, de săptămîna trecută, din Brazzaville. În acest sens, la sfîrșitul lunii august, majoritatea comentatorilor sublinia că numeroase semne de întrebare persistă în legătură cu viitorul procesului de pace din Angola și Namibia, în pofida retragerii trupelor sud-africane de pe teritoriul angolez. Este adevărat, retragerea s-a încheiat cu o zi mai devreme față de calendarul prevăzut (1 septembrie) în acordul încheiat la începutul lunii august, dar negocierile de săptămîna trecută par să se afle în impas.

Retragerea respectivă pune, oficial capăt unei intervenții militare, recunoscută de autoritățile sud-africane în luna noiembrie 1987 și avînd ca pretext „împiedicarea armatei angoleze și aliaților ei cubanezi să distrugă forțele rebele ale Uniunii Naționale pentru Independența Totală a Angolei (UNITA)". Totodată, această retragere amintește și alte cazuri anterioare, deoarece, de la finele lui 1975 — anul independenței

GENEVA

Negocierile iraniano-irakiene

După primele două săptămîni, tratativele directe iraniano-irakiene, sub auspiciile Națiunilor Unite, nu au reușit să depășească primul punct al rezoluției 598, care prevede încetarea focului, suspendarea tuturor acțiunilor militare pe pămînt, pe mare și în aer și retragerea forțelor armate în interiorul frontierelor internaționale recunoscute. De la sfîrșitul săptămînii trecute, convorbirile au continuat în prezența reprezentantului personal al secretarului general al Națiunilor Unite, Perez de Cuellar — ambasadorul suedez la O.N.U., Jan Eliasson.

Dacă pe linia frontului se menține un calm precar după intrarea în vigoare, la 20 august, a acordului de încetare a focului, trei probleme importante continuă să se afle în suspensie : retragerea trupelor irakiene în interiorul frontierelor recunoscute internațional, libera navigație în apele Golfului, inclusiv în Strîmtoarea Ormuz ce desparte Golful (numit de unii Persic, de alții Arabic) de Golful Oman, și degajarea estuarului Shatt-El-Arab — singura cale de acces a Irakului în Golf. În timpul tratativelor, partea irakiană — sintetizează agențiile internaționale de presă — a prezentat trei revendicări esențiale : garantarea navigației libere în Strîmtoarea Ormuz ; începerea, sub supravegherea O.N.U., a operațiunii de degajare a estuarului, care, în prezent, nu poate fi navigabil din cauza avioanelor doborîte și a navelor scufundate în cei opt ani de război ; garanții că Iranul va respecta încetarea focului pe mare. La rîndul lor, reprezentanții iranieni — arată agențiile internaționale de presă — cer evacuarea prealabilă a unei părți din teritoriul lor (aproximativ 1 000 kmp) ocupată încă de trupele irakiene, trecerea pe planul al doilea a problemei degajării estuarului și recunoașterea validării acordurilor de la Alger, din 1975, care le conferă suveranitatea asupra Shatt-El-Arab-ului.

Secretarul general al O.N.U. — remarcă observatorii — s-a străduit să evite aceste dificultăți, încercînd, în special, să amîne discutarea problemei atît de delicate a frontierelor. După părerea lui Perez de Cuellar, care s-a bucurat de sprijinul celor cinci state membre permanente ale Consiliului de Securitate al O.N.U., prioritatea o constituie asigurarea încetării focului, separarea beligeranților și încercarea de a elimina cauzele potențiale de fricțiune, cum ar fi atacurile pe mare. „Aplanarea divergențelor asupra punctelor aflate încă în suspensie privind încetarea focului — declara Perez de Cuellar — este imperios necesară pentru a putea proceda la retragerea trupelor ,la schimbul de prizonieri și la stabilirea unui mecanism de negociere asupra principalei probleme — instituirea unei păci durabile în regiune".

De asemenea, Consiliul Ministerial al Consiliului de Cooperare a Golfului (CCG) a afirmat — în comunicatul final dat publicității la încheierea reuniunii de la Riad — că „va sprijini" eforturile desfășurate de secretarul general al O.N.U., Perez de Cuellar, pentru instaurarea păcii între Iran și Irak. Miniștrii de externe ai celor șase țări arabe membre ale CCG (Arabia Saudită, Bahrein, Emiratele Arabe Unite, Kuweit, Oman și Qatar) apreciază că menținerea încetării focului între Iran și Irak este „un pas important", care va duce la o pace globală și echitabilă în regiune.

Secretarul general al O.N.U. a propus — arată agenția „EFE" — un „miniplan" în trei puncte ca formulă de compromis. Potrivit propunerilor, Irakul ar trebui să-și retragă toate trupele de pe teritoriul iranian, iar Iranul ar trebui să permită libera navigație a navelor irakiene în Golf și să accepte crearea unei comisii O.N.U. însărcinate cu supravegherea „curățirii" estuarului. Ministrul de stat la Ministerul afacerilor externe irakiene, S. Hammadi, a declarat, însă, că „formula avansată de Perez de Cuellar nu este convenabilă" pentru țara sa. Pe de altă parte, ministrul de externe iranian, Ali Velayati, a precizat că țara sa dorește să stabilească o legătură între libertatea de navigație în Strîmtoarea Ormuz a navelor irakiene și retragerea forțelor armate irakiene de pe teritoriul iranian. Totodată, Velayati — arată agențiile de presă — a respins „precondiția" irakiană privind degajarea estuarului, înaintea oricărei retrageri a forțelor irakiene în limitele frontierelor recunoscute internațional. Iranul este de acord cu deblocarea estuarului, „dar la momentul oportun". „Consider — a precizat Velayati — că putem discuta această problemă în cadrul articolului patru al rezoluției (pentru punctul patru al rezoluției 598, vezi „Lumea" nr. 33). În orice caz, nu acceptăm să fie pusă în discuție suveranitatea asupra acestei artere fluviale. (Din septembrie 1980, Irakul revendică suveranitatea asupra întregului curs al fluviului, după ce a abrogat acordul de la Alger din martie 1975, care fixa frontiera dintre Iran și Irak). Ministrul de externe iranian a arătat, totodată, că este dispus să accepte orice soluții de compromis, de oriunde ar veni, în legătură cu viitorul estuarului Shatt-El-Arab, „cu condiția ca ele să nu încalce prevederile Tratatului de la Alger". În acest cadru, a spus el, „sîntem în favoarea unei cooperări totale cu secretarul general al O.N.U. și cu Națiunile Unite".

Referindu-se la ritmul considerat prea lent al negocierilor, reprezentantul special al O.N.U. Jan Eliasson a apreciat că una din cauzele lipsei de progrese rapide este faptul că nu s-au putut desfășura, deocamdată, convorbiri directe între cele două delegații. „Sperăm că vom ajunge, curînd, într-un stadiu cînd cele două părți se vor putea așeza împreună la masa tratativelor, vorbindu-și direct", a declarat acesta.

În pofida lipsei de progrese pentru punerea în aplicare a rezoluției 598, cele două părți și-au arătat disponibilitatea de a rămîne la Geneva pentru a continua negocierile. În cadrul tratativelor iraniano-irakiene, ce se dovedesc atît de complexe și complicate, această atitudine este apreciată de observatori ca fiind ea însăși un pas pozitiv. Atîta timp cît părțile vor rămîne la „masa verde", există speranța că obstacolele vor fi, rînd pe rînd, depășite, iar rezoluția 598, acceptată integral de cele două părți, va fi pusă în aplicare punct cu punct.

C. Ștefan

Angolei — trupele sud-africane au intervenit periodic în această țară, fie pentru a-i „neutraliza" pe membrii SWAPO (Organizația Poporului din Africa de Sud-Vest), fie pentru a acorda ajutor mișcării UNITA, condusă de Jonas Savimbi.

Negociată la începutul lunii august, la Geneva, retragerea sud-africană reprezintă unul dintre succesele obținute în cadrul procesului de pace inițiat în luna mai, la Londra, între Africa de Sud, Angola, Cuba și S.U.A.

Așa cum s-a anunțat, retragerea trupelor sud-africane s-a terminat la 30 august de-a lungul rîului Okavango, care, în nord-estul Namibiei, marchează frontiera cu Angola. Ea intervine după debutul activității, la 16 august, a Comisiei militare mixte pentru a supraveghea încetarea focului. Potrivit unor surse oficiale citate de agențiile de presă, retragerea ar trebui să fie urmată de o repliere a trupelor cubaneze din Angola dincolo de o linie situată — în funcție de relief — de la 40 km la peste 200 km nord de frontiera namibiană. Apoi, în extremitatea de sud a teritoriului angolez, ar urma să existe doar forțe militare angoleze. După cum a declarat generalul I. Gleeson, personalitatea numărul doi în ierarhia militară sud-africană, pentru moment nu există nici o încălcare a acordului de încetare a focului, intrat în vigoare la jumătatea lunii trecute. El a mai apreciat că nou înființata comisie de supraveghere a încetării ostilităților „are mai multă pondere" (decît cea din 1984, după acordul dintre Luanda și Pretoria,care a dus la o retragere sud-africană din Angola, dar care nu a fost de durată), dat fiind actualul cadru, mai larg, al garanților acordului.

După cum precizează surse citate de agențiile de presă, la precedenta rundă a negocierilor s-au înregistrat dezacorduri în ce privește calendarul retragerii forțelor cubaneze din Angola. Se relevă, în context, că Pretoria a pus drept condiție prealabilă pentru aplicarea, începînd de la 1 noiembrie a.c., a Rezoluției 435 (1978) a O.N.U. privind independența Namibiei, realizarea unui acord, pînă la 1 septembrie, legat de „un calendar acceptabil". În același timp, observatorii atrag atenția asupra masivei concentrări militare sud-africane în Namibia — ceea ce creează, firește, noi obstacole procesului de negociere.

În direct raport cu problemele de mai sus, ca și cu altele generate de ele, într-un interviu acordat ziarului „Weekly Mail" de la Maputo, președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (SWAPO), Sam Nujoma, și-a exprimat sprijinul deplin față de negocierile cvadripartite privind reglementarea situației din sud-vestul Africii. Detașamentele SWAPO, a declarat el, au primit indicații să nu angajeze, primele acțiuni de luptă cu trupele sud-africane din Angola și Namibia. În cazul venirii la putere, SWAPO preconizează ca, în viitoarea Namibie liberă, să aplice o politică de conciliere cu toate forțele politice din țară, a spus el. Toți namibienii vor putea să participe la viața politică, în cadrul unei democrații pluripartite. Sam Nujoma a dezmințit opiniile potrivit cărora Namibia independentă „va deveni o sursă de pericol pentru Africa de Sud". Sarcina viitorului guvern va trebui să o constituie crearea bazelor economiei independente a Namibiei, a subliniat președintele SWAPO.

MÜNSTER

Congresul P.S.D.: opțiuni în favoarea păcii și dezarmării

La Münster, reputat centru universitar din nordul Rhenaniei, s-au desfășurat, săptămîna trecută, lucrările celui de-al 33-lea Congres federal al social-democraților vest-germani. Dezbaterile, purtate timp de patru zile, și hotărîrile adoptate conferă acestui forum semnificația unui moment de virf al vieții politice din R.F. Germania. Conducerea P.S.D., cel mai mare partid de opoziție din țară, îl consideră drept o importantă etapă pentru revenirea pe băncile guvernamentale de la Bonn după viitoarele alegeri legislative, programate pentru 1990 ; de unde și eforturile manifest canalizate în direcția prezentării partidului drept „alternativa democratică" a actualei coaliții conservator-liberale aflate la conducere din 1982.

Președintele P.S.D., Hans-Jochen Vogel, a apreciat că partidul dispune de toate premisele pentru a cîștiga alegerile din 1990, subliniind, însă, necesitatea de prim ordin de a se explica populației, în mod convingător, programele pe care le propune în cadrul politicii economice și sociale, îndeosebi de utilizare a forței de muncă, știut fiind că, pe acest plan, șomajul reprezintă una din principalele dificultăți ale actualului guvern, condus de cancelarul Helmut Kohl. În această direcție, statisticile se vădesc drastice. Astfel, potrivit Oficiului federal al muncii din Nürnberg, rata celor în căutare de slujbe continuă să se mențină ridicată (8,5 procente din populația activă), fiind înregistrați 2,16 milioane șomeri. Sindicatele consideră, însă, că la acest număr trebuie adăugați încă 1,5 milioane de oameni care au renunțat să-și mai caute de lucru (multiplele lor încercări vădindu-se zadarnice) și, în consecință, nu mai sînt cuprinși în datele Oficiului federal al muncii. Aceasta înseamnă că, practic, sînt afectați de șomaj aproape 4 milioane de cetățeni vest-germani (între care aproximativ 645 000 de tineri pînă în 25 de ani), situație caracterizată de președintele P.S.D. drept „scandaloasă și amenințînd stabilitatea socială". El a accentuat opțiunea social-democraților pentru investiții sporite în vederea creării de noi locuri de muncă, subliniind rolul ce trebuie, în concepția partidului său, să revină statului în combaterea șomajului și consecințelor sale pe plan social. Congresul a adoptat un program general (în probleme de detaliu vor concretiza opțiunile o serie de comisii) privind politica economică și de ocupare a forței de muncă, menit să stimuleze, în primul rînd, investițiile, recalificarea muncitorilor și funcționarilor, pronunțîndu-se, de asemenea, pentru scurtarea timpului de lucru în vederea atingerii aceluiași țel — crearea a noi locuri de muncă. Trebuie remarcat că, la congres, unul din promotorii noilor teze economice, Oskar Lafontaine, ministrul-prezident al landului Saar, vicepreședinte al P.S.D. (menționat ca probabil candidat al partidului la funcția de cancelar federal în alegerile legislative din 1990), și-a atras criticile reprezentanților sindicatelor (și ale altor delegați) pledînd pentru flexibilitate în problema reducerii timpului de lucru cu o diminuare de salariu proporțională, ca și în ce privește opțiunea susținută de acordare de subvenții publice întreprinderilor particulare care creează locuri de muncă — nemulțumire reflectată, dealtfel, în realegerea sa la vicepreședinție cu un procentaj scăzut de voturi.

Hans-Jochen Vogel și Oskar Lafontaine (stînga). Congresul P.S.D. — etapă importantă în perspectiva alegerilor federale din 1990

Unii observatori apreciază că, lansînd, la Münster, o dezbatere în jurul unei politici economice care să se preocupe, în același timp, atît de interesele oamenilor muncii, cît și ale unor pături capitaliste, P.S.D. ar fi efectuat un „viraj" spre dreapta, în speranța asigurării succesului în alegerile legislative din 1990. Numeroși comentatori apreciază că este vorba, mai degrabă, de o deschidere tactică, necesară P.S.D. pentru a-și cultiva imaginea de „partid popular" și a-și putea ralia votanți și din partea cadrelor mici și medii ale patronajului (există părerea că, în acest mod, P.S.D., care a exclus din nou o alianță politică cu ecologiștii, ar lua în calcul flexibilitatea necesară revenirii la o coaliție guvernamentală cu liber-democrații). Dealtfel, Johannes Rau, de asemenea vicepreședinte al partidului, lansa — pornind de la disensiunile ivite pe această temă — un apel la unitate, subliniind că deschiderea spre care tinde P.S.D. și cultul tradițiilor nu sînt, în mod necesar, antinomice.

Tot la ceea ce se numește „deschidere" poate fi trecută, desigur, și hotărîrea luată la congres de a se introduce procentul de 40 la sută pentru reprezentarea femeilor, atît în repartizarea mandatelor pentru alegeri, cît și în instanțele conducătoare ale partidului, Herta Däubler-Gmelin fiind, astfel, prima femeie aleasă vicepreședintă a P.S.D. Ceilalți doi vicepreședinți sînt Johannes Rau, ministru-prezident al landului Rhenania de Nord-Westfalia, și Oskar Lafontaine, ministru-prezident al Saar-ului. Hotărîrea cu privire la reprezentarea femeilor se consideră că ar putea aduce P.S.D. un spor de voturi de 2—3 procente, suficiente pentru a provoca îngrijorarea partidelor din coaliția guvernamentală.

În fruntea P.S.D. a fost reales, cu o

În această săptămînă...

Noile convorbiri greco-turce

La numai trei luni și cîteva zile de la precedentele lor reuniuni (21—27 mai), comitetele politic și economic greco-turce s-au întrunit din nou, la începutul acestei săptămîni, avînd pe agendă o serie de probleme importante privind restabilirea încrederii, promovarea destinderii și a spiritului de conlucrare în relațiile dintre cele două țări balcanice vecine. De data aceasta, comitetul politic (care și-a inaugurat lucrările la Atena) s-a întrunit la Ankara, iar comitetul economic (ale cărui deliberări au debutat în capitala elenă) s-a reunit la Atena. Lucrările celui dintîi sînt conduse, ca și la runda inițială, din luna mai, de miniștrii de externe ai celor două țări (Mesut Yilmaz și, respectiv, Karolos Papoulias), iar ale celui economic de miniștrii grec și turc de resort.

Create, după cum se știe, în urma întîlnirii de la Davos dintre premierii Andreas Papandreu și Turgut Ozal (30—31 ianuarie a.c.), cele două organisme greco-turce au sarcina de a examina aprofundat, în spiritul procesului de destindere din relațiile reciproce, posibilitățile de depășire a unor probleme complexe, acumulate în timp, de soluționare pe cale politică, pașnică, ca și de dezvoltare a colaborării reciproc avantajoase în diferite domenii. Pornind tocmai de la asemenea premise, prima sesiune a comitetului politic, din capitala elenă, s-a soldat cu unele măsuri de „întărire a încrederii militare" în Marea Egee, de facilitare reciprocă a activității diplomaților celor două țări și de luptă comună împotriva traficului de droguri și a contrabandei ; de asemenea, reuniunea comitetului economic s-a încheiat prin ajungerea voinței celor două părți de a încuraja comerțul bilateral și investițiile reciproce, de a acționa pentru dezvoltarea colaborării în domeniile științei, tehnologiei și turismului.

Noile convorbiri greco-turce, prilejuite de lucrările celor două organisme, au loc după un alt eveniment important din relațiile bilaterale : vizita oficială efectuată la Atena, în luna iunie, la invitația premierului Andreas Papandreu, de către premierul Turgut Ozal — prima vizită a unui șef al guvernului turc în capitala elenă în ultimii 36 ani. Cu acea ocazie, ambele părți și-au exprimat satisfacția față de hotărîrile adoptate la sesiunea inaugurală a comitetului politic, din luna mai, subliniind, totodată, că o cooperare economică fructuoasă, pe plan bilateral, „este favorizată de climatul de încredere și stabilitate înregistrat în relațiile globale dintre cele două țări". Așa cum se arăta în comunicatul prilejuit de vizită, premierii Greciei și Turciei s-au

mare majoritate, Hans-Jochen Vogel (98,8 la sută din voturi).

O atenție deosebită a fost acordată la Congresul de la Münster problematicii externe, P.S.D. pronunțîndu-se, în mod ferm, pentru promovarea unei politici în favoarea păcii și dezarmării. Delegații care au luat cuvîntul au subliniat că, în prezent, au crescut șansele trecerii la noi măsuri de dezarmare, de control al înarmărilor, de întărire a încrederii între state. Numeroși participanți au evidențiat necesitatea sporirii eforturilor conjugate în această direcție, pentru determinarea unor noi pași, pentru realizarea idealurilor destinderii, înțelegerii și colaborării între popoare. Continuarea cursei înarmărilor nu are drept rezultat o mai mare securitate, sublinia președintele de onoare al P.S.D., Willy Brandt, aceasta putînd fi asigurată numai prin eforturi susținute, menite să facă ireversibil procesul dezarmării. Avertizînd împotriva unei „euforii retorice despre dezarmare", Willy Brandt arăta că se poate vorbi, pe drept cuvînt, despre aceasta numai atunci cînd vor fi încheiate acorduri cuprinzătoare. Pentru că, arăta el, chiar dacă numărul rachetelor strategice ar fi redus la jumătate, Vestul și Estul ar dispune încă de peste 11 000 sisteme de arme. În ceea ce privește Europa, a continuat Willy Brandt, este nevoie de un echilibru al armelor convenționale la cel mai scăzut nivel posibil, fiind necesare structuri militare care să nu mai poată face posibil atacul. Ceea ce se cere — a spus el, de asemenea — nu este modernizarea rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune, ci un concept de tratative pentru lichidarea lor.

În rezoluția asupra problemelor păcii și dezarmării în Europa, adoptată de congres, P.S.D. se pronunță pentru continuarea procesului de dezarmare, care ar trebui să includă reducerea cu 50 la sută a armelor strategice ofensive, interzicerea totală a experiențelor nucleare, respectarea în continuare a Tratatului de nedisseminare a armelor nucleare, interzicerea globală a armelor chimice. Social-democrații cer, de asemenea, lichidarea tuturor mijloacelor nucleare cu rază scurtă de acțiune (de pînă la 500 km) și se pronunță împotriva oricărei „compensații" a armelor nucleare eliminate în baza tratatului sovieto-american.

Vasile Crișu

---

declarat de acord că procesul de destindere inițiat prin întîlnirile lor de la Davos (Elveția) și Bruxelles, din primele luni ale anului, „reclamă respect mutual, bunăvoință și perseverență politică, în scopul promovării unui climat de înțelegere între națiunile turcă și greacă".

Înscriindu-se sub asemenea auspicii, noile reuniuni ale celor două organisme — politic și economic — erau chemate, potrivit precizărilor de la Ankara și Atena, să continue examinarea unor măsuri de întărire a încrederii și de dezvoltare a colaborării reciproce, simultan, firește, cu analiza evoluțiilor survenite între timp, a tendințelor înregistrate într-un domeniu sau altul. Programate să dureze trei zile, cele două reuniuni sînt considerate, în primul rînd, ca o expresie a voinței guvernelor grec și turc de a asigura continuitatea „spiritului de la Davos" în relațiile bilaterale, de a căuta noi punți de înțelegere și conlucrare reciproc avantajoasă.

În această săptămînă...

Manila.
Contextul negocierilor asupra bazelor americane

Secretarul de stat american, George Shultz, va avea o întrevedere în luna septembrie, la New York, cu omologul său filipinez, Raul Manglapus, în încercarea de a clarifica anumite probleme din cadrul negocierilor privind bazele militare ale S.U.A. în Filipine, informează ziarele din Manila, preluate de agenția „Kyodo".

Citînd surse ale Ministerului de externe, ziarul filipinez „Inquirer" informează că întîlnirea va avea în centrul atenției problema despăgubirilor, care constituie, de altfel, o principală cauză de divergențe la negocierile bilaterale începute cu patru luni în urmă. Guvernul de la Manila solicită o despăgubire anuală de 1,20 miliarde dolari pentru cei doi ani care au mai rămas pînă la expirarea — în 1991 — a acordului privind bazele americane. Guvernul de la Washington a declarat, însă, că poate plăti numai suma de 1,08 miliarde dolari, avînd în vedere problemele bugetare cu care se confruntă. „Manila Chronicle" remarca, între altele, că se înregistrează o anumită „iritare" la Washington față de derularea mult prea lentă a negocierilor.

R. Manglapus, care conduce delegația filipineză la negocierile privind viitorul bazelor americane, urmează să părăsească Manila la 11 septembrie pentru a participa la sesiunea Adunării Generale a O.N.U., la New York. G. Shultz va fi, de asemenea, prezent la sesiune. Ziarele informează că Shultz a fost cel care a solicitat această întîlnire, programată la 30 septembrie la sediul Națiunilor Unite.

Negocierile dintre guvernul de la Manila și cel de la Washington privind bazele militare Clark și Subic (cele mai mari baze militare americane de peste ocean) au fost întrerupte pînă în prezent de două ori, atît datorită problemei despăgubirilor, cît și datorită chestiunilor ce decurg din prevederile Constituției filipineze referitoare la interzicerea armelor nucleare pe teritoriul național — arată agenția „Kyodo".

Unii observatori politici sînt de părere că este posibil ca S.U.A. și Filipinele să nu ajungă la un acord asupra statutului bazelor militare americane din această țară înainte de alegerile prezidențiale americane din luna noiembrie — relatează agențiile internaționale de presă.

Șeful delegației americane la negocieri, ambasadorul american în Filipine, Nicholas Platt, nu va reveni la Manila înainte de 10 septembrie, au precizat surse americane.

Se apreciază că absența lui R. Manglapus din țară face imposibilă reluarea convorbirilor oficiale la Manila, au relevat sursele.

Au fost avansate, de asemenea, diverse opțiuni pentru a se adăuga la propunerile de procedură vizînd o reducere a datoriei filipineze sau de îmbunătățire a unor acorduri normale care nu au legătură cu contractul asupra bazelor.

Columbia. Plan de reconciliere națională

Președintele Columbiei, Virgilio Barco, a propus, într-un mesaj radiotelevizat, un plan de pace internă în trei etape, destinat reconcilierii naționale. „Inițiativa pentru pace" preconizează suspendarea stării de asediu, un dialog direct cu forțele de gherilă și amnistie pentru membrii acestora. Șeful statului și-a exprimat speranța că planul va putea fi pus în aplicare înainte de încheierea actualului său mandat, în 1990. Cele trei etape preconizate sînt „destinderea", „tranziția" și „reintegrarea" forțelor de gherilă în viața civilă.

În prima etapă, acestea ar trebui să suspende toate operațiunile armate și să desemneze purtători de cuvînt autorizați — unul pentru fiecare mișcare de gherilă. În aceste condiții se va putea stabili un dialog direct pentru realizarea de acorduri privind procesul de reintegrare în viața civilă. Forțele de gherilă vor putea face propuneri privind situația internă, care să fie dezbătute în parlament. Forțele armate — se arată, în același timp — își vor continua acțiunile considerate indispensabile împotriva celor ce practică terorismul sau subversiunea.

În etapa de tranziție, guvernul va acorda o serie de garanții forțelor rebele, cum ar fi suspendarea operațiunilor militare, respectarea drepturilor celor care revin la viața civilă și prezentarea în parlament a unui proiect de lege guvernamental de grațiere a rebelilor.

În cea de-a treia etapă — reintegrarea în viața democratică —, va fi suspendată starea de asediu în vigoare din 1984 și va fi aplicată legea de grațiere — toate acestea supravegheate de „Consiliile regionale de normalizare". Consiliile, care vor fi constituite pe departamente (provincii), vor fi formate din guvernatorii, comandanții militari și șefii polițiilor locale, delegați ai președinției, procuraturii, bisericii catolice, partidelor politice și purătorii de cuvînt ai forțelor de gherilă. Consiliile vor supraveghea aplicarea angajamentelor anterioare, vor planifica reintegrarea rebelilor în viața civilă și vor acorda documente legale celor demobilizați și grațiați.

În Columbia operează șase principale grupuri de gherilă care, în septembrie 1987, au creat „Coordonatoarea națională a gherilei".

Problema Saharei occidentale

Demers al O.N.U. în favoarea unei reglementări pașnice

Săptămîna trecută, ministrul de externe al Marocului, Abdellatif Filali, și șeful Departamentului pentru relațiile externe al Frontului POLISARIO, Bechir Mustafa, au înaintat, oficial, secretarului general al O.N.U. răspunsurile lor la planul de pace pentru Sahara occidentală prezentat, în a doua decadă a lunii august, de Perez de Cuellar. Potrivit surselor Națiunilor Unite, propunerile de pace au fost făcute în comun de O.N.U. și Organizația Unității Africane (O.U.A.). Declarațiile reprezentanților celor două părți, după convorbirile avute separat la Geneva cu secretarul general al O.N.U., lasă să se întrevadă că atît Marocul, cît și Frontul POLISARIO sînt de acord asupra unui punct deosebit de important : conflictul din Sahara occidentală nu poate fi soluționat decît pe cale pașnică.

La încheierea întîlnirii, ministrul de externe marocan, Abdellatif Filali, a afirmat că țara sa acceptă textul „acordului de principiu" propus de O.N.U. și O.U.A. în vederea organizării unui referendum privind viitorul Saharei occidentale. Ministrul marocan a precizat, în continuare, că modalitățile organizării unui referendum trebuie stabilite cît mai curînd posibil. Totodată, A. Filali a respins, categoric, ideea unor negocieri directe cu reprezentanți ai Frontului POLISARIO. „Acordul de principiu acceptat este încheiat cu secretarul general al Națiunilor Unite și nu vom negocia decît cu el", a conchis demnitarul marocan. La rîndul său, Bechir Mustafa a subliniat că Frontul POLISARIO a acceptat „cu unele condiții" planul de pace.

Precizările reprezentanților celor două părți arată că unele divergențe mai vechi se mențin. În timp ce Marocul acceptă, deci, organizarea unui referendum privind viitorul statut al Saharei occidentale sub egida O.N.U. și O.U.A., respingînd, însă, negocierile directe cu Frontul POLISARIO, acesta din urmă se pronunță pentru tratative directe și cere retragerea, înainte de referendum, a trupelor și administrației marocane de pe teritoriul saharian. Or, după cum notează ziarul „Al Ittihad" din Abu Dhabi, citat de „MENA", A. Filali a declarat că forțele armate marocane nu se vor retrage de pe pozițiile lor din Sahara occidentală în cursul referendumului preconizat.

(Potrivit unor surse preluate de agenția „IPS", în propunerile O.N.U. s-ar prevedea ca, pe durata referendumului, prezența forțelor armate și administrației marocane să fie „înghețată", iar trupele să rămînă în cazărmi. Referendumul ar urma să fie organizat de personal al O.N.U., al cărui efectiv s-ar putea ridica la 2 000 de persoane.)

După convorbirile de la Geneva în problema Saharei occidentale, secretarul general al O.U.A., Ide Oumarou, a subliniat că Organizația Unității Africane va depune toate eforturile pentru a sprijini aplicarea planului de pace privind soluționarea pașnică a conflictului din Sahara occidentală. Ca rezultat al eforturilor comune întreprinse de O.N.U. și O.U.A., în prezent există condiții favorabile pentru încetarea acțiunilor armate, care durează în Sahara occidentală de 13 ani, și pentru instaurarea unei păci durabile, pe baza recunoașterii dreptului la autodeterminare, a apreciat Ide Oumarou. În aceeași ordine de idei, ministrul de externe al Spaniei, Francisco Ordonez, a declarat că țara sa și-a exprimat dorința de a-și aduce contribuția la instaurarea păcii în Sahara occidentală și satisfacția în legătură cu răspunsul pozitiv al Marocului și Frontului POLISARIO la planul O.N.U. care prevede o încetare a focului și organizarea unui referendum asupra viitorului acestui teritoriu. Totodată, Ordonez a afirmat că Spania este dispusă să pună la dispoziție date tehnice privind recensămîntul populației din 1974, care ar putea fi utile pentru organizarea referendumului.

După declanșarea conflictului din Sahara occidentală, problema acestui teritoriu a fost dezbătută, în repetate rînduri, în cadrul O.N.U. și O.U.A. În 1981, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o rezoluție în care se afirmă dreptul populației din Sahara occidentală la autodeterminare. Cu același prilej, a fost salutată propunerea șefilor de stat și de guvern ai țărilor membre ale O.U.A. de a se organiza, în acest teritoriu, un referendum, în cadrul căruia populația locală să se pronunțe asupra viitorului său. Se cerea, de asemenea, Marocului și Frontului POLISARIO să angajeze negocieri în scopul realizării unui acord de încetare a focului și menținerea păcii, care să permită organizarea normală a unui referendum. Din cauza amintitelor poziții divergente, pînă în prezent nu s-a putut organiza în teritoriu o consultare a populației locale.

Șt. C.

În 1885, Spania își proclamă protectoratul asupra teritoriului, care devine colonie în 1912 și capătă denumirea de Sahara spaniolă. Între 1946—1958, Sahara occidentală, zona sudică a Marocului și teritoriul Ifni sînt unite administrativ sub numele de Africa de Vest Spaniolă. În 1958, zona sudică a Marocului și, în 1969, teritoriul Ifni sînt retrocedate Marocului. Administrațiile mauritaniană (pînă în 1979) și marocană consideră teritoriul parte integrantă din Mauritania și, respectiv, Maroc. Potrivit legii din 21. 4. 1961, modificată în 1962 și în 1974, Sahara occidentală este declarată provincie a Spaniei. Acordul tripartit, încheiat la 14. 11. 1975, între Spania, Maroc și Mauritania, plasează Sahara occidentală sub administrație tripartită și stipulează încheierea, pînă la 28. 2. 1976, a prezenței militare spaniole. Acordul este condamnat de Frontul POLISARIO (Frontul Popular pentru Eliberarea Saguiei El Hamra și Rio de Oro). La 26. 2. 1976, Spania declară că a pus capăt definitiv prezenței sale militare în Sahara occidentală, competențele administrative fiind transferate Marocului (partea de nord a teritoriului) și Mauritaniei (partea de sud a teritoriului). La 27. 2. 1976, Frontul POLISARIO proclamă „Republica Arabă Democratică Sahariană" (R.A.D.S.), care nu este recunoscută de Maroc și de Mauritania (este însă recunoscută de Algeria și alte țări). Începînd din 1976, au loc ciocniri militare între trupele Frontului POLISARIO și forțele armate mauritaniene (pînă în 1979) și marocane instalate în teritoriu. La 5. 8. 1979, este semnat Acordul de pace între Mauritania și Frontul POLISARIO, în termenii căruia autoritățile mauritaniene declară că nu au nici o pretenție teritorială sau de altă natură în Sahara occidentală, iar zona controlată de Mauritania trece, parțial, sub controlul Frontului POLISARIO. În septembrie 1980, o Comisie a O.U.A. propune un plan de pace, care prevede o încetare a focului, supravegheată de o forță a Națiunilor Unite de menținere a păcii, și organizarea unui referendum în teritoriu, sub egida O.N.U. și O.U.A. Propunerile de încetare a focului și de organizare a unui referendum sînt reiterate în 1983 — 1984, atît de O.U.A. cît și de O.N.U., fără, însă, a se ajunge la un rezultat concret.

În această săptămînă...

Islamabad. În perspectivă electorală

La sfîrșitul lunii august, la Islamabad s-a întrunit Consiliul de urgență al Pakistanului, sub conducerea președintelui interimar, Ghulam Ishaq Khan, pentru a examina situația din țară în urma încetării din viață a fostului șef al statului, Mohammad Zia-ul Haq. Au fost dezbătute, de asemenea, unele măsuri pregătitoare care să asigure o bună desfășurare a alegerilor parlamentare prevăzute pentru 16 noiembrie. În legătură cu scrutinul, președintele interimar a făcut o serie de precizări, între care și aceea că „viitoarele alegeri se vor desfășura în mod liber, echitabil și imparțial".

Pregătirile în vederea alegerilor parlamentare, eveniment-reper al evoluției politice actuale din Pakistan, se desfășoară pe fondul unor precizări de poziție ale unor partide politice ale țării. În acest sens, au avut loc adunările generale ale celor două fracțiuni aparținînd Ligii Musulmane (conservatoare), una din principalele formațiuni politice pakistaneze.

De asemenea, la începutul lunii, Benazir Bhutto, copreședintă a Partidului Poporului din Pakistan (P.P.P.) — cel mai mare partid de opoziție din țară —, a salutat intenția forțelor armate de a se retrage din viața politică a țării — afirmă surse ale P.P.P., citate de agenția „China Nouă". (Este vorba despre declarația șefului Statului Major, generalul Mirza Aslam Beg, care a recomandat forțelor armate pakistaneze să nu se amestece în viața politică a țării).

R.P. BULGARIA

Ritmuri ale dezvoltării

Caracteristică a industriei bulgare — dezvoltarea unor ramuri de vîrf

Sofia respiră, la tot pasul, ritmul înnoitor al prefacerilor prezentului, aflate într-o îmbinare armonioasă cu vestigiile trecutului. Sofia contemporană nu înseamnă numai 250 de monumente istorice și arhitectonice, dar și cartiere noi, cele mai mari fiind „Mladost" și „Liulin", construite în ultimii 10—15 ani, în care trăiesc peste 200 000 de locuitori, grădini și parcuri, complexe ultramoderne social-culturale, școli, spitale, cinematografe, teatre. Edilii Sofiei sînt în permanență preocupați de înnoirea aspectului capitalei lor, funcționalul și esteticul fiind cele două repere luate în calcul în domeniul construcțiilor.

Un eveniment mult așteptat de locuitorii capitalei R.P. Bulgaria este darea în exploatare a celui mai mare obiectiv al ramurii transportului în actualul cincinal (1986—1990) : metroul. În prezent, sînt încheiate lucrările la trei stații, ca și la tunelele dintre ele. Realizarea proiectului, care a început în 1986, a implicat asigurarea unor importante fonduri material-financiare, ca și a forței de muncă necesare. Întreaga activitate de construcție este coordonată de întreprinderea „Metrostroi". Constructorii din Sofia și-au propus ca, pînă în anul 2000, capitala Bulgariei să dispună de 22 km linii de metrou. Acestea vor uni cartierul Obelia de Orlov, cartierul Tolstoi de hotelul Vitoșa și terminalul Bulevardului „9 septembrie" cu punctul „Pocluene".

Dar metroul din Sofia nu înseamnă numai specialiști și tehnică de construcție, ci presupune și o concepție proprie, mai ales asupra stațiilor. Materialele ce vor fi folosite pentru amenajarea acestora — piatră sau metal — vor reflecta gustul estetic al proiectanților, care vor avea în vedere atît exigențele viitorului, cît și stilul tradițional bulgar.

Sînt, acestea, doar cîteva exemple ale ritmului înnoirilor, care se pot remarca, în prezent, pretutindeni în Bulgaria.

Un eveniment de o deosebită importanță pentru dezvoltarea generală viitoare a țării l-au constituit Congresul al XIII-lea al partidului și plenarele C.C. al Partidului Comunist Bulgar din iulie și noiembrie 1987, unde s-au stabilit orientările și modalitățile de acțiune pentru obținerea unei noi creșteri calitative a întregii activități. De asemenea, în februarie anul acesta, a avut loc Conferința Națională a P.C. Bulgar, care a jalonat direcțiile principale ale edificării, în continuare, a socialismului în țara vecină și prietenă. În raportul supus dezbaterii Conferinței s-a arătat că Bulgaria a realizat un salt important în dezvoltarea sa multilaterală, transformîndu-se într-un stat industrial-agrar, cu un nivel material și cultural în creștere. În perioada care a trecut de la cel de-al XIII-lea Congres al P.C. Bulgar — se arată în raport —, venitul național a sporit cu circa 11 la sută, pe baza productivității muncii. În anii 1986 și 1987, creșterea generală a producției industriale a fost de 8,5 la sută — cel mai dinamic și stabil ritm —, dezvoltîndu-se ramuri de vîrf, precum electronica, robotica, construcțiile de mașini, industria chimică, biotehnologia și altele. Au fost asimilate și perfecționate noi produse și tehnologii, înnoindu-se producția.

Același ritm dinamic și stabil al dezvoltării social-economice s-a înregistrat și în primul semestru al anului 1988. Ritmurile la principalii indicatori au fost mai înalte, în comparație cu primii doi ani ai cincinalului și cu prevederile planului. Aproximativ 90 la sută din sporul producției industriale s-a obținut pe seama creșterii productivității sociale a muncii.

O importantă contribuție la obținerea rezultatelor pozitive din economie și-au adus-o complexele „Electronica" și „Industria biotehnologică și chimică". A continuat înnoirea tehnologică a producției : în primul semestru al anului s-au realizat produse noi și perfecționate în valoare de peste 2,3 miliarde leva. Redotarea tehnică se realizează în procesul de integrare a științei cu producția. Astfel, în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut, numărul strungurilor cu comandă-program a crescut cu 411, al liniilor tehnologice automatizate — cu 135, al sistemelor de automatizare — cu 158.

Volumul producției industriale de înaltă calitate a crecut cu 58,2 la sută, în comparație cu primul semestru al anului precedent.

Complexul „Electronica" a realizat o producție cu 416 milioane leva mai mare decît în aceeași perioadă a anului trecut, ceea ce reprezintă aproximativ 30 la sută din sporul global al producției industriale. Sub raportul indicatorilor urmează „Industria biotehnologică și chimică", „Tehnica de transport agricol și de construcții" și „Industria pentru om".

Rezultate bune au fost realizate și în agricultură : volumul producției zootehnice a crecut cu 10,1 la sută, iar al producției fitotehnice — cu 4,8 la sută. Se așteaptă ca recolta din acest an să fie bogată. Trăsătura caracteristică a preocupărilor în agricultura bulgară o reprezintă asocierea acestei ramuri importante a economiei cu știința și industria, într-un organism unitar. Devenind o formă a muncii industriale, agricultura bulgară pășește într-o etapă superioară a dezvoltării intensive.

■

Poporul bulgar prieten sărbătorește, la 9 septembrie, a 44-a aniversare a eliberării de sub dominația fascistă, victoria revoluției socialiste în Bulgaria. Marea sărbătoare a țării vecine și prietene reprezintă un bun prilej de a evoca vechile și puternicele tradiții ale colaborării româno-bulgare în diverse domenii de activitate, ale solidarității între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar, cimentată în lupta împotriva exploatării, a fascismului, pentru apărarea intereselor vitale ale oamenilor muncii.

Factorul determinant al amplificării continue a relațiilor de prietenie româno-bulgare îl constituie frecventele întîlniri și convorbirile rodnice dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al al Republicii Populare Bulgaria. Dialogul la cel mai înalt nivel conferă dimensiuni tot mai ample colaborării multilaterale dintre cele două partide, țări și popoare, în interesul reciproc, al cauzei păcii, colaborării și socialismului.

Mihaela Brumă

ETIOPIA

Planul pe 1988 — 1989

Recent, la Addis Abeba, au avut loc lucrările celei de a doua sesiuni a Adunării Naționale (Shengo) a Etiopiei — țară care, la 12 septembrie, sărbătorește 14 ani de la abolirea monarhiei și înfăptuirea revoluției. Cu acest prilej, au fost adoptate bugetul pentru anul fiscal, început la 1 iulie, ce se ridică la 10,37 miliarde bir (circa 5 miliarde dolari), și planul de dezvoltare economică a țării pentru aceeași perioadă. Principalele priorități economice stabilite de deputați sînt creșterea producției de cereale și a exporturilor și crearea de noi locuri de muncă. Se menționează că un sfert din totalul bugetului va fi alocat dezvoltării sectorului agrar și valorificării resurselor naturale. Se va acorda o importanță deosebită dezvoltării zonelor unde se pot obține recolte bogate și vor fi valorificate prin irigații 25 000 hectare terenuri agricole. De asemenea, s-a hotărît să fie extinsă campania de împăduriri în vederea refacerii echilibrului ecologic.

Între popoarele român și etiopian, între țările și partidele noastre s-au statornicit, de-a lungul anilor, raporturi de prietenie și colaborare, care au fost impulsionate puternic de dialogul la cel mai înalt nivel de la București (decembrie 1978 și noiembrie 1987) și Addis Abeba (iulie 1983) cînd s-au stabilit noi forme, metode și domenii de extindere a cooperării bilaterale, spre binele și interesul ambelor popoare, al cauzei păcii, colaborării și înțelegerii în lume.

Economia mondială în anii '80: un „deceniu pierdut" în planul dezvoltării

Principalele instituții economice internaționale care întocmesc studii de prognoză prelimină, pentru anul în curs, o creștere economică la nivel mondial sub 3 la sută, inferioară celei din 1987, și proiectează pentru 1989 o încetinire încă și mai pronunțată a acesteia.

Un suflu încetinit

Anii '80 se încheie în nota sumbră în care au demarat și care le-a caracterizat întreg parcursul. Ritmurile din final sînt mai ridicate decît cele de la început, dar în vădită diminuare față de cele de la mijlocul intervalului (vezi **tabelul 1**): practic, după 1984, creșterea economică mondială a slăbit, an de an, în intensitate, coborînd, potrivit estimațiilor secretariatului O.N.U., de la 4,5 la sută la 3,2 la sută în 1987 și urmînd să ajungă, în conformitate cu proiecțiile aceleiași surse, la 2,8 la sută în 1988 și chiar la numai 2,6 la sută în 1989. Cu alte cuvinte, ceea ce, la mijlocul anilor '80, s-a numit „relansare" — după (și, evident, prin comparație cu) adînca recesiune din perioada 1980—1983 (ritm mediu anual doar de 1,8 la sută) —, a tins și tinde să pălească treptat, devenind mereu mai firavă decît a fost.

Economia mondială urmează să intre în anii '90 într-o severă pierdere de suflu, care se adaugă moștenirii grele pe care o lasă acestora anii '80. Moștenirea pare să atîrne substanțial în balanță, neîntrezărindu-se o redobîndire a suflului într-o perspectivă apropiată. Un reputat institut de prognoză din Basel prevede, într-un studiu dat recent publicității, o prelungire a dinamicii lente a activității economice mondiale (de numai 2,5 la sută în medie anual) chiar pînă la sfîrșitul secolului.

Prelimînările pe anul în curs și previziunile pe 1989 — ambele cu un grad relativ ridicat de certitudine — fac posibile prime evaluări asupra bilanțului anilor '80. Și bilanțul este decepționant. Chiar dacă prelimînările pe anul în curs și previziunile pe 1989 s-ar dovedi ulterior subaprecieri, anii '80 rămîn să constituie — fără îndoială — intervalul decadal cu **cea mai slabă creștere economică mondială din întreaga perioadă postbelică.** O comparație cu anii '70 — ei înșiși puțin bogați în performanțe și, oricum, cu o creștere economică încetinită față de anii '60 — este deosebit de semnificativă (vezi **tabelul 1**).

La nivel global, ritmul mediu anual al creșterii economice se dovedește, în anii '80, a fi de aproape 1,7 ori mai mic decît în anii '70. La sfîrșitul intervalului decadal anterior, activitatea economică mondială își mărise dimensiunile în proporție de peste jumătate în raport cu începutul acestuia, în timp ce, în anii '80, creșterea a fost de nici 30 la sută. Modificarea procentuală se arată, comparativ, a fi atît de scăzută încît, în ciuda „bazei de pornire" mult superioară din 1980 față de cea din 1970, sporul absolut (în dolari constanți) obținut în anii '80 este inferior celui realizat în anii '70. Se poate spune că este pentru prima dată cînd, în perioada postbelică, se asistă la un asemenea fenomen! Produsul brut pe ansamblul țărilor occidentale industrializate și țărilor în curs de dezvoltare era, în 1980, potrivit datelor O.N.U., de 9 725 miliarde dolari (la prețurile și cursurile de schimb valutar din 1980). Evaluat în dolari 1980 (prin intrapolare), pe baza ritmurilor de creștere din perioada 1971—1980, produsul brut respectiv se ridica, în 1970, la 6 840 miliarde dolari. Evaluat, de asemenea, în dolari 1980, pe baza ritmurilor de creștere din perioada 1981—1989, produsul brut pe ansamblul celor două grupuri de țări ar urma, în 1989, să atingă 11 880 miliarde dolari. Deși „baza de pornire" din 1980 era în proporție de peste 1,4 ori superioară celei din 1970, creșterea procentuală sensibil mai mică din anii '80 a făcut ca sporul absolut în dolari din această perioadă (2 155 miliarde dolari) să fie mult inferior celui realizat în anii '70 (2 885 miliarde dolari).

Distribuție discrepantă a creșterii economice

Moștenirea grea a anilor '80 constă, însă, în principal, în distribuția izbitor discrepantă a acestei creșteri economice, de altfel slabe. Pe baza datelor menționate, se poate evalua că, din creșterea de ansamblu a produsului brut între 1980 și 1989, țările occidentale industrializate au „preluat" peste 80 la sută, țărilor în curs de dezvoltare nerevenindu-le nici 20 la sută. Este o deteriorare gravă a situației față de anii '70. Și în acea perioadă, din creșterea economică pe ansamblu, grosul revenise țărilor occidentale industrializate, dar, prin obținerea unor ritmuri superioare celor înregistrate de acestea, țările în curs de dezvoltare „preluaseră" peste 30 la sută, dobîndind o pondere sporită (de la 18 la sută în 1970 la peste 21 la sută în 1980) în produsul brut cumulat al celor două grupuri de țări. Ritmurile de creștere economică realizate nu fuseseră suficient de ridicate pentru a opri majorarea în continuare a decalajelor economice absolute (diferența, în dolari 1980, între produsul brut pe locuitor din țările occidentale industrializate și produsul brut pe locuitor din țările în curs de dezvoltare sporind de la 7 555 dolari în 1970 la 9 390 dolari în 1980), dar permiseseră, totuși, o diminuare a decalajelor economice relative (ca raport) de la 12,7 : 1 la 11,4 : 1 (vezi **tabelul 2**). Această tendință, ca și sporirea în sine a produsului brut pe locuitor în țările mai puțin avansate, altfel spus a nivelului lor de dezvoltare, făceau ca măcar să existe, pentru țările respective, o perspectivă a îmbunătățirii standardului de viață al populațiilor lor și a reducerii relative a decalajelor ce le despart de țările industrializate.

Accentuarea fără precedent a decalajelor

În anii '80, tendințele au devenit dramatice, îndepărtînd o asemenea perspectivă, închizînd orizonturile și anulînd integral rezultatele pozitive, de altminteri modeste, din anii '70. Ritmul de creștere economică în țările în curs de dezvoltare, în anii '80, este submarginal, de 2,6 ori mai mic decît în anii '70. Similar, în perioada 1980—1989, celui înregistrat de țările occidentale industrializate (vezi **tabelul 1**), acesta nu mai permite țărilor în curs de dezvoltare să-și sporească ponderea în produsul brut de ansamblu, putîndu-se consemna chiar o ușoară diminuare a ponderii respective în 1989 față de 1980

Tabelul 1

CREȘTEREA ECONOMICĂ PE PLAN MONDIAL ÎN ANII '70 ȘI ANII '80

	% din populația mondială în 1985	1970—1979	1980—1989	1980—1983	1984—1987	1988	1989
Țări în curs de dezvoltare	**52,9**						
— global		**5,8**	**2,2**	**1,4**	**2,5**	**2,9**	**3,7**
— pe locuitor		**3,5**	**—0,1**	**—0,9**	**0,2**	**0,6**	**1,4**
Țări occidentale industrializate	**16,0**						
— global		**3,6**	**2,2**	**1,3**	**3,2**	**2,3**	**1,7**
— pe locuitor		**2,9**	**1,6**	**0,7**	**2,6**	**1,7**	**1,1**
Țări socialiste europene	**8,5**						
— global		**5,5**	**3,1***	**2,6**	**3,6**	**3,0**	**n.d.**
— pe locuitor		**4,7**	**2,4***	**1,9**	**2,9**	**2,3**	**n.d.**
China	**22,6**						
— global		**5,7**	**8,6***	**6,9**	**10,4**	**8,0**	**n.d.**
— pe locuitor		**3,8**	**2,3***	**5,6**	**9,1**	**6,7**	**n.d.**
Ansamblul mondial	**100,0**	**4,3**	**2,6**	**1,8**	**3,5**	**2,8**	**2,6**

*) 1980—1988 ; n.d. — date nedisponibile

Sursa : Calculat pe baza datelor O.N.U. (World Economic Survey 1985, 1986, 1987 și 1988) și Băncii Mondiale (World Development Report 1986) ; pentru perioadele 1970—1979, 1980—1989, 1980—1983 și 1984—1987 ritmuri medii anuale ; pentru 1988 estimații, pentru 1989 proiecții ; pentru țările socialiste creșterea produsului material net (venit național), pentru celelalte țări creșterea produsului intern brut.

(datorită ritmului de creştere mai redus decît în ţările occidentale industrializate în perioada 1981—1989). Insuficientă pentru a compensa cel puţin sporul populaţiei, creşterea economică slabă din ţările în curs de dezvoltare marchează, de fapt, o scădere, în anii '80, a nivelului produsului brut pe locuitor, în medie, pe ansamblul acestor ţări. Un fenomen deosebit de grav, fără precedent în perioada postbelică ! De-a lungul acesteia, pînă în anii '80, chiar dacă decalajele faţă de ţările industrializate se adînceau, măcar sporea nivelul în sine de dezvoltare al ţărilor mai puţin avansate (de pildă, creşterea a fost de peste 40 la sută în anii '70). În anii '80, a intervenit, însă, o reducere absolută a nivelului de dezvoltare al acestora din urmă, cu consecinţa nemijlocită a înrăutăţirii şi mai severe a standardului de viaţă — şi-aşa mai mult decît precar — al populaţiilor lor.

Repercusiunile asupra decalajelor sînt lesne de sesizat. Accentuarea decalajelor a căpătat un caracter global, manifestîndu-se pe toate planurile. Pentru prima dată în perioada postbelică, decalajele economice dintre ţările occidentale dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare s-au adîncit nu numai absolut, ci şi relativ, nu doar indirect (prin comparaţie), ci în modul cel mai direct (prin sărăcirea în sine a ţărilor sărace). În medie, decalajul absolut între produsul brut pe locuitor din ţările occidentale industrializate şi produsul brut pe locuitor din ţările în curs de dezvoltare ar urma să crească între 1980 şi 1989, cu circa 1 700 dolari (dolari 1980). Dar, şi mai grav, decalajul relativ ar urma să se ridice, de la 11,4:1 în 1980 la 13,5:1 în 1989, devenind chiar mai mare decît era în 1970 (12,7 : 1) — vezi **tabelul 2.** Tot ceea ce se realizase în anii 70 pe linia reducerii decalajelor relative s-a spulberat ; mai mult, s-a înregistrat o serioasă dare înapoi. Se poate pune problema dacă nu cumva anii '80 ar trebui caracterizaţi în termeni chiar mai aspri decît o face secretariatul UNCTAD, care îi consideră un „deceniu pierdut" din punctul de vedere al dezvoltării.

Tabelul 2

ADÎNCIREA DECALAJELOR

	Produsul brut pe locuitor în dolari 1980		
	1970	1980	1989
Ţări occidentale industrializate	8 200	10 290	11 975
Ţări în curs de dezvoltare	645	900	885
Decalaj			
— relativ	12,7:1	11,4:1	13,5:1
— absolut	7 555	9 390	11 090

Sursa : Calculat pe baza datelor O.N.U. (vezi **tabelul 1**), în dolari 1980 ; evaluările în dolari 1980 asupra produsului brut pe locuitor în 1970 şi, respectiv, în 1989 sînt calculate, pornind de la produsul brut pe locuitor în 1980, pe baza ritmurilor de creştere economică din perioada 1971—1980 (2,3 la sută în ţările occidentale industrializate şi 3,4 la sută în ţările în curs de dezvoltare) şi, respectiv, din perioada 1981—1989 (1,7 la sută şi —0,2 la sută).

Politicile de ieşire din criză pe seama altor ţări

Aceste derulări şi fenomene economice grave din anii '80 pe plan mondial nu au apărut din senin şi nu sînt expresii ale unui destin potrivnic. Nu s-ar putea să nu se facă o legătură între manifestările respective şi politicile economice promovate, în anii '80, de ţările occidentale dezvoltate, care, prin ponderea lor (peste 3/5 din produsul brut, circa 2/3 din schimburile comerciale şi predominanţa în structurile monetar-financiare pe plan internaţional) influenţează puternic evoluţiile economiei mondiale. Confruntate încă din anii '70 cu dificultăţi economice crescînde — legate de coexistenţa unei inflaţii galopante cu ritmuri lente de creştere şi cu un şomaj în continuă sporire, la care s-au adăugat problemele comerciale şi de plăţi determinate de scumpirea achiziţiilor de ţiţei — ţările occidentale dezvoltate, acţionînd în baza vechilor abordări (aflate în contradicţie cu realităţile în schimbare), au înăsprit fără precedent, de la sfîrşitul deceniului trecut şi începutul celui actual, politicile economice, comerciale şi financiare faţă de ţările în curs de dezvoltare. În faţa adîncirii fenomenelor de criză, ţările occidentale industrializate — în fond ignorînd înrîurirea interdependenţelor crescînde — au acordat o atenţie periculos de unilaterală propriilor dificultăţi, neţinînd cont de ale altora mai în nevoie şi chiar încercînd să le depăşească pe ale lor prin accentuarea constrîngerilor asupra acestora, să iasă din criză pe seama altor ţări. În calea exporturilor de produse industriale ale ţărilor în curs de dezvoltare au fost ridicate noi bariere, în special netarifare, şi alte obstacole discriminatorii, diminuîndu-le posibilităţile de încasări financiare. Accesul ţărilor respective la tehnologiile moderne a fost şi mai sever obstrucţionat. Preţurile la tehnologii şi produse înalt prelucrate au fost majorate, în timp ce s-au exercitat presiuni în direcţia achiziţionării la preţuri scăzute a materiilor prime din aceste ţări. Dar, mai ales, au fost exagerat sporite dobînzile la creditele acordate, ştiindu-se prea bine că efectele negative se vor concentra asupra ţărilor în curs de dezvoltare, avînd în vedere poziţia lor doar de solicitatori, dar nu şi de ofertanţi de fonduri pe pieţele internaţionale de împrumuturi. Dobînzile excesive au constituit, în ultimii ani, instrumentul principal prin care au fost transferate consecinţele crizei asupra ţărilor în curs de dezvoltare. Asemenea dobînzi au contribuit substanţial la creşterea masivă a datoriilor externe ale acestor ţări — ce au ajuns la fabuloasa sumă de 1 200 miliarde dolari — dar, şi mai grav, au accelerat rambursarea creditelor la care ţările respective au fost nevoite să recurgă, creîndu-le o împovărătoare aglomerare de plăţi pe o perioadă scurtă. O serie de practici şi manevre inechitabile din domeniul valutar au fost larg utilizate pentru a supraîncărca poverile ţărilor în curs de dezvoltare şi, în faţa crescîndelor dificultăţi de plăţi ale acestor ţări, au fost drastic amputate fluxurile de credite noi către ţările respective. În aceste condiţii, se asistă, de cîţiva ani, la un fenomen denumit îndeobşte „transferul invers de resurse financiare". Vărsămintele în contul amortismentelor şi dobînzilor depăşind cuantumul creditelor nou primite, ţările în curs de dezvoltare au devenit furnizoare nete de fonduri, cedînd din substanţa lor economică, şi aşa modestă, în beneficiul ţărilor occidentale industrializate, cu alte cuvinte ajungînd ele să le finanţeze pe cele din urmă, în loc de a fi exact invers pentru a se asigura o expansiune în continuare a activităţii productive şi schimburilor la nivel global. Capitalul financiar apare, în ultimii ani, ca principalul factor de exploatare neocolonialistă. În anii '80, capitalul financiar occidental a încasat numai sub formă de dobînzi din ţările în curs de dezvoltare sume care echivalează cu datoria cu care aceste ţări intraseră în anii '80, iar datoria contractată suplimentar de ţările respective în această perioadă este imputabilă, aproape în totalitate, plăţilor pentru dobînzi ; cu alte cuvinte, îndatorare nu pentru dezvoltare, ci pentru achitarea datoriilor vechi.

Şi politicile inadecvate în faţa fenomenelor de criză continuă, în ciuda consecinţelor negative devenite tot mai evidente. La sfîrşitul lunii august, o nouă recrudescenţă a majorării dobînzilor a intervenit pe pieţele occidentale. Declanşată de autorităţile americane sub motivaţia combaterii unor presiuni inflaţioniste, noua şi semnificativa sporire a ratelor dobînzilor s-a propagat imediat în rîndurile marilor bănci americane, determinînd, apoi, o reacţie în lanţ în celelalte ţări occidentale. Repercusiunile asupra creşterii economice sînt previzibile, dobînzile excesive fiind unul din factorii de bază ai dinamicii economice slabe din anii '80. Deja există aprecieri că proiecţiile economice pe anul viitor şi chiar pe anul în curs ar trebui revizuite în jos. Dar consecinţele cele mai grave vor fi resimţite de ţările în curs de dezvoltare, care îşi văd substanţial suplimentate plăţile în contul datoriilor, tocmai într-un moment cînd aşteptau — şi era mai mult decît oricînd necesară — o reducere a dobînzilor (şi, deci, a vărsămintelor lor pentru rambursări).

Ameninţările la adresa dezvoltării globale

Rezultatele economice submediocre obţinute, în anii '80, de ţările în curs de dezvoltare, situaţia lor economică deosebit de grea nu ar putea fi despărţite de neobişnuitele constrîngeri comerciale şi, mai ales, financiare la care au fost supuse, în aceşti ani, de către ţările occidentale industrializate şi, îndeosebi, de către capitalul financiar internaţional. „Sărăcia şi mizeria cresc în multe ţări în curs de dezvoltare" — notează raportul pe 1988 al Băncii Mondiale asupra dezvoltării în lume, apreciind că, în aceste ţări, „impactul prelungitului lor colaps economic este mai grav decît cel cauzat ţărilor industriale de marea depresiune economică din anii '30".

Nu doar ţările în curs de dezvoltare sînt, însă, afectate, ci toate ţările lumii, inclusiv cele occidentale industrializate, întreaga economie mondială. În condiţiile interdependenţelor actuale, blocarea creşterii economice şi a pieţelor într-un sector al economiei mondiale se repercutează negativ asupra ansamblului, ducînd, în ultimă instanţă, la un blocaj general. Performanţele economice scăzute la nivel global o confirmă. Şi ameninţările tind să se accentueze. Datorită severei îngustări a pieţei mondiale, intervenită în contextul adîncirii fără precedent a decalajelor, dezvoltarea globală pe termen lung este în pericol : împovărarea ţărilor în curs de dezvoltare obligă aceste ţări la restrîngeri ale achiziţiilor lor, iar efectele resimţite în limitarea exporturilor şi, deci, a creşterii economice în ţările dezvoltate slăbesc capacitatea pieţelor ţărilor respective de

→

a absorbi produse din țările în curs de dezvoltare, cărora li se accentuează astfel dificultățile de plăți și îndatorarea externă — un „cerc vicios" ce tinde să se adîncească, riscînd să conducă la o „asfixie" în economia mondială, printr-o „sufocare" treptată dar generală a țărilor lumii.

Cerința unor abordări și politici noi

Pentru a se evita o asemenea perspectivă, este necesară o **schimbare radicală în economia mondială**, promovîndu-se abordări și politici noi. **„Pentru aceasta** — sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu** — **trebuie să se renunțe cu desăvîrșire la vechea politică economică și să se adopte o politică nouă, democratică — de a pune greutățile crizei economico-financiare, în primul rînd pe seama celor bogați. Îndeosebi, aceasta se impune ca o necesitate în relațiile internaționale între țările sărace și bogate".** Unor asemenea exigențe le corespunde adoptarea, de urgență, a unor măsuri concrete privind : deschiderea largă a piețelor pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare, eliminarea în general a barierelor protecționiste și discriminărilor din calea desfășurării schimburilor ; stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și produselor industriale ; asigurarea accesului în condiții avantajoase al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne ; încetarea practicilor de racolare de cadre de specialitate din aceste țări ; convenirea unor programe de sprijinire efectivă a țărilor respective în domeniile industriei, agriculturii, transporturilor ; orientarea spre dezvoltare, spre sprijinirea țărilor mai puțin avansate, a fondurilor imense irosite astăzi în cursa absurdă a înarmărilor ; soluționarea globală a problemei datoriilor externe prin reducerea urgentă a dobînzilor la rate rațional (nu mai mari de 4—5 la sută) în cazul tuturor creditelor acordate țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv al celor contractate pe lîngă organisme monetar-financiare internaționale, scăderea din datorie a sumelor plătite în contul unor dobînzi inechitabile (peste limitele menționate), încetarea practicilor de aruncare a riscurilor valutare asupra debitorilor, anularea datoriilor în cazul țărilor celor mai sărace și degrevarea de o parte din datorii în cazul celorlalte țări în curs de dezvoltare în funcție de nivelul lor economic, reeșalonarea pe termen lung și cu dobînzi reduse a datoriilor rămase, asigurarea în continuare de credite țărilor în curs de dezvoltare cu dobînzi reduse. Este vorba, deci, nu doar de a se promova politici economice noi, echitabile, dar și de a se adopta măsuri care să permită țărilor în curs de dezvoltare să recupereze, cel puțin în parte, pierderile grele suferite de pe urma injustițiilor trecutului mai îndepărtat sau mai apropiat, tocmai pentru a se asigura continuarea dezvoltării globale care, în condițiile interdependențelor actuale, depinde de progrese semnificative ale țărilor în curs de dezvoltare în lichidarea înapoierii lor economice.

De însemnătate esențială este, în concepția României, organizarea unei **conferințe internaționale**, în cadrul O.N.U., cu participarea, în condiții de deplină egalitate, a tuturor țărilor, atît dezvoltate cît și în curs de dezvoltare, atît capitaliste cît și socialiste, în vederea realizării unui acord corespunzător asupra depășirii crizei economice mondiale, reluării generale a activității economice, soluționării problemelor complexe economico-financiare, înlăturării flagrantelor asimetrii de dezvoltare și instaurării unei noi ordini economice internaționale.

dr. Ilie Șerbănescu

REPORTAJ PE GLOB

R.P.D. COREEANĂ

Republica în anul '40

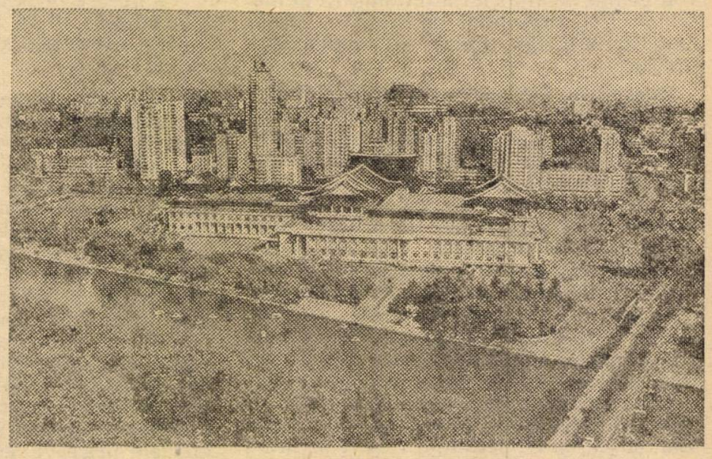

Imagine din cartierul central al Phenianului

O coloană din granit alb, țîșnind spre înaltul cerului și terminată cu o masivă torță roșie domină panorama orașului Phenian. A fost făcută pentru a imortaliza victoria ideologiei revoluționare a Partidului Muncii din Coreea, cunoscută sub denumirea de „Ciuce" și avînd ca finalitate afirmarea omului de tip nou, stăpîn pe propriul destin, constructor al societății socialiste prin forțe proprii, în deplină independență și în condițiile concret istorice ale „Țării dimineților liniștite". Coloana propriu-zisă are 150 de metri înălțime, iar torța 20 de metri și o masă de 4 500 tone.

Privită de la această altitudine, capitala R.P.D. Coreene oferă imaginea unei imaculate păsări Phoenix. Totul, absolut totul, este nou în orașul de pe malurile fluviului Tedong. Cvartalurile de locuințe, edificiile publice, parcurile, întreprinderile, muzeele reprezintă o admirabilă renaștere a capitalei din cenușa și molozul în care fusese aceasta transformată de cele peste 400 000 de bombe lansate în timpul agresiunii imperialiste din 1950—1953.

Mîndrie a întregii națiuni coreene, ultima întemeiere a Phenianului (orașul are o vechime de 1 500 de ani) este rezultatul unui impresionant efort constructiv. Pe numeroasele sale înfățișări urbanistice — zvelte, masive ori cochete — flutură acum steagurile patriei și partidului. Miine e zi de mare sărbătoare în „Țara dimineților liniștite"...

SUCCESE REMARCABILE. În însăși inima capitalei, în vecinătatea unor monumentale edificii din beton, granit și marmură, pe colina Mansudai se ridică o construcție impunătoare, consacrată conservării unor prețioase mărturii ale unei îndelungate perioade de lupte și jertfe pentru o Coree independentă, liberă și socialistă. Este Muzeul Revoluției. Una din cele 90 de săli ale acestui lăcaș este dedicată momentului de deosebită însemnătate politică, de acum patru decenii : proclamarea Republicii Populare Democrate Coreene, la 9 septembrie 1948. Pot fi văzute, aici, drapelul noului stat, Constituția sa democratică, imaginea primei sesiuni a Adunării Populare Supreme, alte valoroase documente, ce ilustrează grăitor această memorabilă zi.

În cele patru decenii care au trecut de atunci (din care să nu uităm cei trei ani de război, 1950—1953, cînd agresiunea imperialistă a provocat cumplite distrugeri și suferințe), oamenii muncii din Republica Populară Democrată Coreeană au obținut remarcabile succese pe drumul refacerii, al înnoirii din temelii a societății, al construcției și civilizației socialiste. Un scurt popas la Combinatul siderurgic din Hwangai oferă elemente concludente ale nivelului dezvoltării economice pe calea trasată de Partidul Muncii din Coreea, sub conducerea tovarășului Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al partidului, președintele Republicii. Urmărind curgerea neîntreruptă a șuvoaielor de metal incandescent și turnarea lui în formele cele mai complicate, cerute de actualul progres tehnic, nu poți să nu încerci sentimentul admirației pentru un popor care a pornit, practic, de la nimic.

Astăzi, Combinatul Hwangai se numără printre cele mai de seamă înfăptuiri ale socialismului. Să notăm că această mare întreprindere, aflată printre primele unități supuse procesului de automatizare a producției industriale, a fost desemnată de conducerea partidului să funcționeze ca o unitate-pilot, loc de unde a început să se propage experiența înaintată, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, în întreaga economie. „Flacăra automatizării" a fost aprinsă aici cu participarea directă a tovarășului Kim Jăng Il, membru al Biroului Politic, secretar al Comitetului Central al partidului.

Punerea bazelor industrializării socialiste (pînă în 1970) a deschis ample perspective dezvoltării unei puternice economii, diversificării acesteia, axată pe valorificarea propriilor resurse și pe crearea de mașini și echipamente necesare tuturor sectoarelor de activitate. Avîntul este considerabil. De pildă, industria mecanică a înregistrat o creștere de 1 690 de ori, în raport cu anul 1946.

ANUL CELOR „200 DE ZILE". Automatizarea presupune, fără îndoială, noul în perpetuă devenire. Astăzi, expresiile lui se numesc, mai ales, electronică și microelectronică. Aceste transformări sînt în strînsă re-

lație cu încurajarea și fructificarea geniului tehnic al poporului din „Țara dimineților liniștite". Este firesc, deci, să aflăm că experiența înaintată are porți larg deschise. Un asemenea tip de necesară experiență se numește, în industria constructoare de mașini-unelte, „mișcarea inovatorilor". Am făcut cunoștință cu una din localizările ei la Uzina ManKyeungdai din Phenian. Gazdele ne-au relatat, cu satisfacție, despre succesele lor în cadrul marii întreceri socialiste, lansate, în luna februarie a acestui an, la scară națională, în întîmpinarea aniversării proclamării Republicii. Este vorba de „Bătălia celor 200 de zile", acțiune menită să conducă la înfăptuirea marilor obiective din planul anual, pînă la 9 septembrie. În uzina de mașini unelte ManKyeungdai din Phenian, la data discuției noastre, erau contabilizate rezultatele doar pe 100 din 200 de zile. Angajamentul pe această perioadă fusese îndeplinit în proporție de 130 la sută. Existau, însă, 226 de fruntași în producție, care realizaseră sarcinile pe cele 200 de zile.

Fluviul Tedong — o magistrală de navigație care își duce apele spre Marea de Vest, pe albia sa dintotdeauna, dar într-un decor cu totul schimbat. Se spune că istoria poporului coreean a curs alături de acest fluviu. Multe au întîlnit apele lui în drumul lor din Munții Rangrim spre mare, dar niciodată ele n-au fost atît de folositoare omului ca astăzi, pentru că omul, eliberat de servitutile trecutului, a știut și știe să le stăpînească, să le îmblînzească. În amonte, de pildă, fluviul nu era navigabil, dată fiind adîncimea insuficientă, în ciuda forței curentului său. Odată, însă, cu realizarea hidrocentralei Tedong, din Deuktcheun, a fost creat un mare bazin, care facilitează o navigație deplină. Baraje, industrii și orașe noi ori reînnoite, holde cum nici nu îndrăznise să viseze țăranul coreean înainte de eliberare, cargouri și pacheboturi într-un neîntrerupt flux al transportului de mărfuri și pasageri — iată principalele elemente de decor ale unui fluviu care, după ce trece, maiestuos, prin Phenianul monumental, se îndreaptă spre mare, unde aproape că nu se mai recunoaște. Acolo, la vărsare, lîngă orașul Nampho, Tedongul pătrunde în chingile unei construcții hidrotehnice fără egal. Este ecluza Mării de Vest, o lucrare epocală a anilor de edificare socialistă, mărturie a capacității economice actuale a țării, a bizuirii pe forțele proprii, pe eroismul poporului și pe geniul său constructiv.

Realizată între 1981 și 1986, această operă de ample dimensiuni este o adevărată lucrare de referință în istoria modernă a Coreei. Deși denumirea generică a obiectivului este de ecluză, în realitate este vorba de un dig-baraj și de trei ecluze prin care pot trece nave între 2 000 și 50 000 de tone. 36 de porți reglează debitul apelor fluviului și ale mării, potolind furia fluxului și refluxului. Construită după proiecte și cu mijloace tehnice exclusiv coreene, această operă monumentală servește nu numai navigației, ci și agriculturii.

Dar să revenim pentru cîteva clipe pe Tedong. „Urcînd" spre capitală și apropiindu-ne de porțile ei, ne abatem la stînga și intrăm în satul sportiv Angol, în ale cărui moderne săli, abia construite, se execută finisările interioare. Aici vor avea loc, în vara anului viitor, competițiile programate în cadrul celui de-al XIII-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților. Lîngă satul Angol, o aglomerare urbană mai poartă încă semnul distinctiv al macaralelor și atmosfera de șantier. Este orașul Kwangbok, în care vor locui 100 000 de persoane. Vorbind despre „Bătălia celor 200 de zile" în această prelungire a Phenianului, inginerul Eum Ki Ou, membru al Comandamentului șantierului, spunea că, pînă la 9 septembrie, principalele construcții vor fi terminate. Angajamentul pe 100 din cele 200 de zile fusese îndeplinit în proporție de 111 la sută.

O atmosferă de muncă responsabilă, direcționată spre înnoirea și dezvoltarea continuă a societății, am întîlnit-o și la Wonsan, un oraș cu 300 000 de locuitori, renăscut și el, ca multe alte localități, din cenușa războiului de la începutul anilor '50. Port însemnat la Marea de Est, Wonsanul asigură o bună parte din legăturile comerciale ale țării cu lumea. Capacitatea sa a sporit continuu, grație unor lucrări de extindere și modernizare, ridicîndu-se, în prezent, la circa un milion tone mărfuri pe an.

Ca orice așezare maritimă importantă, orașul Wonsan are și un șantier naval în care prind formă nave de diverse dimensiuni, pentru necesitățile transportului intern, dar și pentru export. În ultimii 10 ani, producția șantierului a crescut de 30 de ori. „Bătălia celor 200 de zile" era și aici — ca pretutindeni — la cea mai înaltă cotă a dăruirii. Colectivul își propusese să îndeplinească planul anual în proporție de 120 la sută, pînă la 9 septembrie. Existau asigurate toate condițiile materiale pentru un asemenea obiectiv — ne-a declarat Kim Jong Ouk, președintele organizației sindicale, dar, mai ales, existau acele fapte de muncă exemplare, generate de o înaltă conștiință muncitorească. Numai asemenea fapte, generalizate la scara întregii țări, au făcut posibilă dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție și a societății în ansamblul ei, dezvoltare axată pe ideologia „Ciuce".

IDEALUL KORYO. În țara noastră sînt bine cunoscute și se bucură de cea mai caldă apreciere realizările de seamă ale oamenilor muncii din Republica Populară Democrată Coreeană. Între cele două țări și popoare, între partidele noastre s-au dezvoltat trainice raporturi de prietenie și colaborare, contribuția hotărîtoare la promovarea conlucrării bilaterale revenind dialogului la cel mai înalt nivel. Există, în Republica Populară Democrată Coreeană, numeroase locuri evocatoare ale solidarității și tradiționalei prietenii și cooperări româno-coreene, statornicite și întărite în cei 40 de ani ai Republicii din „Țara dimineților liniștite". Unul dintre cele mai semnificative se află în centrul Phenianului. Este o mare piață pe malul drept al Fluviului Tedong, străjuită de o serie de monumentale edificii publice, între care se detașează Palatul de studiu al poporului. În această piață a avut loc, în octombrie 1985, un impresionant miting al prieteniei româno-coreene, prilejuit de vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Democrată Coreeană, la invitația tovarășului Kim Ir Sen. În inimile tuturor coreenilor au rămas puternic întipărite cuvintele secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind sentimentele de profundă apreciere și simpatie ale poporului român față de lupta neobosită și eforturile poporului coreean, sub conducerea Partidului Muncii, în frunte cu tovarășul Kim Ir Sen, pentru dezvoltarea economică și socială a patriei, pentru reunificarea pașnică și independentă a țării, năzuința cea mai arzătoare a întregului popor coreean. **„Doresc să reafirm și cu acest prilej — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — întregul sprijin al Partidului Comunist Român, al României socialiste față de inițiativele Partidului Muncii din Coreea, ale tovarășului Kim Ir Sen, în legătură cu reducerea tensiunii în Peninsula Coreeană, cu organizarea unui dialog, sub diferite forme, între cele două părți ale Coreei — și considerăm că ele sînt rezonabile și juste și pot deschide calea reunificării pașnice și democratice a Coreei".**

Una din aceste inițiative se referă la crearea Republicii Confederale Democrate Koryo între Nordul și Sudul Coreei, respectîndu-se trei principii de bază : independența, calea pașnică, marea reunificare națională. Pe calea spre înfăptuirea unui asemenea deziderat vital al poporului coreean, Nordul a inițiat numeroase eforturi consacrate eliminării tuturor obstacolelor. Cel mai recent este reprezentat de realizarea întîlnirii pregătitoare de la Panmunjon, consacrată unei reuniuni comune a parlamentelor din Phenian și Seul, reuniune care ar urma să adopte o Declarație de neagresiune între Nord și Sud.

...Panmunjonul este o mică localitate situată pe linia de demarcație, la paralela 38. Are o lungime de 250 de kilometri și o lățime de 4 kilometri, cîte 2 kilometri de fiecare parte. Ea se îngustează, însă, incredibil în zona de contacte, unde se află un complex de barăci. În principala sală de conferințe a Comisiei militare mixte de armistițiu, linia care împarte arbitrar un popor, care a dezmembrat dureros o națiune, este reprezentată de firul microfoanelor care trece prin mijlocul mesei de tratative. Oare de acest fir să depindă destinul unei națiuni ?

Fără îndoială, acest anacronism istoric nu va putea să dureze veșnic. Un fir, o linie arbitrară nu vor putea rămîne de-a curmezișul rațiunii și al dorinței fierbinți a unui popor de a se reunifica, pașnic și independent. Oricine vizitează Coreea înțelege acest lucru privind în ochii și în sufletul fiilor ei. Coreenii, oameni harnici și talentați, iubitori de frumos și de prietenie, optimiști, încrezători în propriile forțe, sînt hotărîți să facă totul pentru împlinirea supremului lor ideal : o patrie comună, independentă, pașnică, prosperă.

Virgil Tatomir

GUINEEA-BISSAU

Preocupări economice

În urmă cu 15 ani, prin hotărîrea adoptată de ceea ce s-a numit „istorica ședință din brusă", pe harta politică africană și a lumii a apărut un nou stat independent — Republica Guineea-Bissau. Se încununa, astfel, lupta grea și îndelungată împotriva dominației coloniale portugheze.

În perioada scursă de atunci, autoritățile de la Bissau au acționat pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru înfăptuirea unor transformări radicale, progresiste, în vederea consolidării independenței economice a tînărului stat. Au fost extinse suprafețele agricole, s-au înființat ferme și cooperative agricole model, în care se cultivă bumbac, trestie de zahăr, orez, arahide. În domeniul industrial au apărut peste 300 obiective noi, în care se prelucrează tăței, bauxită, minereu de fier și alte resurse descoperite ca urmare a intensificării prospecțiunilor geologice. De exemplu, în nord a fost descoperit cel mai mare zăcămînt de fosfați din țară, estimat la circa 50 milioane tone.

Acordînd un larg sprijin mișcării de eliberare din Guineea-Bissau, iar, după proclamarea republicii, sprijinind eforturile pentru propășire economică și socială, România socialistă a dezvoltat pe multiple planuri relațiile sale cu această țară africană. Întîlnirile și convorbirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și conducătorii de partid și de stat din Guineea-Bissau au creat condiții dintre cele mai favorabile extinderii și adîncirii relațiilor bilaterale, în interesul ambelor țări, al cauzei păcii și cooperării internaționale.

WASHINGTON

Campania electorală — în ultima fază

Labor Day (prima zi de luni din septembrie, sărbătoare pentru americani) marchează, în mod tradiţional, începutul campaniei pentru alegerile generale din noiembrie. Se reînnoieşte Congresul şi, la Casa Albă, va veni fie un republican fie un democrat.

Peste exact două luni va lua sfîrşit îndelungatul proces electoral care a adus, anul acesta, nu puţine surprize (comentate la vremea respectivă de revista noastră) şi care a intrat în ultima sa fază în exact acelaşi mod. Nici nu se stinseseră bine ecourile ultimei convenţii naţionale, şi începeau să se întrevadă deja unele caracteristici ale campaniei electorale din 1988. În primul rînd, pare să se contureze iminenţa unui rezultat destul de strîns. Mai multe luni consecutiv, sondajele de opinie au constatat că se află în frunte, uneori detaşat, candidatul democrat ; explicaţiile erau multiple, nu cea din urmă fiind aceea că mijloacele de informare insistau asupra ideilor acestui politician nou apărut pe scena naţională. Dar, după convenţia republicanilor, definirea poziţiilor acestora şi un discurs al lui George Bush de acceptare a numirii, considerat cel puţin egal ca audienţă cu al adversarului său, candidatul republican a preluat conducerea în sondaje. Pentru ca, la începutul lunii, să se remarce, din nou, un echilibru pe care observatorii îl văd instalat pentru mai multă vreme.

În al doilea rînd, pare să se impună, şi de această dată, o concluzie mai veche, anume că un coechipier poate aduce prejudicii candidatului la preşedinţie, fără, în schimb, să-l poată ajuta prea mult. Michael Dukakis l-a ales drept candidat la vicepreşedinţie pe senatorul Lloyd Bentsen, cu poziţii foarte conservatoare ; dar, pînă acum, n-a beneficiat prea mult. George Bush l-a desemnat drept coechipier pe tînărul senator Dan Quayle (41 de ani), în ideea că susţine poziţii ultraconservatoare, poate atrage o bună parte din electoratul tînăr şi feminin şi reprezintă viitorul politicii republicanilor. Au izbucnit controverse în legătură cu trecutul acestuia (între altele, faptul că, prin relaţii ale bogatei sale familii, s-a înrolat, la sfîrşitul anilor '60, în Garda Naţională, evitînd, astfel, să ajungă pe frontul din Vietnam), care nici azi nu s-au stins ; dar Bush le-a ignorat şi se pare că nu s-a ajuns, astfel, la nici o criză. Fapt este că, în cazul în care alegerile vor avea cu adevărat un deznodămînt strîns, abia atunci se va vedea cine dintre candidaţi a fost mai inspirat : un coechipier aduce aproximativ 2 la sută din voturi — un procent ce poate deveni hotărîtor.

În al treilea rînd, se constată că o seamă de acuzaţii irelevante şi reciproce încep să domine (şi să înlocuiască) dialogul politic. Dar, cum aceasta este o caracteristică a alegerilor americane, este de presupus că, pe măsură ce se apropie ziua scrutinului, duritătile se vor înteţi. „Alegerile din 1988 — constata «U.S. News and World Report» — pot deveni alegerile fără vreo opreliste".

În al patrulea rînd, observatori şi oameni politici, indiferent de apartenenţă, înclină să considere că hotărîtor va fi votul din noiembrie al numeroşilor democraţi care i s-au alăturat lui Ronald Reagan în 1980 şi în 1984. Republicanii vor să-i menţină, democraţii — să-i reatragă. Or, în cazul acestora, nu se pun numai problemele de competenţă şi de programe, ci şi de ideologie. Astfel, strategia republicanilor s-a clarificat îndată, după convenţia lor, în insistenţele pe „diferenţele ideologice". Într-una din cele mai limpezi luări de poziţie, publicată în revista „Newsweek", fostul preşedinte Richard Nixon insista pe ideea că „alegerile, contrar declaraţiilor lui Dukakis, au în centrul lor ideologia şi nu competenţa" şi sublinia (cum procedează şi George Bush) că guvernatorul ar fi un „liberal deghizat". Sub impactul tendinţelor conservatoare, cuvîntul acesta nu este agreat, astăzi, în America şi, printr-o campanie abilă, fie şi neinsistîndu-se asupra substanţei, acei sprijinitori din urmă cu patru ani pot fi menţinuţi. „Cei doi factori ai formulei victoriei lui Bush — era de părere R. Nixon, în analiza amintită — sînt schimbare şi continuitate. Acestea nu se exclud reciproc. Bush poate şi trebuie să promită continuitate ; Dukakis nu poate. Dar, dacă Bush îi permite lui Dukakis să fie singurul candidat care promite schimbare, va pierde".

Aceasta întrucît, în al cincilea rînd, cum s-a afirmat nu o dată, alegerile din acest an sînt foarte importante şi în perspectivă. O nouă Administraţie va coincide cu începutul deceniului următor, conturînd şi modelînd anumite concepţii, opţiuni şi direcţii de dezvoltare ; dacă, însă, se va menţine la putere încă un mandat, va impune modele şi tendinţe cu care America va intra în secolul următor. Prin urmare — dincolo de competenţă, stil, trecut politic, în mare măsură asemănătoare în cazul celor doi candidaţi — este vorba şi de o viziune asupra Americii viitoare, ceea ce pare să arate că alegerile au, într-adevăr, şi o sesizabilă tentă ideologică. Or, aceste viziuni, indiferent cum ar fi calificate, sînt destul de diferite.

Cu toate că ambii candidaţi vor să demonstreze că poziţiile lor, pragmatice, s-ar afla, mai degrabă, la centru, diferenţe destul de marcate există. Michael Dukakis se pronunţă pentru o creştere economică fără inflaţie şi programe de reciclare, încît categorii cît mai largi să beneficieze în plan social, după înlăturarea politicilor care — spune el — „au transformat ţara în cel mai mare datornic al lumii, au ipotecat viitorul copiilor noştri, triplînd datoria naţională, au permis creşterea sărăciei şi a celor rămaşi fără adăpost pe străzile Americii, au redus puterea de cumpărare a celor ce muncesc şi au provocat declinul bazei noastre industriale". George Bush se găseşte în poziţia de a apăra, mai întîi, realizările Administraţiei : inflaţia a coborît la 4 la sută, faţă de 13 la sută în urmă cu opt ani ; ratele dobînzilor, aflate la 21 la sută, au fost reduse la jumătate ; şomajul a scăzut. Deşi

---

În această săptămînă...

Singapore. Alegerile parlamentare — previziuni confirmate

La 3 septembrie, 1,7 milioane de singaporezi au fost chemaţi la urne în vederea desemnării membrilor unui nou parlament. Rezultatul votului a confirmat previziunile observatorilor politici : Partidul Acţiunea Populară — de guvernămînt —, aflat la putere din 1959, a obţinut 80 din cele 81 de mandate în Parlament, urmînd, astfel, să formeze un nou guvern pentru următorii cinci ani.

Primul ministru, Lee Kuan Yew, a dizolvat parlamentul la 17 august, cu un an înaintea încheierii mandatului prevăzut de Constituţie. Comentatorii apreciază că alegerile generale au fost devansate în speranţa că situaţia economică actuală va constitui un element decisiv în favoarea succesului partidului de guvernămînt. Astfel, produsul naţional brut al Singapore-ului a crescut cu 11,1 la sută în prima jumătate a anului în curs, ceea ce reprezintă o redresare faţă de o scădere de 1,8 la sută a acestui indicator economic-cheie, înregistrată în 1987.

Partidul Acţiunea Populară (P.A.P.) se află la conducerea insulei-stat de 30 ani. Format în 1954, P.A.P. a cîştigat pentru a opta oară succesiv alegerile generale începînd cu 1959 şi pentru a şasea oară de la 9 august 1965, cînd Singapore a devenit stat independent. În 1984, la scrutinul precedent, partidul de guvernămînt a obţinut 77 din cele 79 de locuri ale parlamentului (între timp, numărul acestora ridicîndu-se la 81). Cele 80 de mandate obţinute de Partidul Acţiunea Populară în forul legislativ îi conferă primului ministru Lee Kuan Yew prerogativele de a deveni preşedintele Republicii. (În Singapore, preşedintele este ales de parlament).

La o conferinţă de presă, organizată după anunţarea rezultatelor, premierul a declarat că „succesul partidului de guvernămînt constituie o victorie solidă" — relatează agenţia „China Nouă".

Componenţa noului cabinet va fi anunţată în cursul acestei săptămîni.

recunoaşte că „lucrurile nu sînt perfecte în această ţară ; sînt oameni care n-au gustat din fructele expansiunii economice, şi trebuie să-i ajutăm", George Bush susţine că „faptele ar fi de partea republicanilor", că „America nu este în declin", că „forţele nu sînt epuizate" şi că trebuie să se încheie „misiunea începută în 1980" (deci, continuitate), cu accent tot pe individ şi pe „valorile tradiţionale" ale societăţii. Vicepreşedintele promite că va crea 30 milioane noi locuri de muncă, în opt ani ; dar nici el nu oferă detalii în legătură cu aceasta. Michael Dukakis doreşte eliminarea deficitelor bugetar şi comercial ; la fel şi George Bush, dar îl acuză pe guvernator că, spre deosebire de el, va recurge la sporirea impozitelor, ca principală pîrghie. Democraţii vor revigorarea legilor antitrust ; republicanii lasă întreprinderii şi iniţiativei particulare cîmp larg. Democraţii se pronunţă pentru îmbunătăţirea educaţiei şi rolului statului în acest proces ; republicanii insistă pe rolul familiei. Şi unii şi alţii doresc o Americă eliberată de droguri, un accent mai mare pe prezervarea mediului înconjurător şi dezvoltarea industriei energetice. În plan extern, George Bush se pronunţă pentru continuarea politicii actuale, insistă pe reduceri ale armelor strategice, dar menţinînd o apărare puternică. Michael Dukakis doreşte şi el o apărare puternică, dar se împotriveşte Iniţiativei de Apărare Strategică („războiul stelelor") şi altor sisteme de rachete nucleare pe care republicanii le promovează.

În detaliu se pot stabili multe diferenţe între opţiunile celor doi candidaţi, incluse în platformele electorale, care cuprind, însă, şi o mare doză de declaraţii politice vagi. În fapt însă, abia o mică parte din cele cîteva puncte amintite au apărut în discursurile candidaţilor. Pe de o parte, aceasta se întîmplă datorită dezinteresului electoratului şi unei anumite ignoranţe şi apatii, iscate din convingerea intimă că puţine lucruri se vor schimba cu adevărat. Pe de altă parte, datorită dirijării campaniei, cu ostentaţie, spre punctele mai slabe ale adversarului, tactică riguros adoptată de republicani. Astfel, pînă acum, strategia lui George Bush a fost de a-l descrie insistent pe Dukakis drept insuficient axat pe politica externă şi în domeniul combaterii criminalităţii, dorind să readucă, în economie, principii liberale, pe care le-ar susţine în mod deghizat, şi drept un adversar al introducerii rugăciunii în şcoli. Dukakis, n-a reuşit, încă, să introducă mai serios în dezbatere problema enormelor deficite bugetar şi comercial.

Multe din eventualele diferenţe s-ar fi putut contura în seria de trei-patru înfruntări televizate, despre care s-a vorbit demult şi asupra căreia se căzuse de acord în principiu. Dar echipa lui Bush şi-a modificat opiniile, constatînd că guvernatorul din Massachusetts este mult mai obişnuit cu asemenea gen de înfruntări. Probabil, dezbaterile televizate vor fi reduse la două, datele lor încă nu au fost fixate, iar echipele au păreri diferite, democraţii dorindu-le cît mai curînd, republicanii cît mai aproape de alegeri. Pentru fiecare, există un motiv al insistenţelor. Dat fiind relativul echilibru al preferinţelor, fiecare aşteaptă o eroare a adversarului, pe care s-o exploateze copios, pînă atunci preferînd atacurile retorice. Iar, în vreme ce republicanii pot beneficia de situaţia economică actuală, a cărei schimbare nici măcar nu vor să o discute, democraţii nu văd cum să-şi plaseze, cu cît mai mare eficienţă, criticile şi propunerile. Dar şi aceasta face parte din caracteristicile unor alegeri prezidenţiale americane.

Stelian Ţurlea

În această săptămînă...

Amînarea noii runde de negocieri greco-americane

Dificultatea şi complexitatea negocierilor greco-americane asupra viitorului statut al bazelor americane din Grecia au căpătat, luni, o nouă şi „surprinzătoare" confirmare (agenţia „EFE"), odată cu amînarea celei de-a 9-a runde de tratative, programată să se desfăşoare, ca şi cele precedente, în capitala elenă. Cu puţin timp înaintea debutului noilor convorbiri, purtătorul de cuvînt al guvernului elen, Sotiris Kostopoulos, a anunţat — după cum relevă agenţiile de presă — decizia irevocabilă a oficialităţilor greceşti de a închide, după 31 decembrie, cînd expiră actualul acord cu S.U.A., una dintre cele patru mari baze militare americane de pe teritoriul ţării. E vorba, în speţă, de importanta bază de la Hellenikon, situată la 15 km sud-est de Atena. Decizia cabinetului elen în această privinţă nu este nouă, fiind făcută publică încă la 3 august, la puţin timp după încheierea celei de-a opta runde de negocieri ; totuşi, în cursul zilei de luni, purtătorul de cuvînt grec a menţionat că, la noile negocieri, ea va fi adusă, oficial, la cunoştinţa părţii americane, simultan cu hotărîrea părţii elene de a organiza un referendum asupra unui eventual acord privind viitorul statut al celorlalte baze americane.

În faţa acestei situaţii, a declarat acelaşi purtător de cuvînt, delegaţia americană a solicitat amînarea celei de-a 9-a runde de negocieri, din dorinţa de a avea consultări şi a primi noi instrucţiuni la Washington.

După cum relevă agenţiile de presă, reluînd surse din capitala elenă, premierul Andreas Papandreu, care se află într-un spital din Londra, în aşteptarea unei intervenţii chirurgicale, a urmărit îndeaproape preparativele pentru tratativele ce urmau să înceapă luni. La indicaţia lui personală, delegaţia greacă a primit sarcina de a notifica părţii americane hotărîrea în legătură cu baza de la Hellenikon şi cu alte aspecte aflate în discuţie. Totul duce, se subliniază, la concluzia unei inevitabile diminuări a prezenţei militare a S.U.A. pe solul elen, în condiţiile în care înseşi realizarea şi aplicarea unui nou acord de cooperare în această privinţă rămîn incerte.

În favoarea creării unei zone denuclearizate în nordul Europei

Comitetul parlamentar al ţărilor nordice intenţionează să prezinte noi iniţiative în vederea creării unei zone libere de arme nucleare în nordul Europei — informează agenţia „ADN".

În cadrul unui turneu în S.U.A., programat să înceapă la 25 septembrie, parlamentari din Danemarca, Finlanda, Norvegia şi Suedia urmează să prezinte reprezentanţilor Comitetelor pentru afaceri externe ale Senatului şi Camerei Reprezentanţilor ale S.U.A., Organizaţiei Naţiunilor Unite, precum şi reprezentanţilor diferitelor instituţii de cercetare în domeniul politicii de securitate, liniile directoare vizînd crearea unei zone libere de arme nucleare pe care comitetul menţionat le-a elaborat în 1987. Ulterior este prevăzută o vizită a parlamentarilor în U.R.S.S., unde aceştia urmează să expună în Sovietul Suprem şi la Institutul S.U.A.—Canada concepţiile lor asupra creării unei astfel de zone în nordul Europei.

Pe agenda de lucru a parlamentarilor — arată agenţia „ADN" — figurează şi o întîlnire cu parlamentari din Groenlanda, Islanda şi din insulele Feroe.

În vederea sprijinirii şi intensificării activităţii comitetului parlamentar al ţărilor nordice, la mijlocul lunii august, la Stockholm, s-a hotărît constituirea unui for al ţărilor nordice pentru politica de securitate, care se va ocupa, în special, de probleme ale politicii de securitate a ţărilor din nordul Europei. Lasse Budtz, purtător de cuvînt al Partidului Social-Democrat din Danemarca în probleme de politică externă şi de securitate, a anunţat că — în cadrul unei conferinţe a ţărilor nordice, programată pentru martie 1989 la Oslo, — urmează să fie examinate probleme atît privind crearea unei zone denuclearizate în nordul Europei, cît şi privind armamentul nuclear în mările din nordul continentului şi acostarea în porturile ţărilor nordice a navelor avînd la bord arme nucleare.

Din acest for fac parte, pînă în prezent, cîte 15 reprezentanţi ai celor mai largi cercuri ale opiniei publice din Finlanda, Norvegia, Danemarca şi Suedia.

Rangoon. Situaţia se menţine încordată

Pentru a doua săptămînă consecutiv, situaţia se menţine încordată în Birmania. Trupele guvernamentale au ocupat punctele principale de acces în instituţiile de stat, bănci şi reşedinţele liderilor politici din Rangoon. În capitală a continuat greva generală a funcţionarilor de stat şi muncitorilor. A fost reînfiinţată Uniunea Studenţilor din Birmania (dizolvată de autorităţi în 1962). Comitetul de acţiune al organizaţiei, care a participat la demonstraţiile din ultimele zile, a cerut crearea, cît mai curînd posibil, a unui guvern de tranziţie pînă la 7 septembrie, precizînd că, în caz contrar, va fi declarată, la 8 septembrie, o grevă generală pe o perioadă nedeterminată — informează agenţia „A.D.N.". Agenţiile „TASS şi „Taniug" informează, de asemenea, că, la sfîrşitul lunii august, a fost creat un comitet compus din 21 de membri, intitulat „Liga pentru democraţie şi pace", în vederea formării unui guvern provizoriu.

Într-un discurs radiodifuzat, adresat naţiunii, Maung Maung, preşedintele Birmaniei şi preşedintele Partidului Programului Socialist Birman, a declarat — consemnează agenţia japoneză „Kyodo" — că, la viitorul congres al partidului, care va avea loc la 12 septembrie, va fi discutată problema organizării unui referendum asupra sistemului de conducere unipartit.

PUNCTE DE VEDERE

NEUE ZÜRCHER ZEITUNG

SUEDIA. ÎN PREAJMA ALEGERILOR PARLAMENTARE

ALEGERILE parlamentare, care vor avea loc la 14 septembrie, vor arăta dacă liderul Partidului Social-Democrat și președintele guvernului, Ingvar Carlsson, este capabil să mobilizeze electoratul social-democrat în măsura în care a reușit să o facă predecesorul său, Olof Palme.

Problema centrală la care apropiatele alegeri vor da răspuns este dacă mișcarea ecologistă, pînă în prezent nereprezentată în Riksdag, va reuși să obțină 4 la sută din voturi pentru a intra în parlament și dacă, în același timp, Partidul Muncitoresc-Comuniștii din Suedia (APK) va reuși să obțină acest procent indispensabil pentru a fi reprezentat, în continuare, în parlament. Pînă acum, în Riksdag a existat un echilibru între politicienii de stînga, social-democrați și comuniști, (care au sprijinit, de la caz la caz, PSD), pe de-o parte, și politicienii de dreapta — conservatori, liberali și de centru.

Neintrarea comuniștilor în parlament și primirea ecologiștilor ar putea aduce dreptei o majoritate relativă, întrucît Partidul sănătății și protecției mediului înconjurător (ecologist) nu aparține, din punct de vedere politic, stîngii : deși membrii săi nu au orientare de dreapta, ei se află, mai degrabă, apropiați partidelor de centru-dreapta — Partidul de Centru și Partidul Liberal —, decît de social-democrație. În cercurile observatorilor se apreciază că alegătorii mai tineri, care caută o alternativă, ar putea trece de partea ecologiștilor. Pe de altă parte, nu este exclus ca APK să se întărească, obținînd voturi ale alegătorilor social-democrați : ca urmare a politicii economice a guvernului, aripa de stînga a social-democrației este nemulțumită și, după părerea multor observatori, disciplina de partid a P.S.D. nu mai este la nivelul celei de pe vremea lui Olof Palme.

Conform sondajelor de opinie de la sfîrșitul lunii iunie, echilibrul parlamentar între stînga și dreapta se va menține și după alegeri, și cele două partide mai mici — comunist și ecologist — vor obține mandate în Riksdag, în detrimentul social-democraților și blocului de dreapta. Stînga — social-democrații și comuniștii —, care, la alegerile anterioare din 1985, a obținut 50,1 la sută din voturi, ar obține de această dată, potrivit sondajelor, 47,5—49 la sută. Ponderea voturilor acordate dreptei ar oscila între 43 și 46 la sută (în 1985, aceasta a obținut 47,9 la sută). Ecologiștii ar urma să primească 4,6—8 la sută din voturi, intrînd astfel în parlament, iar comuniștii ar depăși și ei procentul respectiv pentru a rămîne în parlament.

Dacă se va înregistra o asemenea împărțire a voturilor, nici unul din blocuri nu ar face față fără sprijinul Partidului sănătății și protecției mediului înconjurător. Ecologiștii ar deveni, astfel, acul balanței, iar social-democrații, pentru a rămîne la putere, ar trebui să oscileze între comuniști și ecologiști. Este greu de evaluat cît timp ar putea dura o asemenea politică. În orice caz, aceasta ar însemna sfîrșitul unui anumit guvern care devenise pentru social-democrați un lucru firesc. Pentru a evita această situație labilă, partidul de guvernămînt ar putea, eventual, să încerce să se coalizeze cu unul din partidele de centru.

În pofida problemelor politice, sondajele de opinie din ultima vreme au arătat că majoritatea alegătorilor consideră drept cel mai important punct al scrutinului protecția mediului înconjurător.

Disensiunile în probleme de politică economică între guvern și opoziție s-au diminuat în ultima vreme, datorită politicii ministrului de finanțe Feldt, pe care criticii din aripa de stînga îl etichetează drept „liberal mascat", precum și datorită primelor măsuri preventive ale guvernului privind colaborarea cu Comunitatea Economică (vest-) Europeană. În plus, se pare că opoziția s-a împăcat, în general, cu sistemul suedez de impozite economice.

Cu atît mai mult, politicienii de dreapta, aflați în umbra diferitelor afaceri pentru care poartă vina — direct sau indirect — social-democrații, încearcă să apară ca susținători ai „statului de drept" și adepți ai unei apărări puternice a statului. În pofida acestui fapt, în declarațiile electorale — de exemplu, în Programul Partidului Conservator, care numără 20 de puncte — pe primul loc se află, ca de obicei, economia și finanțele, protecția mediului și asigurările sociale. Se pare că, sub conducerea lui Carl Bildt, tocmai conservatorii au depășit, cel puțin pe plan intern, înfrîngerea suferită în alegerile anterioare. Conform rezultatelor sondajelor de opinie, acest cel mai mare partid conservator nu va obține nici un fel de noi voturi ; și nici conducătorul lui — așa cum atestă tot sondajele de opinie — nu și-a sporit popularitatea.

DIE WELT

„DEZVOLTAREA ECONOMIEI RĂMÎNE PROBLEMA PRIORITARĂ A MEXICULUI"

Interviu acordat de Carlos Salinas, președintele ales al Mexicului

— După opinia dv, care este ordinea priorităților?

— În primul rînd economia. Trebuie să controlăm inflația și să realizăm o dezvoltare stabilă. În domeniul social, trebuie să creăm, pentru cei săraci, premisele necesare dezvoltării: apă, energie electrică, șosele asfaltate, securitate. Dorim să promovăm procesul de democratizare, o puternică participare a cetățenilor la procesele decizionale.

— În fața dv stau sarcini grele. Să ne gîndim la Ciudad de Mexico, cea mai mare metropolă din lume, care numără cel puțin 20 milioane de locuitori, la problemele mediului înconjurător. Aveți nevoie de dezvoltarea industrială, însă aceasta înseamnă o poluare și mai mare a mediului înconjurător.

— Avem nevoie de o creștere economică. Trebuie să creăm anual 1 milion de locuri de muncă. Nu trebuie să realizăm, însă, o creștere cu orice preț. Trebuie să avem grijă ca, pe viitor, industria să polueze mai puțin mediul înconjurător.

— Cum veți rezolva problema capitalei? La sfîrșitul mileniului, populația capitalei va fi de 30—35 milioane de locuitori.

— Au fost făcuți primii pași în direcția descentralizării, a dezvoltării zonelor rurale. Provincia trebuie să devină mai atractivă, pentru ca locuitorii să nu mai migreze în capitală. Nu uitați, însă, un lucru: în Mexic, 30 la sută din populație trăiește în zona rurală. Trebuie să îmbunătățim nivelul de viață al acestei populații, nu numai din motive economice, ci și politice și sociale.

— În privința datoriilor, Mexicul se situează pe locul doi în America Latină, după Brazilia, avînd o datorie de 103 miliarde de dolari.

— Problema datoriilor poate fi depășită printr-o creștere economică sănătoasă. Calculul este simplu: trebuie să înregistrăm o creștere pentru a ne rămîne fonduri necesare dezvoltării țării noastre.

— Ați accentuat că preferați soluția negocierilor în locul confruntării.

— Așa este. Am păsit cu succes pe calea negocierilor. Sînt convins că, la viitoarele negocieri, se va ajunge la o soluție.

— În curînd se va schimba guvernul și în Statele Unite. Cum apreciați relațiile cu S.U.A.?

— Dialogul are o deosebită importanță. Statele Unite trebuie să dea dovadă de mai multă consecvență și înțelegere față de alții. Vom avea mereu probleme; nu trebuie să ascundem acest aspect. Ele trebuie precizate, dar, în relațiile noastre, trebuie să existe respect.

— Care este viitorul Americii Latine, această zonă atît de agitată?

— Progresele pe calea democratizării trebuie să fie întărite cu ajutorul unor raporturi economice mai bune. Doresc ca democrația să fie mai puternic ancorată.

— Ce părere aveți despre situația din America Centrală?

— Mexicul se învecinează cu America Centrală. Tocmai de aceea dorim o soluționare politică, și nu militară a conflictelor. Statele din America Centrală încearcă o astfel de soluționare. „Planul Arias" constituie o dovadă în acest sens. Guvernul din Nicaragua a încheiat un armistițiu cu forțele „contras". Dorim ca în America Centrală să fie pace pentru ca această zonă să se poată dezvolta din punct de vedere economic.

FLASH

Sărăcie

În orașul columbian Cartagena s-au încheiat lucrările unei conferințe regionale asupra sărăciei în America Latină și Zona Caraibilor. Declarația finală semnalează, ca un obiectiv prioritar, începerea negocierilor globale în cadrul dialogului Nord-Sud, statele puternic dezvoltate trebuind să-și asume responsabilitatea ce le revine față de actualele dezechilibre din economia mondială și să acționeze de o manieră solidară în favoarea națiunilor sărace. Documentul se pronunță pentru o soluționare grabnică a problemei datoriei externe a regiunii — de peste 410 miliarde dolari — participanții propunînd, în acest sens, inițierea unei acțiuni comune a debitorilor și creditorilor, „întrucît datoria externă nu poate fi plătită în actualele condiții și fără o dezvoltare economică susținută". Se subliniază, de asemenea, că, pentru combaterea sărăciei, se impun definirea unor politici naționale cuprinzătoare, adîncirea cooperării regionale și edificarea unei noi ordini economice internaționale.

Critici

Un studiu realizat de Consiliul național al consumatorilor din Marea Britanie, publicat săptămîna trecută, critică sever politica agricolă a Pieței comune, ca „absolut învechită" și obligînd fiecare locuitor din țările CEE să consume în plus, săptămînal, 22 dolari: „Politica agricolă s-a dovedit ineficace, a exploatat consumatorii și a ridicat obstacole în calea dezvoltării unei autentice piețe comune". Între altele, raportul cere Consiliului de Miniștri al CEE să ia notă de aceste preocupări și să acționeze pentru corectarea situației.

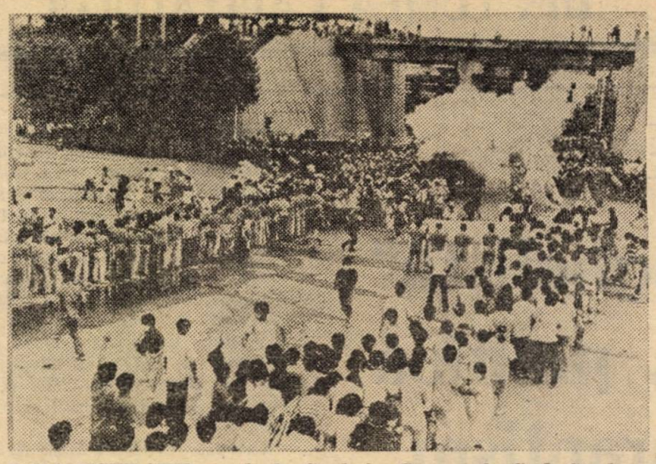

DEMONSTRAȚII ample la Seul, în Coreea de Sud. Studenții au protestat împotriva hotărîrii guvernului de a le interzice desfășurarea unui marș spre Panmunjon, unde urmau să se întîlnească cu colegii lor nord-coreeni

Sancțiuni

Aflat într-o misiune de informare în Africa de Sud, congresmanul democrat Richard Lehman, membru de frunte al unui subcomitet al Camerei Reprezentanților, a declarat că, după părerea sa, există două motive pentru care sancțiunile economice aplicate regimului sud-african de către SUA ar trebui întărite: „Pentru a arăta disprețul nostru față de actualul sistem și nerăbdarea noastră ca acesta să fie schimbat". Noile sancțiuni — a spus congresmanul — „trebuie comparate cu sancțiunile economice, culturale și politice impuse de politica de apartheid". Aflat și el în vizită în Africa de Sud, senatorul democrat Paul Simon, președintele subcomitetului pentru Africa, declara că, „pe frontul politic, nu s-au obținut progrese în aducerea cetățenilor negri în Parlament și în procesul de guvernare. Este esențial ca pînă cînd acest proces nu are loc, alte națiuni să continue să i se opună, una din căi fiind sancțiunile, atît din partea țării mele, în mod sporit, cît și din partea altor țări".

Metrou

Guvernul columbian a hotărît să construiască un metrou la Bogota, cu ajutorul Italiei (oferte mai prezentaseră Canada, Belgia și Franța). Costul net — 800 milioane dolari. 45 la sută dintre participanți vor fi ingineri columbieni.

Record

Numărul crimelor și delictelor comise în Japonia, în prima jumătate a acestui an, a atins un nivel record pentru perioada postbelică — transmite agenția „Kyodo". Cazurile de șantaj împotriva unor persoane din lumea afacerilor au sporit de mai mult de două ori; spargerile la bănci și infracțiunile de mituire au sporit și ele; circa 36 000 de crime, delicte și infracțiuni au fost comise de 20 000 de persoane afiliate la adevărate „sindicate ale crimei".

Vot

Camera Comunelor a Parlamentului canadian, în care partidul de guvernămînt deține majoritatea, a aprobat — cu 177 de voturi contra 64 — proiectul de lege cu privire la așa-numitul „comerț liber" între Canada și Statele Unite. Legislația a provocat serioase reacții, formațiunile politice de opoziție — Partidul Liberal și Partidul Nou Democrat — pronunțîndu-se ferm pentru respingerea acesteia și atrăgînd atenția că legislația este de natură să afecteze suveranitatea țării.

Măsuri

La Managua a fost anunțat un nou pachet de măsuri economice, menit să conducă la depășirea dificultăților din țară și la redresarea economiei naționale. Măsurile vizează, în esență, stoparea inflației, exercitarea controlului strict al statului în principalele sectoare ale economiei naționale, stimularea producției de export, ridicarea nivelului de trai al populației.

Consultări

În cadrul convorbirilor de la Madrid dintre miniștrii de externe ai Spaniei, Fernandez Ordonez, și Franței, Roland Dumas, o atenție specială a fost acordată problemelor C.E.E. în perspectiva anului 1989, cînd cele două țări vor deține, succesiv, președinția Pieței comune. A fost evocată, astfel, posibilitatea creării unui sistem de consultări politice permanente, destinate coordonării celor două președinții comunitare. Ordonez și Dumas au examinat, de asemenea, o serie de probleme internaționale și au convenit asupra necesității impulsionării, la Conferința general-europeană de la Viena, a dezarmării convenționale și redactării unui tratat de interzicere a armelor chimice.

Convorbiri

Potrivit buletinului de știri al Casei Albe, Statele Unite și Vietnamul vor relua, în cursul lunii septembrie, convorbirile în vederea soluționării problemelor legate de americanii luați prizonieri de război sau dați dispăruți în misiune în timpul războiului din Vietnam, a anunțat Phillys Oakley, purtător de cuvînt al Departamentului de Stat. În principiu, întîlnirea ar urma să aibă loc în perioada 9—12 septembrie.

Fumat

Începînd de la 1 septembrie, fumatul este interzis în toate locurile publice din Cipru, țară aflată între primele din lume în ce privește consumul de țigări pe locuitor, potrivit statisticilor Organizației Mondiale a Sănătății. După cum transmite agenția cipriotă de știri, hotărîrea respectivă, aprobată de parlamentul țării, interzice fumatul în autobuze, taxiuri, biblioteci, discoteci, muzee, spitale, în anumite unități industriale și în alte locuri publice.

Inedite

30 de articole inedite ale lui Ernest Hemingway despre războiul civil spaniol au fost publicate în ultimul număr al revistei „Hemingway". Este vorba de însemnările personale și versiunile originale ale articolelor trimise de scriitor, pe cînd era corespondent de război în Spania, lui „North American Newspaper Alliance". Respectivele corespondențe au fost modificate, la acea vreme, de agenția de presă, iar altele nici n-au fost publicate, fiind considerate fie prea literare, fie prea politizate și partizane (Hemingway se situa ferm de partea republicanilor). Stabilirea textului original și publicarea articolelor s-au datorat muncii istoricului american William Brasch Watson, care scria: „Hemingway nu a fost un turist în războiul civil spaniol, ci a lucrat fără răgaz pentru a deveni un ziarist profesionist și un martor al violenței și complexității războiului". Ziarul „New York Times" a elogiat publicarea versiunii originale a articolelor, care îl „arată pe romancier lucrînd și ca ziarist". Într-unul din articolele sale (nepublicate la vremea respectivă de agenție), Hemingway scria: „Cine spune că războiul Spaniei s-a sfîrșit e nebun sau mincinos. Poporul luptător care, pentru prima oară, a fost eliberat de generali ieșiți din popor, care nu sînt nici nebuni, nici trădători, nu se va preda cu ușurință". (Revista „Hemingway" apare de două ori pe an, și este publicată de societatea cu același nume, care dispune de 450 membri. Informațiile de mai sus au fost transmise de agenția „EFE").

STATELE UNITE

„Teleevangheliştii" — afaceri, politică şi obscurantism

În primăvara lui 1987 a izbucnit în Statele Unite un mare scandal în care erau implicaţi o serie de „teleevanghelişti" — invenţie relativ nouă, tipic americană, care combină marea forţă de penetraţie a mijloacelor de comunicaţie în masă, televiziunea îndeosebi, cu predica bisericească. Un fenomen ce nu mai poate fi ignorat. Din două motive esenţiale : pe de o parte, puterea imensă pe care au reuşit să o obţină aceşti „teleevanghelişti"; pe de altă parte, faptul că aceşti „predicatori" reflectă, amplificîndu-le, tendinţe profunde ale unei părţi a societăţii „al cărei obscurantism — cum scrie Ingrid Carlander — favorizează ideile conservatoare cele mai nocive". Revista „Newsweek" îşi intitula, anul trecut, un amplu reportaj „Dumnezeu şi bani. Scandaluri legate de relaţii sexuale, lăcomia de bani şi setea de putere învrăjbeşte lumea predicatorilor tv". Dornici să cîştige auditoriul celorlalţi, aceşti „predicatori" se acuzau reciproc de afaceri ilegale, inclusiv privind comportamentul moral. În prim planul scenei — Jim şi Tammy Bakker şi Jimmy Swaggart — sînt consideraţi printre cei mai bogaţi americani.

Între un asemenea „predicator" şi goana după profituri legătura nu mai surprinde, mai cu seamă astăzi, cînd a proliferat aşa-numita „biserică electronică". Pe vremuri, „predicatorii", cei mai mulţi itineranţi, străbăteau în lung şi în lat ţara; astăzi, vociferează în faţa microfoanelor sau a camerelor de luat vederi, care transmit vorbele şi imaginile la sute şi mii de kilometri distanţă. Pe un fond de nemulţumiri sociale, încurajînd proliferarea sectelor, de dorinţă de „spectacol", oricare ar fi tema, dar, concomitent, şi pe un fond de obscurantism, incultură şi, parţial, indolenţă a autorităţilor, astfel de „predicatori" au dobîndit, curînd, audienţă şi putere. Cu mesaje simpliste, nu o dată ridicole, reuşesc să obţină sprijinitori, adepţi şi donatori generoşi.

Preluăm după „Newsweek" cîteva date succinte : Jim şi Tammy Bakker (soţ şi soţie) îşi aveau sediul la Charlotte, în statul Carolina de Nord ; organizaţia lor „P.T.L." (Praise the Lord" şi „People That Love"), dispune de un canal de televiziune, la care se transmite „The Jim and Tammy Show", de o proprietate de 2 300 acri, în Carolina de Sud, care este un fel de „parc religios"; ei au obţinut, în 1986, venituri în valoare de 129 milioane dolari. Jimmy Swaggart îşi are sediul la Baton Rouge, în statul Louisiana ; dispune de un imperiu tv. în care lucrează peste 1 000 de persoane, de un centru de „servicii divine" şi un „colegiu" ; a dobîndit venituri de peste 142 milioane dolari. Robert Schuller îşi are cartierul general la Garden Grove, în California ; nu i se cunosc veniturile, dar „predicile" sale din „catedrala de cristal", pe lîngă Disneyland, ajung în 1,7 milioane de case ; numai construirea „bisericii" l-a costat 18 milioane dolari. Jerry Falwell, cu sediul la Lynchburg, statul Virginia, este conducătorul aşanumitei „Majorităţi morale" (4 milioane membri), care l-a sprijinit pe actualul preşedinte la preluarea puterii ; veniturile se pare că s-au ridicat la 73,5 milioane dolari. Oral Roberts, cu sediul la Tulsa, în Oklahoma, conduce un alt „imperiu religios", cu mai multe ziare şi un canal de televiziune ; donaţiile anuale ating 58 milioane dolari. Pat Robertson, cu sediul în Virginia Beach, dispune, şi el, de o reţea de televiziune, CBN (Christian Broadcasting Network), cu 33 milioane abonaţi şi contribuţii directe de 129 milioane dolari.

Ce rost au aceste înşiruiri de nume ? Toţi aceştia — şi alţi cîţiva — reprezintă cel mai conservator curent din Statele Unite ale Americii, nemulţumit chiar de actuala Administraţie, conservatoare după înseşi standardele americane. Ideile pe care le promovează sînt, adesea, dintre cele mai nocive. Iar în spatele sloganurilor religioase — o întreagă panoplie de afaceri, intrigi şi imoralitate. Jim Bakker a fost obligat, anul trecut, să „demisioneze" în urma unui scandal de morală. În iarna acestui an, rivalul său principal, Jimmy Swaggart, a fost şi el implicat într-un scandal de morală. În faţa a 30 de milioane de telespectatori, Swaggart a luat microfonul, spunînd : „Am păcătuit şi vă cer iertare". Nu lipseau lacrimile. Spectacol în detaliu filmat, ridicol şi stupid, care, însă, n-a împiedicat condamnarea lui Swaggart.

Toţi aceştia n-ar merita, poate, atenţie, dacă existenţa lor s-ar reduce la simple „predici" şi... probleme personale. Ideile pe care le promovează sînt dintre cele mai nocive. Tot ce este progresist sau considerat ca „liberal" sau numai aduce cu „liberalismul" este repudiat şi incriminat de „teleevanghelişti". Ideea egalităţii sociale le este total străină. Sloganuri învechite despre „autoritatea zeiască" a patronului — căruia trebuie, prin urmare, să i te supui — sînt readuse la lumină. Anticomunismul este practicat cu virulenţă. Dorinţa lor de putere se asociază, intim, cu amestecul în politică — în S.U.A., dar şi în străinătate, îndeosebi în America Centrală. Unul din aceşti „teleevanghelişti", Pat Robertson, a candidat la preşedinţie din partea Partidului Republican. A spus că o va face... numai dacă „Dumnezeu i-o va cere". Întrucît, după spusele sale, Dumnezeu i-a cerut-o, s-a prezentat la alegerile preliminare, dar n-a obţinut decît... 17 mandate. Într-o serie de „predici" rostite înaintea candidaturii şi înregistrate pe casete video, cărora li s-a făcut, ulterior, publicitate, Robertson afirma, nici mai mult nici mai puţin, decît că... ţările socialiste ar trebui rase de pe faţa Pămîntului. Firească teama americanilor că, într-o bună zi, un asemenea personaj, capabil să declanşeze un război nuclear, ar putea accede în funcţia supremă...

Iar toţi aceşti „predicatori" la un loc dispun de studiouri de televiziune, posturi de radio, tipografii, „colegii biblice", „biserici", magazine etc., prin care îşi fac cunoscute, cu insistenţă, ideile profund retrograde, extrem de nocive, unui auditoriu în mare parte obscurantist.

Ingrid Carlender *a analizat acest fenomen pentru săptămînalul francez* Le Monde Diplomatique *(nr. 411/1988). Din ampla ei analiză, reproducem fragmentele următoare (în traducerea lui* Ion Alexandrescu).

Într-o ţară în care religia creştină are o influenţă enormă, în care numărul slujitorilor bisericilor de toate confesiunile depăşeşte jumătate de milion, 70 la sută din americani reclamă un viitor preşedinte care să aibă o „credinţă declarată" (chiar dacă 51 la sută dintre ei vor o totală separare între biserică şi stat, sancţionată, de altfel, de primul amendament al Constituţiei). „Acesta este — spune Oswald Guinees, director al fundaţiei Williamsburg Charter —, rezultatul unui sondaj pe care l-am publicat în februarie 1988 şi este extrem de revelator pentru această perioadă electorală. Mişcarea evanghelistă a realizat o pătrundere spectaculoasă în detrimentul tuturor celorlalte confesiuni. Acest «uriaş adormit» a fost redescoperit odată cu alegerea lui Carter în 1976". Conducătorii acestei noi fundaţii au drept misiune să studieze rolul actual al religiei în viaţa publică şi să reafirme importanţa primului amendament constituţional.

Istoria protestantismului american a fost marcată de două mari „revoluţii", denumite „treziri". „Marea trezire", de la mijlocul secolului al XVIII-lea, a provocat un reviriment religios. Au apărut nenumărate secte creştine, care şi-au conjugat forţele pentru a interzice coroanei britanice să impună biserica anglicană ca religie de stat în colonii. Această rezistenţă religioasă a avut o imensă influenţă asupra revoluţiei americane. A doua „trezire" s-a produs la începutul secolului al XX-lea. În 1906, „Los Angeles Times" îşi exprima uimirea : „O nouă sectă religioasă s-a instalat la Los Angeles într-o veche baracă din Azuza Street. Bigoţii proliferează şi se exprimă prin exclamaţii şi rîgîieli străine. Ei practică cele mai fanatice rituri şi cad în stări de extaz învecinate cu nebunia".

Asistăm, oare, astăzi, la cea de-a treia „trezire" ? Actuala mişcare îi vînează pe intelectuali, pe „stînguşti", pe „centrişti", „feminişti", pe susţinătorii tezelor lui Darwin. Noii evanghelişti clamează cu fervoare : să se acorde cît mai mult loc bibliei, rugăciunilor în şcolile publice ! Apocalipsul este aproape. Inutil, în această eventualitate, să se procedeze la reforme cu caracter social. Firească, „bunii evanghelişti" vor fi singurii salvaţi din conflictul nuclear ! David Aikman, ziarist, el însuşi „evanghelist", declară : „Regimurile comuniste — care sînt, în mod deschis, atee — sînt instrumente ale Satanei".

APOCALIPSUL ŞI BULETINUL DE VOT. Cum să te mai descurci între toate aceste denumiri ? Ce deosebiri îi separă

pe „fundamentaliști" și „neo-fundamentaliști", „penticostali", „charismatici", cei care se proclamă „apostolici", baptiști, metodiști — pe scurt „evangheliștii". În mare, există două grupuri principale : pe de o parte, „evangheliștii charismatici" sau, altfel spus, penticostalii, care cred în limbajul incoerent al alienaților mintali, cu foarte multe variante în practică. Și, pe de altă parte, „fundamentaliștii", al căror șef recunoscut este Jerry Falwell. „Fundamentaliștii sînt ultraconservatori — afirmă reverendul Farmer, care locuiește în New Orleans. Din 1979 — explică el — aceștia au provocat dezordine în biserica baptistă din Sud și au lansat o adevărată licitație asupra consiliilor de administrație ale fiecărei «agenții» a lui Southern Baptist Convention. Principalul artizan al afacerii : dr. W. A. Griswell, din Dallas. Dumnezeul fundamentaliștilor este intransigent, teribil. Tocmai astfel conservatorii «Noii Drepte religioase» au putut reuși în Sud. Și ei vor avea o influență din ce în ce mai mare în țară". Element de acord între „evangheliști" : teologia Apocalipsului (Armageddon). Jerry Falwell, Pat Robertson, Bakker și Jimmy Swaggart i-au zguduit pe telespectatori cu violentele lor descrieri ale sfîrșitului lumii. Dar, atunci, se întreabă îngrijorată o parte a opiniei publice, nu vor provoca ei venirea „Anticristului" în ipostaza apocalipsului nuclear ? În Sud, un „evanghelist" se întreabă asupra utilității alegerilor : „Merită osteneala să votezi ? A vota este ca și cum ai revopsi băncile de pe puntea Titanicului înainte de naufragiu". Și Swaggart scrie în „Bătălia Apocalipsului" : „Toate canalele de televiziune din lume se vor afla, fără îndoială, la fața locului pentru a filma clipa supremă a istoriei noastre".

Cu toate acestea, milioanele de „evangheliști", care ocupă funcții politice sau profesionale de tot felul, n-au aerul să fie prea mult preocupați de Apocalips. Pat Robertson — care preconiza odinioară o „retransmisie a sfîrșitului lumii" pe canalul său de televiziune CBN — a declarat, acum, că n-are nici un fel de intenție să-i dea mînă liberă lui Dumnezeu să provoace acest Apocalips...

„Biserica electronică" folosește toate mijloacele pe care le are la dispoziție. „Televiziunea este cel mai puternic instrument pe care Dumnezeu l-a dat religiei !" exclamă un elev în domeniul comunicației de la „Jimmy Swaggart Ministries". Dumnezeu ? El și-a copleșit credincioșii : există circa 1200 stații de radio și peste 200 canale de televiziune „evangheliste" ; 3 500 de ziariști propun programul „Noii Drepte creștine". Profesorul Jeffrey Hadden notează : „Felul lor de a prezenta știrile va avea un impact maxim pentru mobilizarea politică a evangheliștilor" ; mișcarea a pus la punct „o formidabilă structură de comunicație". „Atît timp — explică el — cît Federal Communications Commission, Congresul și instanțele justiției nu-și vor schimba regulile jocului, emisiunile religioase vor avea o influență imensă asupra acțiunii politice și sociale în America". Cel mai important grup ar fi „Christian Broadcasting Network" (CBN), al lui Pat Robertson, în Virginia Beach : 4 canale de televiziune cu cablu, 30 stații de radio recepționate de 20 milioane de familii. Emisiunea lui de dimineață, „700 Club", este concepută după modelul celor mai populare „talk shows" (dezbateri televizate). Apoi urmează alte emisiuni, între care bineînțeles, cele ale lui Falwell, Oral Roberts și ale lui Robert Schuller, care-și hărțuie credincioșii în faimoasa lui „catedrală de sticlă" din California. Fiscul este neputincios să controleze „biserica electronică". Aproape toate activitățile ei sînt scutite de impozite, inclusiv stringerile de fonduri.

Reverendul Oral Roberts este autorul acestui extravagant apel televizat : „Dacă nu primesc 8 milioane de dolari, Dumnezeu mă va chema la el". Și le-a primit... Fiul lui a cerut din nou bani... Mult mai subtil este „700 Club" al lui Robertson. Într-un salon, Pat sau Tom — tatăl și fiul —invită corespondenți care discută despre America Centrală și Africa, experți în declarații de venituri sau consilieri conjugali. Atmosfera este foarte însuflețită. Se afirmă, de pildă : „Columbia are nevoie imediată de puterea lui Isus Cristos. Desfășurăm războiul spiritual, trimiteți-ne banii !" Un serviciu telefonic de felul lui „S.O.S.—Prietenie" funcționează 24 de ore din 24 de ore și primește circa 3 milioane de apeluri pe an. În birourile C.B.N. circulă coșuri umplute cu cecuri.

Potrivit profesorului Hadden, „televiziunea a transformat religia, tehnica i-a schimbat mesajul". „Teleevangheliștii" vînd, de fapt, un produs — pe Cristos —, cu o bonificație „evanghelică" a prosperității. În cele din urmă, explică el, „Isus ar fi prezentatorul «roții norocului», unde poți cîștiga tot ceea ce dorești". În afară de „tămăduirile miracol", bisericile, colegiile, școlile creștine, parcurile de atracții, toate acestea colectează contribuții bănești. „Aceste infrastructuri necesită sume fabuloase. Cu cît se construiesc mai multe, cu atît au nevoie de mai multe fonduri", adaugă profesorul Hadden. Dar „darurile, care le-au deschis calea succesului, nu sînt și cele care să le permită să rămînă mereu în vîrf". Căci, după scandalurile recente, numai un pastor și-a menținut o poziție puternică în cadrul sondajelor de opinie. „Toți regii au căzut : în prezent, există mai multe locuri în vîrf decît au existat în ultimii zece ani", afirmă un pastor din Carolina de Nord. Fenomenul rămîne, însă, extrem de virulent. Și, mai mulți tineri declară cu cinism : „De ce să-i lipsim pe oameni de vise ? Societatea noastră venerează luxul, banii, succesul, iar numărul celor respinși de societate crește. Teleevangheliștii sînt, în această optică, eroi naționali !" „Cheile succesului financiar — mărturisește, cu ipocrizie, un mare om de afaceri «evanghelist» din Houston — se găsesc în Noul Testament. A face bani este un dar pe care mi l-a oferit Cristos". Aureola de dragoste și milostenie creștină, care pare să inunde fețele unora, se transformă la alții, în special la „generația care urcă", a așa-numitelor cadre „born again", în apetit pentru putere.

„Fundamentaliștii" și penticostalii condamnă „ororile geneticii". Ceea ce trezește în memorie „procesul maimuțelor", care a avut loc în anii '20, în statul Tennessee, — subiect al celebrului film cu același nume : Acuzatul era un tînăr institutor pe nume Scopes. Prin el era vizat raționalismul științific. Aceasta a fost o luptă pe viață și pe moarte între „moderniști" și „tradiționaliști", „evangheliștii" dorind să pună capăt teoriilor lui Darwin. Acuzatorul, care a murit de epuizare în ultimul minut al procesului, era William Jennings Bryan, conducător democrat, fost secretar de stat al președintelui Wilson, de trei ori candidat la președinție, personaj iluminat, religios, ieșit din comun, folcloric.

RAVAGIILE RECESIUNII. În 1976, „evangheliștii" au votat masiv în favoarea lui Carter și au fost decepționați. În 1980 și 1984, ei l-au votat pe Reagan, care, și el, i-a decepționat, căci n-a pus în aplicare programul lor de „reformă morală". Creștinii „născuți întru spirit" se simt „trădați" după drama națională a războiului din Vietnam și catastrofa rachetei „Challenger". După părerea lor, acum domnesc „vidul" și „teama", iar patria se vinde la solduri : familii sfîșiate, criminalitate, droguri, feminism, homosexualitate, pornografie, abolirea rugăciunii în școlile publice, genetică, comunism în America Centrală. Statele Unite, proclamă ei, se află în plin declin moral. Dar dușmanul lor — „mai periculos decît comunismul" — este filozofia umanistă (secular humanism) pe care bigoții și predicatorii de toate felurile ar dori s-o ucidă cu lovituri de Biblie. Societatea — declamă „evangheliștii" — trebuie să fie recreștinată.

Reverendul Jerry Falwell își biciuia credincioșii de ani de zile în cursul emisiunii sale televizate „The Old Time Gospel Hour". „Majoritatea Morală", pe care o conduce, se află la originea „Noii Drepte creștine". Influența lui politică o depășește poate pe cea a reverendului Robertson, candidatul republican eșuat în cursa pentru învestitură. Acum el și-a modificat întrucîtva imaginea : mișcarea sa a devenit „Liberty Foundation", ceea ce-i conferă o aparență mai puțin reacționară. Pentru moment, el se repliază în „universitatea" sa de la Lynchburg, în Virginia, pe care dorește s-o transforme într-un nou Harvard. A devenit mai puțin virulent, politician mai fin și începe să înțeleagă valoarea unei educații care trece dincolo de Biblie, pentru ca viitoarele sale cadre să fie eficace și disponibile să îndeplinească funcții de răspundere. Republicanii tradiționaliști s-au temut ca un candidat ca Robertson să nu alunece în direcția extremei drepte : au votat în favoarea lui Bush. Dacă Falwell l-a susținut, și el, pe Bush, aceasta s-a datorat, se pare, mai întîi concurenței dintre „teleevangheliști".

Robertson este instruit, diplomat al universității Yale. Masa evangheliștilor nu l-a urmat, în cele din urmă, din cauza gafei împotriva lui Bush. El l-a acuzat pe vicepreședinte că a declanșat „afacerea Swaggard", pentru a-l compromite pe el, pe Robertson. Declarațiile lui intempestive în politica externă i-au făcut un rău serviciu. El dispunea, însă, de un mijloc formidabil : organizația evanghelică, a cărei organizare este remarcabilă. Pastorii celor mai mici biserici evanghelice rurale n-au decît un singur cuvînt pe buze : „organizare". Peste tot, în cartiere, comunități, biserici, cluburi, bigoții îndeplinesc o activitate remarcabilă de recrutare. Numărul recruților face obiectul unei contabilități riguroase. Presa creștină atinge tiraje enorme. La televiziune se înmulțesc „soap operas" și „jocurile creștine". Modelul modelelor este rețeaua C.B.N. a lui Robertson : programe de televiziune prin cablu, transmisie prin sateliți, liste de credincioși ținute la zi cu scrupulozitate — milioane de nume ale telespectatorilor —, bombardamente neîncetate cu reportaje, publicitate pentru obținerea de fonduri. Zi de zi, crește numărul „școlilor creștine", profitînd de nivelul mediocru al școlilor publice. „Colegiile biblice" se înmulțesc vertiginos — mijloc de neînlocuit pentru îndoctrinarea tineretului și pregătirea cadrelor de mîine ale „evangheliștilor". Robertson declara că organizarea campaniei electorale se face potrivit unor principii matematice. Astfel, este posibil „să se recruteze, în afara Partidului Republican, democrați tradiționaliști, «gulere albastre» democrate, catolici, agricultori, studenți, gospodine", toți hotărîți, potrivit părerii lui, ca America să redevină prima țară din lume. Robertson va reveni poate pe scena politică. Oricum, el a deschis calea pentru alții.

În regiunile tradițional sărace din Sud, unde criza metalurgiei și a petrolului a făcut ravagii, teama de recesiune îi împinge pe alegători să voteze în favoarea conservatorilor apreciați ca „utili", adică pentru Reagan și Bush, reverendul Robertson fiind, foarte adesea, considerat drept amator, deci inapt să apere interesele vi-

tale ale populației. Dar, dacă, acum, Bush nu-i ascultă suficient de mult pe aceștia, în schimb, un candidat apărut din „Noua Dreaptă creștină" ar putea avea toate șansele în 1992, numai cu condiția să respecte principiul separării bisericii de stat, recomandat de primul amendament la Constituție.

„Evanghelismul" nu este, însă, un fenomen bizar și izolat, ieșit dintr-un roman de Sinclair Lewis. El ar putea deveni una din cheile politicii americane în anii viitori. Ironiile „celor mari" de la televiziune maschează realitatea. Este vorba de o adevărată „cruciadă" pe plan social : în biserici, vocea patronatului o dublează pe aceea a lui Dumnezeu ; orice progres social trebuie oprit, în numele „Celui de Sus" — acesta este principiul retrograd de proliferare a fenomenului. Dovadă — acest tip de predică destul de curentă în micile biserici evanghelice din Carolina de Nord, unde industria ușoară elimină treptat agricultura : „Respectați-l pe patron. Onorați-l. Fiți cinstiți cu el. Nu-i ascundeți nimic. Amintiți-vă : atîta timp cît el conduce, el are dreptate. Lucrați pentru patronul vostru ca și cum ar fi Dumnezeu !" ; aceste precepte sînt însoțite de citate din Biblie, ca elemente de sprijin. Înțelesul real : nici drept de muncă, nici sindicate ! Este exact bătrîna Americă dinainte de New Dealul președintelui F. D. Roosevelt, dinainte de „Marea Societate" a președintelui Johnson. O Americă pe cale să renască. Este, totodată, America dinaintea integrării rasiale. Căci nu trebuie să ne lăsăm amăgiți de aparenta coabitare rasială a „birourilor electronice". Fiecare cu locul său. Într-un comitat din Carolina de Nord, un pastor indian urlă în fața spectatorilor indieni, aflați în transă. Ceva mai departe, fețele sînt negre. Dincolo, fețele sînt albe. „Bunii evangheliști" n-au făcut nimic pentru a reduce tensiunile rasiale. Fiecare cu biserica lui, fiecare cu Dumnezeul lui, fiecare cu Biblia lui.

Problema fundamentală a anilor '80, în Statele Unite, este relația dintre religie și stat. Mulți americani cumsecade, membri sau nemembri ai „establishment"-ului, conservatori sau liberali, mărturisesc că sînt îngroziți de perspectiva ca, în fruntea țării, să vină într-o zi un președinte „fundamentalist" sau penticostal, care ar apăsa, la primul apel al lui Iehova, pe butonul nuclear.

„Obligația morală" a „evangheliștilor" este de a converti. Cea mai mare biserică a lor, cea mai mare din lume, se află în Coreea de Sud : 500 000 de credincioși. În Nigeria, vrăjitorii se transformă în pastori. În America Centrală, Jimmy Swaggard și Pat Robertson desfășoară o cruciadă împotriva „comunismului ateu" : ei trimit, aici, mii de misionari. Ei colectează milioane de dolari pentru ajutorul zis umanitar, ajutor paralel cu cel pe care guvernul îl acordă „forțelor contrarevoluționare". Colonelul North, „eroul" afacerii „Iran-contras", este și el „born again". Emisiunile televizate sînt retransmise pentru milioane de familii din America Centrală în traducere simultană. Robertson a vizitat taberele „contras". Bisericile evangheliste se propagă ca ciupercile după ploaie, armata creștină de extremă dreaptă trece la ofensivă cu convertire în lanț. „Mișcarea evanghelistă" nu pare să fie pe cale de dispariție, iar mesajul „Noii Drepte creștine" este cît se poate de clar.

PANORAMIC

Marea Nordului — în pericol

Se spune că Marea Mediterană ar fi cea mai poluată (sau printre cele mai poluate) mări ale lumii, oricum în mare primejdie. Deversările de tot felul de substanțe toxice ating cantități uriașe în fiecare an, dar acestora li se face, spre deosebire de situațiile din alte zone, o reclamă aparte. Marea Nordului, despre care se scrie mai puțin, este și ea destul de amenințată: se aruncă, zilnic, în această mare, 7,3 milioane metri cubi de ape uzate și 4,9 milioane metri cubi de deșeuri industriale. O brăzdează petroliere care nu ezită să-și curețe pîntecele cu apele ei. La platformele de exploatare a petrolului submarin se produc și accidente — precum cel recent de la „Piper Alpha" —, dăunătoare pentru mediul înconjurător. Pe scurt, s-au strîns o seamă de elemente care au îndemnat săptămînalul britanic The Sunday Times Magazine *să consacre acestei Mări a Nordului un amplu dosar, în care un capitol substanțial, scris de* Brian Jackman, *este destinat poluării (și pe care îl prezentăm în traducerea* Alinei Ungureanu).

The Sunday Times Magazine

De o mie de ani, Marea Nordului absoarbe reziduurile orașelor Europei occidentale, dirijate de estuarele poluate. Le-a lăsat să zacă inofensive pe fundul adîncurilor sale întunecate sau le-a curățat și filtrat, prefăcîndu-le în minerale și redîndu-le, astfel, circuitului natural.

Dar, astăzi, marele vraci este el însuși bolnav. Energiile sale au scăzut sub asaltul neîncetat al otrăvurilor produse de om, asalt la care îl supun marii săi afluenți industriali : Scheldt, Rin, Meusa, Elba, Humber, Tees și Tamisa. Majoritatea acestor deșeuri se opresc în zona de sud a Mării Nordului, cea mai mare parte fiind depozitată în jurul gurilor de vărsare ale acestor fluvii. Concentrația de chimicale în estuare este, acum, inacceptabil de ridicată.

Fluviul care deține recordul de poluare este Rinul. El deversează în Marea Nordului, zilnic, 30 de tone de organohalogeni și 100 tone de metale grele toxice provenind din țările industrializate ale Europei occidentale. În momentul în care ajunge la Rotterdam, Rinul a cules deja peste 50 000 de compuși chimici artificiali, într-un milion de combinații chimice diferite. Într-atît de otrăvitoare sînt sedimentele depozitate de apele canalelor sale, încît dragările de pe rutele de transport naval ale Rotterdamului au necesitat construirea unei insule speciale, destinate depozitării acestora, mult prea periculoase pentru a fi deversate în mare.

Prin fluviile sale, reputația Mării Britanii cîștigă față de vecinii săi europeni. Reamenajarea zonei afectate de reflux a Tamisei, începînd cu canalele de scurgere deschise pînă la estuar, demonstrează ce se poate face atunci cînd există o politică orientată în acest sens. În anii '50, fluviul era atît de poluat și apele sale atît de sărace în oxigen, încît orice pește ai fi încercat să aclimatizezi în ele, era sortit morții. Astăzi, faptul că estuarul Tamisei este cel mai curat estuar metropolitan din lume constituie o adevărată mîndrie. Cu toate acestea, puțin mai spre nord, apele fluviului Humber sînt încă înțesate de o fierturi vrăjitorească : policloruri bifenilice, cloruri organice, metale grele și deversări acide.

Una dintre problemele cele mai îngrijorătoare, pe termen lung, este goana după îngrășăminte — nitrați și fosfați — pe terenurile agricole intensiv cultivate, care infestează Marea Nordului într-o măsură din ce în ce mai mare. Cantitatea totală care ajunge astăzi în Marea Nordului din surse artificiale — produse, așadar, ale activității umane — depășește, acum, pe aceea atinsă în Atlantic. Estimările actuale sugerează că nivelul natural al fosforului în Marea Nordului a crescut de șapte ori, iar cel de nitrogen s-a cvadruplat, ca urmare a îngrășămintelor deversate în fluvii.

Îngrășămintele sînt esențiale pentru viața marină, dar deversările excesive sînt considerate cauza apariției așa-ziselor „maree roșii" — masive eflorescențe de alge marine care au început să afecteze zona sudică a Mării Nordului. Aceste explozii bruște de fitoplancton mor cu repeziciune, consumînd vaste cantități din oxigenul marin, scufundîndu-se, apoi, pe fundul mărilor și putrezind. Dezoxigenarea aferentă a apei a dus la mai multe decimări succesive ale populației marine (peștilor) de-a lungul ultimilor ani.

În Marea Nordului, cantitatea de fitoplancton a crescut de patru ori, începînd din 1962. „În final, fitoplanctonul este cel care determină întregul biosistem marin", declară dr. Bob Earll, secretarul general al societății pentru conservarea vieții marine. „Am fost deja martori ai modului în care acest masiv fitoplancton poate distruge o mare închisă cum este Baltica. Acum, aceleași semne apar într-o mare deschisă, și ceea ce se întîmplă este cu adevărat îngrijorător".

În Marea Britanie, deteriorarea apelor Mării Nordului se manifestă de-a dreptul ofensiv, prin apele de canalizare poluate care învăluie multe dintre cele mai populate plaje. Este un aspect care ne face să ne întoarcem către epoca victoriană, cînd au fost construite majoritatea sistemelor de canalizare. Chiuvete, canale de scurgere și spălătorii au fost conectate unei rețele de țevi care își deversează conținutul brut și netratat direct în cea mai apropiată întindere marină. Sistemul a funcționat destul de bine la vremea respectivă, dar el nu a fost gîndit să facă față problemelor complexe ale timpurilor moderne. Ca urmare, mari întinderi de apă, în jurul coastelor engleze, nu sînt nimic altceva decît niște mici „mări latrine" — și doar o persoană cu mare curaj ar îndrăzni să facă baie în asemenea locuri. Tot felul de bacterii zac înăuntru, care pot să provoace diverse maladii — enterită, hepatită, cistită, infecții ale nasului, urechii și gîtului și, pentru înotătorii nevaccinați, chiar febră tifoidă și poliomielită.

Deși cu întîrziere, totuși mesajul este auzit. Presiunile diverse au obligat guver-